

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Tertio die Martis Quadragesimæ: Homilia Vigesimaecvnda. De correptione fraterna. Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum &c. Matth. 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

S V M M A R I V M

HOMILIAE VIGESIMAE SECVNDAE SEQVENTIS.

a § 1. 2. 3.
b § 4. 5.
c § 6. 7. 8.
d § 9.
e § 10.
f § 11. 12.
g § 13. 14.
h § 15.
i § 16.
k § 17.
l § 18. 19.
m § 20. 21.
n § 22. 23.

¶ **A** T present hoc Euangelium de fraterna correptione, & ad tria reducitur puncta: primum est precepti substantia. Secundum, ordo seruandus. Tertium, praeuium obtinendum. Circa primum declaratur quod sit particulare praecipuum charitatis, legisque naturalis. *a.* Quoad secundum, statuuntur circumstantiae quibus illud impleri debet quarum prima est *Vade. b.* Secunda: quod sit in quolibet genere peccatorum contra te: *In te. c.* Tertia: ut fiat cum fiducia emendationis, & non aetis otiosus. Proinde cum de haeretico nulla speretur emendatio non corripendus est sed denunciandus. *d.* Item de publico peccatore. *e.* Insuper tibi notandum quod de vitae correptione facile non sit dissidendum. *f.* Quarta, tempus seruetur correptioni opportunum. *g.* Quinta: ut notum sit tibi proximi peccatum, non illud inquitendo. *h.* Sexta: fiat correptio in secreto, famae conseruatiua: *Inter te & ipsum solum. i.* Septima: fiat cum amore, instructione, ac compassione, & illum ut fratrem tractando, *Frater tuus. k.* Circa tertium autem declarat Dominus praemium, dicendo: *Lucretus eris fratrem tuum. l.*

§. 1. In schola diaboli sui solius cura docetur, in Dei vero etiam proximi sollicitudo mandatur.

§. 2. Si peccauerit. Ex lege naturali tenetur quisque proximi tueri rationes, ac multo magis in lege charitatis.

§. 3. Corripe. Non corripere peccatorem eius est velle perditionem, & laborum immunditiam laborare.

§. 4. Vade corripe. Tu ipse peccantem accede: peccato namque detinetur, ne te conueniat.

§. 5. Vade. Conuenit, ut tu peccatorem conuenias, ut medicus lethargicum.

§. 6. In te. In te est alterius peccatum tilique nocet, ut Saulis, & Aedan peccata.

§. 7. In te. Ut Dei filius, velut illi proprias, illum reputes offensas: ipse namque tuas, habet sibi proprias.

§. 8. In te. Seuerius tuas Deus castigat iniurias, quam proprias: hoc ex cane discito Antiocheno.

§. 9. Corripe. Nulla facienda est correptio, ubi nulla speratur emendatio, proinde haereticos continuo denuncia.

§. 10. Non debet particularis publicos corripere peccatores: sed pro illis orare.

§. 11. Terret corripere sicut D. Hieronymus; at alius est amoris, & qui illum exhorret, peribit.

§. 12. Conside. quandoquidem tibi praecipiat Deus: vade & corripe illum: suum tibi tribuet auxilium.

§. 13. Quam loquidem terret diabolus sanctiores, quo perdat, tu corripe quo lucretis, nequiores.

§. 14. Si hac vice fructum non feceris, altera facies, & Dei causam iustificabis.

§. 15. Corripitio tempus, & esse opportunum, sicut onagri venatores, & Tobias cum pisce.

§. 16. Inter te. Ne canis sis odoratus, ut peccata seceris aliorum, illorum qua tibi occurrerint, curam suscipe.

§. 17. In-

- §. 17. Inter te Corripere: passeris occultando sanguinem, & illis circumstantijs, quibus usus est Eliseus.
- §. 18. Frater tuus. Moneat te, quod peccator frater tuus sit: sicut animalia & pisces: Iob & Abisai.
- §. 19. Frater tuus. Corripe considerans quod qui peccat, frater tuus est, & homo, tu vero spiritualis.
- §. 20. Sit correptio cum instructione, & doctrina, & labia tua lilia distillantia myrrham.

- §. 21. Docuit Deus modum corripiendi peccatorem, sub modo procedendi cum Chanaanis, Christusque D. Petro declaravit.
- §. 22. Lucratus eris. Tale à Deo premium obtinebit, qui lucratus illi fuerit animam, quale à Rege, qui regnum illi lucratur.
- §. 23. Seuerè punit illum Dominus, qui unicam animam perdidit, ut patet exemplo Samsonis & Amalechitarum.

HOMILIA XXII.

DE CORREPTIONE FRATERNA

Tertio die Martis Quadragesimæ.

Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipsum solum, &c. Matthæi, 18.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ANNALIVM Christi conscriptor D. Matthæus sermonem nobis referit ab ipso, discipulis suis propositum, in quo distinctè, clarèque illis prælegit præceptum illud celeberrimum, legis scilicet diuinæ & naturalis, de fraterna correptione, modum pariter exponens, quò illud est adimplendum. Accenetur Christus regno peccati bellum illaturus: *Ut destruat corpus peccati.* Quod tanto studio prosequitur, ut obliget, velitque cunctos familiæ, regnique sui domesticos, manus adhibeant auxiliares. Numquam ostentantis Rex ostenderet, quàm serio bello velit læessere, ac euertere funditus ciuitatem, nisi ad hoc, nedum suos colligeret duces exercitus, milites, omnesque castra qui sequuntur, sed & sub penna capitis præciperet, ut quotquot sub suis militant vexillis, illi cooperarentur intentioni, nobiles, plebei, mercatores, operarij, diuites, pauperes, iuuenes, senes, imò & ipse senex mulierum infirmior. Ecce mente quam seria, Rex ille Regum Saluator noster, regno velit peccati bellum inferre; ad hoc namque primo suos conuocat duces, nimirum Apostolos suos ac discipulos, & quàm primum illos con-

scribit, cosilem præmonet, ad bella se succingant, ad hoc quippe ministerium illos elegit, dicendo: *Vos estis sal terra, lux mundi, ciuitas supra montem posita.* c. d. Tres obtinet regnum peccati partes ob tria genera peccatorum: ignorantia, malitia, atque infirmitatis. Vos nomino Capitaneos ut omnibus manibus, totoque conamine bellum illis inferatis, ignorantia, ut lux: infirmitatis, ut ciuitas refugij; denique malitiam, velut sal urens. Nec his contentus, vult insuper, ut quotquot Ecclesiæ suo regno continentur, prodeant in aciem, & quisque pro modulo suo, bello peccatum infestet, viciua: que illud regnauerit. Si frater tuus (præcipit Christus) peccauerit, ceciderit, in aliquam lapsus fuerit culpam illico contra illam occurre, & in fratris tui subsidium, corripe illum inter te & ipsum solum, si te audierit, magnam lucratus es mercedem, lucrum est immensum quod obtinuisti: proprium namque lucratus es fratrem. Si te non audierit, corripe illum medio fortiori, duos aut tres conuoca testes, ut illis tuam sulcientibus correptionem: tanto sit hæc efficacior.

Dum Vates Eliseus vult oleum in vasa vacua fundendum, superabundet, & superfluat, decernit, ut vasa in locum reponantur secretiore, & tantio

Mat. 5. 13.

ianus clausis, folique duo vel tres admittantur qui sufficerent vasis adferendis, & tenendis, sic vt oleum apertis illi infundatur. Idem nunc Domini recolimus præceptum: vt dum vacuus est ille, quem corripuisti, te cum illo concludas, admittis duobus aut tribus alijs, vt infundente correptionis oleum illam fulciant, dicendo, iustum est quod dicis, & ex ratione, debetque se in eo de quo illum admones, ferius emendare. Si nec illud proficiat, ait Dominus, illum abundantia Superiori, quatenus ipse, patrem agens, manum adhibeat potentjorem. Si furdas Prælato præberit aures contumax, illum defere, vt iam condemnatum. Hoc nobis hodie præceptum proponitur, necessario prædicandum: cum indebitè obliuisceretur, imo adeo traditum obliuioni, vt non sit, qui sibi scriptulum faciat, illud fuisse transgressum. Sunt ne hac in ciuitate peccatores? Vtinam tot non essent. Nostin' illos? Aliquos eorum nosti? Et adhuc obloqueris. Numquid forsan eorum aliquem corripuisti? Tu scis. Num te huius vinguam defestus conscientia momordit? Nos hoc videmus Confessarij, quod nec quidem hoc semel cogitaueris. Verè si præceptum hoc demergi posset, per non vltim abrogari, suaque per oppositam vires perdere contretudinem, eius iam nec cingeres, nec memoria superessent. Attamen diuinum est, contra quod nulla potest præscriptio, nulla præualere consuetudo, centum licet annorum, imo centum mille annorum vsu confirmata, secundum alijs dicta.

Helciam Sacerdotem imitabimur, de quo ap-
positè narrat Spiritus S. cum enim ex Regis Ios-
iæ Sanctissimi præcepto camentarij quedam
profana obscœnaque diuerent opera, in tem-
plo Dei olim edificata, quodam decide, te pa-
rietis crantij fragmine repererunt Dei legem,
seu tabulas quas Moysi consignauerat, quarum
iam interierat memoria: Pulverem abstergit,
Regique munus defert Iosia, quo coram eo legem
prælegente, omnia obliuione sepulta Rex
cognoscit & ingemiscit. Quis credat, talem legem
& quidem ipsius Dei, ita mortalium exci-
dissè memoria? Toti populo prælegatur, & sin-
guli suam præteritam agnoscant negligentiam,
cunctique rouerint, ad eius obseruantiam se
omni postposita ratione constringi, cum lex sit
illa, à Deo ipso constituta, singulis hoc diebus
agimus quadragesimæ, sarculo namque lingue
nostræ prophana diuinus opera. Adsumus hoc
cie, cum diuina hac Domini lege, tradi a obli-
uioni, & puluere rationum nostrarum, tepida-

4. Reg. 22.

que cooperata charitate. Hoc igitur egemus,
pulverem abstergemus, quo contegitur, & om-
nium obturbibus vitidam exponemus obligatio-
nem, qua quisque ad eius tenetur obseruan-
tiam explicabimus. Conatibus nostris diuina
luce suæ gratiæ, clemens adspiret Deus quam
Virgine Dei Matre meretriciæ, postulabimus,
dicentes: *Aue Maria.*

§. 1. In schola diaboli sui solius cura docetur,
in Dei verò etiam proximi sollicitudo man-
datur.

Argumentum conscripsit nostro congruum: ad
proposito D. Chrysol. vt ei demis primè H-
cipium, quod nobis S. Saluatoris hodie, ad
proponit Euangelium. Omnibus plus latè no-
tum est, inquit Diuus Chrysolom. Deum da-
monemque mutuo repugnare. Noueris ergo,
quod sicut sibi mutuo sunt contrarij, sic diuer-
sas & oppositas classes institunt, diuersas &
contrarias profitentur scientias, diuersos, & sibi
pugnantes conferunt instituntque discipulos.
In damone amor imperat proprijs, & hinc e-
ius manauit peritio, quod propriam intuent
pulchritudinem, sibi à Deo concessam, ita in
proprium sui ipsius amorem exarsit, sibi que
complacuit, vt cætera omnia præ illa despecte-
ri pariter & neglexerit: ipsum etiam Deum,
omnem suam sollicitudinem, in suis ipsius amorem
existimationem, gloriamque conuertens; hanc
proinde tantummodo diligebat, hanc curabat,
hinc intendebat. Ea de causa à Deo spe ctandus
offeritur D. Ioanni sub rubra bestia simbolo, ve-
lut in proprium se ipsius amorem, ultra quam credi
potest exarscens. Huic conuenit, quam in sua
profiteretur classe doctrina, vt sibi soli studeret ho-
mo, suam propriam intendat utilitatem, lucrum, præ
delicias, cætera licet pereant: hoc eius quoque
sequuntur, docentque discipuli, æmuli præcep-
toris. Imitantur illum, qui ex parte illius suus, sequi-
tatur Spiritus S. sibi etenim soli laborant,
sui huius curam gerunt sedulam: Erunt homines, imo
sej suos amant; prædicat Apostolus. Erunt dia-
monis asseclæ homines Narcissi sui ipsius nullius
enim alterius negotia tractabunt, lucra, profes-
sionemque promouebunt. Primus discipulus, qui
huic adhæsit magistro, Cain fuit: Primus diaboli
discipulus, notatur à D. Basilio, Cain ex maligno
erat, inquit D. Ioann. Vnde conspicies? Quæ-
renti quod ab eo Domino vbinam testarum
frater eius esset, respondit: quid ego scio?
Nomen

Non castus fratris mei sum ego? Non ille me tan-
 scriba & Pharisæi hanc continuo classem fre-
 quenterant, quos idcirco Dominus relarguit?
 Vos ex patre diabolo estis. Proinde, videbis quod
 Iudæ peccanti & ad ipsos pro salutis remedio re-
 currenti fatentique culpam: Peccatus tradens san-
 guinem iustorum: Respondent: Quid ad nos, tu vi-
 deris. Iam quod optabamus, habemus in mani-
 bus, quid ad nos, si te diabolus prædam auferat?
 Talis est eorum vox, qui concunnt: sim ego
 saluus, quietus, contentus pecunias habeam con-
 sumendas (a) tibi que per forum plateasque res-
 sonet vtrialis. Adagium est, In Deo vero, regnat
 adeo charitas, ut dicatur ipsa esse charitas: Deus
 charitas est. Doctrina, quam sus prælegit disci-
 pulis, doctrina est amoris, & mutue charitatis,
 & per hanc intendit, ut tales esse ab alijs agnos-
 cantur: In hoc cognoscent omnes quod discipuli mei
 estis, si dilectionem habueritis ad invicem. Si non
 vestri tantummodo curam agatis, sed & proxi-
 morum, non tantum ea que vestri sunt, sed &
 que fratris tui complectamini: Vnicuique man-
 davit Deus de proximo suo. Singulis suæ classis
 præcipit discipulis, ut proximi rationibus saluti-
 que bene consulant: hoc etenim nobis hodie in-
 iungit, docetque præceptor: Si peccaverit in te
 frater, vade & corripe eum, &c.
 Cuncta suis Dominis providit necessaria fide-
 libus, non quibus solum bonum operarentur, sed
 & à malis sibi cauerent. Numquid quædam reli-
 quit, nobis ad bene operandum, subsidia? Cer-
 tum est quod & relinquere deberet, ut à malis li-
 beretur. Optimum est etenim consilium, dare
 candelabris forcipes emunctorias. Candelabrum
 multarum requirit lampadum, quod in aula
 dependeat, autæis ornata pretiosissimis noctibus
 etenim nihil horum quis videt, aut aulæ recrea-
 tum maiestate, ad hoc statuat condignum au-
 læ magnitudinis candelabrum, aureum candela-
 brum, cum verò nulla lux sit adeo puta que nul-
 lum non producat mæcum, ad hoc fiat emun-
 ctoria auro fusilla, quibus candelarum mæcus
 emungatur. Quid arbitrari in hac opulenta
 nos esse aula Ecclesiæ? Velum sciatis nos esse au-
 læ charitatis candelabra, ex quibus lumina bo-
 norum operum luceant. Quisque Christianus
 candelabrum est accensum, ut in Ecclesiâ lumen
 diffundat clarissimum. Vnam ex auro fines?
 Faxit Deus omnes effemus, de auro primo, exa-
 minato, purgatoque charitatis! Cognoscendum
 est, in quo charitatis aliquas habeat conditio-
 nes: Charitas patiens est, benigna est, omnia sus-
 fert, omnia sustinet, Charitas, patiens est, gra-
 via perfert in salutem boni moque proximi? quia
 benigna est, & in illa totius legis Dominica
 completur plenitudo: Qui diligit proximum le-
 gem implet. Hinc perlycine cogit oves, num
 aureum sis candelabrum & lectum habere in aula
 possis Ecclesiæ, ut lucem diffundas operum, qua
 de charitate procedant ardentissima.

Verumtamen quia nulla tam in hac vita per-
 fecta charitas, quæ quibusdam non inveniatur
 defectibus, mentisque imperfecticibus, quas
 mucum dicimus, quæ aliquantulum lumen ob-
 fuscant candelabri: ideo decernit Christus fieri
 forcipes emunctorias, quæ mucum hunc de-
 cerpant, & vult sint in Ecclesiâ, qui eorripiant
 ut sui lucem fundant fideles clarissimam. Nota
 tamen, requiri ut auro consentent emunctoria,
 ut hæc fiat cum charitate correptio, quæ de
 Dei procedat dilectione. Quodque peccatum sic
 habes æstimandum, quasi fuisset in te commis-
 sum, cum sit contra Deum, vti que Patrem nec-
 strum, & eadem ratione, qua te propria constrin-
 git conscientia, id omne vitare, quod tibi mo-
 lestum est & rædiosum, adstringit quoque, ut ea
 omnia tollas quæ contra Deum sunt, eiusque
 offensiva maiestati: fraterna namque correp-
 tione laboras, ut Dei evitetur iniuria, proin-
 de ex Dei amore necessario est faciendâ correp-
 tio.
 Non leuiter, quæso, transcamus, illam D.
 Pauli ponderationem mirabilem, de peccatore
 publico Corinthino. Casus hic erat toti scanda-
 losus civitati eundisque innotuerat lascivum
 concubitus publici viri huius ac incestuosum
 adulterium; tanque passim videbatur ab omni-
 bus in risum iocumque converti, ita ut nullus
 huic damno occurreret, nullus amoveret scan-
 dalum? Apostolus autem Zelo divini honoris
 commotus, illos asperius obiurgat: Et vos inflati
 estis, & non magis luctum habuistis? Ellne ut
 fieri possit, rem adeo gravem, sicut hæc est adeo
 gravis Dei iniuria, risu excipiamis, nec corda vo-
 bis mædore, doloreque dirumpant, dum Deum
 vestra in civitate tam enormiter offendi, prouo-
 carique coram intuemini? Quis in illa est, qui
 tale quid videat ilique peccatum nefandum ver-
 setur ob oculos, & non per illos cor diffuset la-
 crymis? Quanto mædore luctuque Davidis fa-
 muli consuebantur, quando puer moriebatur,
 cuius morte noverant Davidis animam dolore
 cruciandam non minimo? Inter se de tristitia,
 qua premebantur, disserebant, Regis sui de-
 functum filium videntes, quem ut animam
 suam

IV.
Ratio
faciendi
correptio-
tionem

1. Cor.
5.2.

Hieron. Bapt. de Lavand. Tom. II.

sciam diligebat. Quid acturi sumus? qua ratione
 hanc reparatimus iacturam? Quod si illi potuissent
 ab inferis reuocare primum, quid non egissent?
 Et quanto illum tripudio Davidi patri viuum ob-
 tulissent, acclamantes, quod hunc illi filium
 essent lucrati? Hoc idem igitur in hoc vobis est
 peccatore considerandum. Num Fideles etis Dei
 famuli? Hoc autem scitote Christianum esse fi-
 lium Dei per gratiam quam in sacro baptismatis
 fonte recepit, adeo diuinitatis charissimum Ma-
 iestati, ut sit illud, quod ceteris habet charius.
 Mortuus est per peccatum Dei filius. Heu quis
 Deo mortuus? Et si noueritis Deum adeo mole-
 ste ferre filij sui interitum, quomodo te, qui te
 fidem Dei seruum gloriaris, illa non contristat
 non percellit perditio? Attende quam grauius
 illud ponderet: *Et non magis luctum habuisti?*
 Quid non ageres, ut illum, si posses ad vitam
 lucemque reuocares? Nemo dubitat, quin ex
 amor: quo diligis eum seruentiori, si a libera
 tua dependeret potestate, licet tuo quam maxi-
 mo foret labore studioque peragendum, illum
 resuscitates, redderesque Deo reuocatum. Nec
 de hoc dubites: tua fratrem lucraberis ac refu-
 citabis admonitione: *Lucratus eris fratrem tuum.*
 Ecce quam excellens opus efficiat fratri tuo ex
 Dei amore facta correptio.

Lib. 50.

Ho. 2.

Isa. 6.

VI.

Fraterna

corruptio

et. 59.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

24.

cauerit in se frater tuus, &c. vade & eripe eum, &c.
 6. 2. Si peccauerit. Ex lege naturali tenetur quisque proximi tueri rationes, ac magis magis in lege charitatis.

HOc venit nobis hic praesupponendum, quod Christus hoc in Euangelio nobis seruandum praecipit, non esse consilium, quod nostrae liberum permitat voluntati, sed praecipit quod sub mortali nos obligat peccato. Ita Theologia primus doctor D. Thom. a. 2. q. 40. a. 2. confirmat, doctrinae Sanctorum inuenerit, neminatum autem D. August. b. Licet autem b. praecipit sit naturale, quod semper, cunctos que constringat, particularius tamen, praecipit leges est Evangelicae, dominatur vii claritas, tantoque strictius innotat Christianos. Hoc autem probatur procedendo ab Analogia corporis naturalis, ad Ecclesiae mystici, qua ratione crebro Apostolus vitur, ut suam Christianis efficaciter persuadeat obligationem. Ex qua causa, patet, inquit, quod omnes, qui in Ecclesia viuimus, vnum efficiuntur corpus, & quisque huius est corporis membrum: *Makim corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* Quod est corpus naturale? Vnum totum compositum, ac multis ex partibus constitutum, vno eodemque spiritu & anima coniunctis, vna anime viuificatis, vno eodemque per illam alimento sustentatis, atque amore vnus ad alteram naturali vnus, adeo vehementi, ut vna alteram adiuuet, tuncat, & ut proprium sibi, bonum reputat alterius, pari modo fert molestie, vna damnum alterius, quasi proprium; dum autem pars vna nocu- mento afficitur, grauiori, confestim reliqua accurrunt, ut illi, quasi sibi ipsis medeantur. Ca- su fortuito spinam pedi infixisti, dicto citius alia sunt partes oppido sollicitae & damnum illud ut proprium zelant. Os conuertitur, & protestatur, quod damnum sit suum, & ait, doleo, spinam pede calcavi, male me habeo, cura tamen illi non spina laesit, ambo succurrunt bacina, quae pedem amplectantur, ac sustineant; oculi fixi vbi vultus sit, contem- plantur, manus ad emulacionem digitos ap- plicant, nec desistunt, donec spinam euulerint.

Hoc confirmat Apostolus: *Si quid porcerit vnum membrum, compatiuntur omnia membra, sicut 26. gloria.*

rum, quibus peccator ad meliora conuertatur. Si hoc non fiat: ignis non ardet caelestis: *Quomodo charitas Dei manet in illo?* Quinimo ea de causa (vt indicat gloriofus Dei Martyr Cyprianus) dixit Dominus Laodicensium Episcopo, post asperam datam, grauemque correptionem, ne ob eam exarbaretur, aut ex odio profectam iudicaret, seu maleuolentia, sed amore potius beneuolo: continuo subiungit: *Ego quos amo, arguo & castigo.* Doctrina est haec quam multo ante docuerat Spiritus S. & declarat Apostolus. Amoris esse & charitatis effectum, arguere, reprehendere, monere peccatorem. Si vero, quando opus illi est, non arguitur, non reprehenditur, non mouetur: non ardet amor, frigeſcit charitas, tepet affectus: *Quomodo charitas Dei manet in illo?* Insuper & hoc ait Spiritus S. *Qui diligit uisitanter corripit,* ex lectione D. Basilij. An or ignis est, suis in operibus sedulus. Quando cernis illum, cū in laboribus facta compeccaris, in puteum corruisse, equi pedibus prostratum, conculcatumque, quā non accutris eum diligentia liberaturus? Si hoc non fiat, nec amor est, nec charitas.

§. 3. Corripe. Non corripere peccatorem eius est uelle perditionem, & labiorum immunditiam laborare.

Singulari hoc suā prosequitur argumentum eloquentia D. Chrystom. Consulatum est, ut alterius passum uicinis maculatum, aut uellem inuertam, ilico de hoc illum aduoneas. Si araneam caput illius percurrentem ad spexeris, ilico manum applicas illam excutens, ut ab illa liberetur. Si pariter alterum uideris ceſpitantem, equoque dilabentem, caput sibi distringentem, sensibus expertem, fastidus uelocitatis, erigis eademem, & omni qua potes infirmum curā foues & remedio. Proximum autem contuens animā fōrdidum, seipente atque aranea peccati demersum moriferā, sublimi gratia equo delapsam, intell. Etus offensum oculis, uelut cecum; Quā coram Deo negligentia correptionis obtendes rationem? Expedi ipse loquatur Chrystom. *Si quem uideamus uelle breuiter, uel aliquo modo indecenter uisitatum, aduonemus & emendamus: uerum uidentes uiam eius dissolutam, nec uerbum quidem proferimus, uidentes mores eius nefarios, fraterna praterimus, tamen si ridicula sint qua ad uestes correptione, pertinent, periculosa autem, & damnosa, qua*

*ad animam: sic obſerua nome cum uides fratrem per precepta ferri, manum ei porrigi & non minui. ne à lapsu erigi? nonne reprehendus, & arguitur ad manum. Et in his maioris factus, non offendere & non haberi pro inimico; quam saluus eius uiam habere? Et quam habiturus es apud Deum ueniam, uel quam defensionem? Ad huius argumenti confirmationem expendit illud Domini praeceptum datum populo suo: Si occideris bouem inimici tui, aut asino erranti, uide ad eum, Si uideris asinum ostentis ut iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis eum es. Trutinat id quod interest, legis ad legem, populi ad populum, sei ad rem, & damnat damnatum. Si namque in illa lege que non mori, sed lex erat timoris, Deus decreuit, ut quisque tantam bouis aut asini iniuriam susciperet curam: quid cum in lege uelue Euangelicae arbitaris, amoris lege, ut agas non cum hostis inimicium, sed uii fratris amicitia, adeo pretiosa; ut ipsa sola caelis, et saepe praeponderet eminentior? Iterum profero Chrystomum: *Nonne audisti, quod Deus Indis praecepit, nepe ne errantia inimicorum uimenta despicias, & lapsa ne pratereris? Quod cum Indas praecepit, ne inimicorum uimenta contemnant, nos ne fratrum animos, qui quiescit supplantantur, despicias? Et quomodo non est summa inhumanitas, & ferina crudelitas non tantum curā hominibus impendere, quantum alijs iumentis? Hoc est quod uiam nostram confundis, hoc est, quod omnem ordinem subuertis.**

Quam edicax fuit illa ratio Iosaphi ab Aegyptijs proposita, dum libellum offerunt supplicem postulantem eorum benignis extremis succurrat incipit, cum illi triticum esset, quo poterat, abundantissimum: *Cur moriemur te uideamus? Quis credat, eos inueniri tale, quod nos cum morte luctantes uideat, & negligat auxiliari? Estne ut fieri possit, ut hunc uideas putco submergi, flumine alterum, & cum illis possis ferre praesidium, sanem adijciendo, pratereris? Ex his hanc educit D. Augustin. propositio-nem, quam expendit Doctor Angelicus: *Si negligeres corripere, prior factus es eo, qui peccat. Et ratio est: alter namque peccat, quia illi uirtus deficit & animi fortitudo, tu uero peccas, quia tibi deficit charitas regina uirtutum, & haec est culpa grauior. Deinde ponderat idem Doctor quantum sit hoc peccatum, ex communi sententia, quam docuit D. Ambros. Quod quicumque uiderit alterum aquis praefocari, cum illi possit esse auxilio, periculoque eripere, non**

L. de disciplina, & habitu uirg.

Apoc. 3. 19

Proh. 13. 10.

D. Chry. Ho. i. ad. pop. & peculiari. Ho. d. ferendis re. prehen. Tom. 5.

II. Astringit dem proferimus, uidentes mores eius nefarios, fraterna praterimus, tamen si ridicula sint qua ad uestes correptione, pertinent, periculosa autem, & damnosa, qua

ad animam: sic obſerua nome cum uides fratrem per precepta ferri, manum ei porrigi & non minui. ne à lapsu erigi? nonne reprehendus, & arguitur ad manum. Et in his maioris factus, non offendere & non haberi pro inimico; quam saluus eius uiam habere? Et quam habiturus es apud Deum ueniam, uel quam defensionem? Ad huius argumenti confirmationem expendit illud Domini praeceptum datum populo suo: Si occideris bouem inimici tui, aut asino erranti, uide ad eum, Si uideris asinum ostentis ut iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis eum es. Trutinat id quod interest, legis ad legem, populi ad populum, sei ad rem, & damnat damnatum. Si namque in illa lege que non mori, sed lex erat timoris, Deus decreuit, ut quisque tantam bouis aut asini iniuriam susciperet curam: quid cum in lege uelue Euangelicae arbitaris, amoris lege, ut agas non cum hostis inimicium, sed uii fratris amicitia, adeo pretiosa; ut ipsa sola caelis, et saepe praeponderet eminentior? Iterum profero Chrystomum: *Nonne audisti, quod Deus Indis praecepit, nepe ne errantia inimicorum uimenta despicias, & lapsa ne pratereris? Quod cum Indas praecepit, ne inimicorum uimenta contemnant, nos ne fratrum animos, qui quiescit supplantantur, despicias? Et quomodo non est summa inhumanitas, & ferina crudelitas non tantum curā hominibus impendere, quantum alijs iumentis? Hoc est quod uiam nostram confundis, hoc est, quod omnem ordinem subuertis.*

non tamen eripit, ipse est, qui altetum submergit, sicut qui alterum fame perire contuens, cum palere possit, nec pascit, ipse occidit. *Pasce famem patientem, & si non pascis, occidisti.* Hanc sequitur D. Gregorius: *Si indigentibus proximo abscondimus pecuniam, eorum mortem optamus: ita si peccantibus fratribus subtrahimus correctionem* &c. Pro cuius quoque confirmatione hanc adducit Spiritus S. sententiam: *Qui abscondit frumentum maledicetur in populo.*

His appositè ponderat D. Augustin. hanc Apostoli sententiam, qui postquam praecepit errantes esse corripiendos, *Corripite iniquos adter: Videte, ne quis alieni malum pro malo reddat.* Quod ex opinione D. Augustin. hoc significat. Non occurras malo proximo tuo, cum malo. Quis hoc facit? qui malo peccati proximi, suæ malum superaddit negligentiae, ac socordiae, dum illum in illo peire sinit malo, in quod prolapsus est; qui malo peccati quod commisit alter, legem infringens non furandi, vel non fornicandi, malum reddidit, quo scilicet praecepto defuit: charitatis, quod supremum est omnium. Hoc sensu interpretatur D. Basilus illa Domini scia in lege veteri: *Ne oderis fratrem in corde tuo, sed argue eum, ne habeas super illum peccatum.* Quia dicitur, ratione, fratrem, quem quia non arguo, defector? utique; quia non illum corrigendo, non illum, ut teneris, diligis, & eodem casu, desideras in illo peire, in quod lapsus est, scelere. Liquidò constat, quod dicereamus, talis odio persequitur illum, quem mari demergi conspiciens, peire sinisset, nec funem nauanti porrexisset, nec vltim dedisset pereunti subsidium. Opus est amoris illum reprehendere, & longè maioris utilitatis, quam modicum panis elargiri fame deficienti. Hoc arguo, fratrem arguito: *Ne habeas super illum peccatum.* Formulam expendit loquendi. Quod est illud peccatum, quod plenis buccis dicitur peccatum? quod est illud obsecro, peccatum, quo tali nomine aggravatur? Illud quod contra charitatem committitur, ut dictum est. In hoc gravissimum incidit peccatum, sique ex parte, tum gravius est peccatum illo, cuius reus proximus acculatur.

Ad rem nostram inquit D. Hieron. quæ fuerit illa labiorum immundicia, qua vates illias dicitur laborasse, ut eius ipsum panderet, illam deploraret, atque ingemisceret: *Va mihi, quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum.* Ac necessarium fuerit, vates de Se-

raphum aduolaret, & ignito calculo sumpto de altari Dei, labia eius cauteriaret, adureret, atque purificaret. Ad hoc, supponit propheta hoc eo contigisse tempore & anno, quo mortuus est Rex Ozias: *In anno quo mortuus est Rex Ozias.* Indubie, respondet D. Hieronymus, fuisse debuit ob aliquod concernens Regem Oziam. Et verum est, Tempore namque Regis huius, socordia in labijs suis propheta laborabat. Quæ hæc? Non dicitur quanta fuerit, certum etiam est (inquit D. Hieronymus) quod in viro tot meritis conspicuo, graue non fuerit delictum, & cum tantum de labiorum queratur immundicia, hoc est, quod illa tantum haberet sordida, sicut Apostoli Domini tantummodo pedes suos, quos scelos proinde saluator lauit. Fuit autem hæc casus, ex opinione D. Hieron. (de quo modo nihil certi diximus) Quod Regem Oziam, in temerariam preclapsum superbiam, dum sibi Sacerdotum arrogat officium, & incensum Deo offerre præsumit, propheta non corripserit, sed labia sua silentiarius compresserit, non redarguerit, non se constanter opposuerit, suam regi demonstrans illicitam esse præsumptionem: *Quantum ego ar-* D. Hieron. *bitor, quia Oziam in templum irruentem, non ad corripuerat, nec iuxta Eliæ exemplum, libera uocem impium designarat, labia habet immunda, iurgia non Celorum Domine, cum sit Rex Ozias, qui longe ante peccato laborat superbia in capite, in fronte rugosa, ac temeraria, suadet argutas, ut immundus puniatur, sicut de facto lepra foedissima in fronte conspersus apparuit, quo totus euasit execrandus; at, quod vates humilis, labijs sordidus appareat; qui se furenti superbi regis subducit arrogantiae, quod hoc Sic est, nam non tantum ob propria, qui peccat, scelerata, lepra foedissima conspergitur, sed & tu quoque, nisi illum corripueris, nisi quantum debes, eius saluti consulueris. Peccatum est, & labiorum immundities, quam iustum est, eorum Deo loqueas, conteras, & cum eodem propheta ingemiscas: *Va mihi, quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum.**

Hunc eundem locum expendit D. Gregorius, argumentum hoc varijs S. Scripturæ locis prosecutus; illas præsertim adducens maledictionem per prophetam Hieremiam à Deo comminatum: *Maledictus qui prohibet gladium Gladius à sanguine.* Sanguis peccatum exprimit, sanguine & gladius correctionem. Maledicat tibi Deus, non pro si gladium non euagines peccatum inuens, ut hiberis, illud

Isai. 6. 12. IV.

Quæ fuerit illa labiorum immundicia.

2. Paral. cap. 26.

D. Hieron. lib. 2. ad.

lib. 2. ad. voc. impium designat, labia habet immunda, iurgia non.

Tom. 2. in fronte conspersus apparuit, quo totus euasit execrandus; at, quod vates humilis, labijs sordidus appareat; qui se furenti superbi regis subducit arrogantiae, quod hoc Sic est, nam non tantum ob propria, qui peccat, scelerata, lepra foedissima conspergitur, sed & tu quoque, nisi illum corripueris, nisi quantum debes, eius saluti consulueris. Peccatum est, & labiorum immundities, quam iustum est, eorum Deo loqueas, conteras, & cum eodem propheta ingemiscas: Va mihi, quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum.

3. p. Psal. 140. c. 1.

admo. 26. Hier. 48.

V. Gladius à sanguine. Sanguis peccatum exprimit, sanguine & gladius correctionem. Maledicat tibi Deus, non pro si gladium non euagines peccatum inuens, ut hiberis, illud

70.20.
26.
39.10.

illud ampuet. Ea de causa, protestatus est D. Paulus, quod in hoc minime deliquisset: *Confessor vos, quoniam mundus sum & sanguine omnium vestrum, non enim subterfugi, quo minus ammittarem, omne consilium Dei vobis.* Hoc idem fecerat & David: *Labia mea non prohibebo.* Hoc Moyses indicavit, ijs precipiens qui ex parte Dei essent, gladio manus apponerent, & de porta ad portam per mediam turbam ac tabernacula progressi, emulos Deo rebelles, ac idololatrias vituli, interfectione delerent: quod fusiis ibidem prosequitur D. Greg. explanans, quid sit per media discurrere tabernacula, & de porta ad portam incedere, quo declarare voluit omnia genera peccantium, qui nobis occurrent, in omnes a nobis stringendus est gladius correptionis.

§. 4. Vade corripe. Tu ipse peccantem accede: peccatonamque detinetur, ne te conueniat.

7.
Ho. 44. in
1. ad Co.
rinth.

HVic porro rationi, nuac noui (loquitur D. Chrysof.) qui mihi replices, quod si quis em tenearis auxiliari fratri tuo, quando per se non potest, non tamen quando ad manum paratum habet ipse remedium, ac sumere potest quotiescumque liberit. Famet aliter, non ego panem illi teneor erogare, si domi paratum ita habeat ad manum, vt tantummodo volens illud, habeat. Non obligor illi succurrere, qui se sponte propria deiecit in terram, & in ea iacet, quia sic fedet animo, ac seipsum valet, quando cuiusque voluerit, erigere. Peccati peccator obruitur necessitate: quia sic illi placet, ipse se vitroneus illi ingessit, libero quoque pollet arbitrio, peccato, quotiescumque placuerit egrediendi. Si vigeat intellectu, quo statum suum potest ipse cognoscere, peractum, quid opus illi est, vt illum ei demonstrem apertus? Si manum potest adhibere, remedio, quotiescumque liberit, quo ego vinculo constringor, illi remedium applicandi? Eius est imputandum culpa, quod necessitate languet; illam etenim ipse concupiscit. Hic licet inueni (monet D. Chrysof.) quid operetur peccatum: vtique peccantem excorcat, eiusque obnubilat intellectus oculus sic vt non videat, aut suum non aduertat malum, aut periculum non consideret.

1.
Peccatu
in elle-
ctum ob-
fuscat.

Clarissima fulget sol iste luce, (sic D. Chrysof.) qua totum illuminet mundum, at extra sursum exurgunt vapores, adeo densi, atque obscuro, vt lucem hanc obscurent, maneaque mundus,

velut spissis immerfus tenebris. Hominis intellectus, sol est lucidissimus, qui totum illudrat hominem, at tamen ex carnis, nostrae tertia, vapores exhalantur appetituum atque concupiscentiarum, quibus lux illa contenebretur, ita vt homo quali densissimis tenebris inuoluatur sic, vt suum non videat damnatum, non attendat periculum, miseriamque non consideret. Hoc velim perpensas (inquit) in Davide. Quam sol radians eius intellectus, diuinae gratiae lumine collustratus, quo secreta quaelibet, diuinae sapientiae arcana hinc us penetrabat: *Incerta, & occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.* Quam peripicaci valebat oculo: *Sicut lux aurora oriente sola manet absque nubibus rutilas.* Fatebatur ipse de se, quod quiduis praedecessores intellexerant, ipse sapientius intelligeret: *Super senes intellexi.* Verum tamen vapor quidam carnalis exsurteit voluptatis, motus ille luxuriosae concupiscentiae, dum venustatem corporis Bethsabee contemplantur, heu curiosus nimis. Et quales inde tenebrae? Tam crassa, vt nec videret, nec aduerteret, nec consideraret, & nihilominus cum totus obloqueretur populum, imo & exterae nationes Deum Israel calumniarentur, quod adeo nefanda patiens periret a rege quem ipse in thronum propria exalterat auctoritate, ipse tamen omnium velut inscius, quietus residet, nec videt, quasi nihil horum quidquam esset, velut qui ventorum agitatae tempestate, nauicam contrahit manuum, obdormitque Lethargicus: *Dauid quid erat cordatus magis? Et qui dicit: Ignota & occulta sapientiae tuae manifestasti mihi. Sed quod scientie meae nauigantes patiuntur, versisense est, hunc quoque passum. Hinc vniuersa sapientia eius exhausta est, & ait: Patruerunt & corrupta sunt cicatrices meae, & facie insipientia mea. Ipse quoque alio psalmo ait: Comprehenderunt me iniquitates meae, & non potui videre. Captiuum me duxerunt iniquitates meae, visum mihi oculosque effoderunt, vt videre non possim. Non potuisti? Tunc peccatum liberum abstulit arbitrium? Num habebat intellectum? Minime, verum tamen meae libertatem voluntatis debilitauit, intellectus mei lucem obscureauit, ita vt indiguerim auxilio, mihi opus fuerit alieno subsidio, quaerere deberim qui manum, quo surgetem, exporrigeret, qui lucerem oculis meis, qua me ipsum viderem accenderet clariorem. Hoc Nathan egit, vulgari illa parabola, quam Davidi proposuit, quam velut lampadem coram illo lucidissimam accendebat. Quid reman fecisset David, licet etiam David, inquit D. Chrysof. Si Nathan non accur-*

accriferet illum correpturus, illuminaturus, excitaturus?

Optimè dixit D. Iacobus quòd quoties ab appetitu carnali, atque concupiscentia homo tenetur, illum ita abstrahit, & illicit, quasi extra se raperet, vt alias de Samlone diximus, fillaebus Dalila blanditijs clementior: *Vnusquisque tenetur à concupiscentia sua, abstrahitur, & illicitus.* Quas tales ineptias, quæ talia ludicra stultus gyrgatho conclusus excitat, qualia peccator? indigna audito, incomposita, qualia lastitia deditus? Tu ipse iam peccato egressus, & effreni mentis passione solutus, quæ tenebaris, a s, vbi nam, Domine, fuerim quidue cognauerim nescio. En quam obsecratum talis me demittit, mei compos non eram, Idcirco S. Scriptura illa tam vulgari, vtur phrasi, quæ dicitur excordes esse peccatores: *Ephraim seductus non habens cor &c. nesciuit, &c. ignorauit.* Diciturque madidos non ab vuarum vino, sed suis inebriatis delicijs, vt Iaias loquitur anima peccatoris: *Pau-percula ebria non à vino.* Meirco indigent auxilio, & vt alius quispiam, illos cubito percussit, quo expergescant, videant periculum, carcerem auertant, & quod in ambas dormiant aures, apatque ille quod Angelus D. Petro: *Qui percussit lacero Petri excitauit eum dicens: Surge velociter.* Nauis gubernator, in qua Ionas tam profundo premebatur somno, vt, non obstante naufragij periculo adeo manifesto non aduerteret, percusso grauiter latere Ionam expergescit, inclamans: *Surge & inuoca Deum tuum.*

D. Chrysost. in argumentum addit Moysen. Erat hic omnium, quos mundus alebat, in omni scientiarum naturalium genere sapientissimus: *Erat Moyses eruditus in omni sapientia Egyptianum.* Insuper naturalibus autem, omnium erat adeptus lauream doctoratus, ab ipso Deo præcepto te instructus. *Erat in externa philosophia bene instructus, & non minus spiritualium intelligentiâ insignis.* Erat autem potens in verbo, & opera, alijsque virtutibus. Commissum curæ suæ regebat populum adeo multum, vt virorum barbarorum ad sexcenta millia numerarentur, hos omnes gubernabat eorum per deserta antesignanus. Die quodam tantum excitauit tumultum, vt inops consilij menteque turbatus deficeret, videns se his non posse satisfacere, & quasi rationis impotens, inutiliter sese fatigabat. Accessit ea tempestate foer eius Iethro: *Homo barbarus, & obscurus, qui in solitudine vitam operat.* Qui sic Moysi: *Multum abetras à scopo, Moyses, inordinatus est ille modus agendi: Sine labore con-*

sumeris, tu & populus, etenim in eo quod agis teipsum exhauris, nocetque populo non leuiter. Attende, alio namque modo, res vtilis expedietur, datque consilium, id declaran, quod tibi foret in commodum vniuersque faciendum: *Ille Moyses à barbarus, ille infusus, ille insipiens, vbi videt Moysen Iethro quædam contra dignum facere, cum corripit, non curans quod sapiens esset, & intelligens, inuit ter, que consilio increpationem: dicit enim illum D. CHRYS. redarguens: Sine labore consumere. Tibi motus Hom. de diem acceleras? Qui non odo igitur, forte plura viderend. dit, plura sentit quam Moyses? Ac ut non pollebat reprehens. ingenio? Non polleat, at Moysen turbantur Tom. 3. multus ille, populique seditio, vt illi foret necessarium, alius a c. deret eum illuminatum, docturus ea, quæ ipse scientiâ licet longè superior, non aduertebat. Si autem hoc Moyses est pallius ob tumultum, confusioem, populique seditionem: quid futurum in peccatore cessabimus, ob passionum suarum tumultum, populi clamores, carnis motus, mundique tentationes? Omnino illi expedit vt aduertat, moueat, illum illumies, & easque: *Sine labore consumere.* Attende, precor, et arduissime, tibi prospice, imprudenter tuas perdis fortunas, honorem exponis famæ derogas, & quod omnium maximum, miserè dilapidas animam.*

§. 5. Vade. Conuenit, vt tu peccatorem conuenias, vt medicus Iethargicum.

Ex his alteri respondetur dubio, quod tibi forsitan occurret, circa Domini præceptum, quod si videris fratrem tuum labi in peccatum, accurras ocuus, lapsum erigas, errantem corripas: *Vade corripe.* Numquid mihi incumbit Domine, illum vbi nam sit, inquirere? Non tenor venari pauperes extrema laborantes inopia, quibus erogem elemosynam: veniant ad me non enim diues & crudelis accusator epulo, quod Lazarum mendicum, & victis inopiâ pereuntem non quæ fuerit, sed accedentem Lazarum, ostium eius pulsantem, stipem mendicantem, repulerit, non dederit immisericos. Attamen apponit Saluator noster præcipit: *Vade ad illum, illum inquirere, nisi eum ad illum accesseris, illumque indagaueris, non ille te conueniet, non ille te inuestigabit.*

Proposito nostro congruè perpendit Theodoretus discrimen quod inter corporis & animæ languentibus infirmitates. Corporis namque infirmitates Græco, forte premunt inuitum: vnde tibi dolorem inferunt, scilicet:

VI. Moyses à barbarus, ille infusus, ille insipiens, vbi videt Moysen Iethro quædam contra dignum facere, cum corripit, non curans quod sapiens esset, & intelligens, inuit ter, que consilio increpationem: dicit enim illum D. CHRYS. redarguens: Sine labore consumere. Tibi motus Hom. de diem acceleras? Qui non odo igitur, forte plura viderend. dit, plura sentit quam Moyses? Ac ut non pollebat reprehens. ingenio? Non polleat, at Moysen turbantur Tom. 3.

9

Lib. 1. ad curandus Græco, forte premunt inuitum: vnde tibi dolorem inferunt, scilicet:

I. Diferiminter corporis & animae morbos.

& ipse tu eis curandis adhibes remedium, ad seipsois medicum, quæris, & iustas, ad tuas deducis ædes, magna voluptate, magna capis attentione, quæ ab illo tibi dicitur; licet autem vna tibi seu altera amarum præscribat purgationem, cauteria, sanguinis extractionem, qui imo brachij quandoque seu pedis mutilationem, placet ille tibi, cui, postquam te varijs exercuit cruciatibus, non modico in alsem gaudio satis facis, & parum esse censet, quidquid in gratiam eius expenderis nec non te illi perpetuo iudicas vinculo constrictum, ob curam ab illo tuam infirmitatem. At animæ morbi peccata scilicet, te subeunt consentiente, tu illis te tua voluptate, & animo ingeris delibetari; notam etenim vobis propono D. August. sententiam, quam S. sequitur Theologia: Peccatum adeo est voluntarium, quod si non est voluntarium, non est peccatum. Hinc non illæ te grauer infirmitates affligunt, imo his delectaris, his non modice gaudes, his inhaerere tu quoque non recusas. Idecirco, nedum qui te curet inuestigas, insuper & ab illo longius refugis.

Iob 10. 11.

Hoc Iob indicauit: Cum dulce fuerit in ore eius, malum, abscondit illud sub lingua sua. Suanis gratiaque illi sua est perueritas, vnde & illam abscondit, ne quis illam sibi auferat, aut illum ponat impedimentum. Mutuat à puella metaphoram, cui nihil sapit dulcius, quam terram, vel fragmina creta comedere, quia verò nouit, quod si tale quid innotesceret, illico fore sibi ex ore surripendum, frustum illud creta sub lingua contegit, vt nemo illam hoc notet comedentem sicque illo se recreat ad satietatem. Ita vt corporis infirmitatibus curam impendas sedulam, eo quod tibi non modicum adferant dolorem, affligant, & premant artibus, & ideo tui quæris ipse medicos, qui te in pristinam reueant valetudinem. Quocirca quando tales illæ sunt, vt tibi non sint molesta, non tardium adferant, parum est quod eorum non studeas remedio, nec es de-quærendo modico sollicitus, insuper & potius delectaris, & hunc exhortat. Res patet exemplo. (inquit D. August.) Lethargici seu phrenetici, nec non in morbis, qui eorum perturbant, quod est hominis arx principior: Turbatur alteri caput (inquit) somno opprimitur profundi limo, quo paulatim tendit ad extrema, ne uerearis, quod ille quærat excitatorem: oppressus enim capitis vaporibus, se somno tantummodo putat recreari. Quinimo contingit aliquoties vt patre somno lethargico grauato, filius accedat, qui patrem amat quam tenerrimè, quem proinde excitat, eius

II. Similitudo.

bra hia attrahit, pulsum' veslicat arteriarum, striculis tibias coarctat vinculis, pater autem somno ultra vires grauat stomachatur, filium à se repellit indignans, ait: discedito, quiescam. Pater mi, profundus ille te somnus occidit. Age, nihil facio: Parentur omnes, quod in illo calu medicus accedere debet infirmum, applicare remedia, licet illi molesta, repugnet licet agrotus; quod si non faceret, pessime faceret: si nunque medicus agrotum non quæretet illum curaturus, infirmus nunquam medicum acceret ab illo curandus, imo illum potius exhortat, & optat vt vadat ipse vias suas.

Quod esse iudicas peccatoris agrotudinem Phrenetici lethargica, qua grauer nimis opprimitur, qua misero sensus inuertuntur; passionum enim malorumque affectuum vaporibus sursum ad caput ascendentibus, velut phreneticus insulescit, sibi que persuadet, quod permanens in peccato, nedum non malus sit, & infirmus: sed potius hoc eum delectat; hoc placet, in eo suauiter obdormiscit, nec tam agre fert morbo pressus lethargico, quod à somno expergiscat. Quam fert molestè libidinofus, carnalis, auarus, & quilibet alius peccator, quod ab alijs exciteatur, sibi que suum indicent periculum, animæ que detrimentum. Si ergo phrenetico, pariter & lethargico succurrere tenearis, neque illum accedete, debeas saluti eius prospicere, eo quod suam non sentiat ipse agrotudinem, quinimo somno delectetur; & licet acutus doleat, illum tamen excitas, cum hic nullum aliud sit præter sanatis vitæque damnum sed nec vt omnino quidem: at non nisi vt illam ad paucas extendas horas, quanto magis, (inquit D. August.) tibi incumbit auxiliari, excitare peccatorem, illi vellicare pulsum, constrictis premere funibus reprehensionis, ac correptionis; cum in hoc vita eius spiritalis æternæque periclitetur: Patrem (verba sunt hæc D. Aug.)

Somnus noxius premit, qui & noxius est, dulcis est filius autem eius, admonitus à medico, stat sollicitus patri, molestus pulsatur, & si pulsatio eius vincitur, vellicat: & si vellicatio nihil agit, pugnat. Corè molestus est patri, & esse impius, nisi molestus esse. At ille quem delectat: mori, molestum sibi filium, vult à sepectu, & voce reuerberat, quic se quid mori molestus es: sed medicus, inquit, ait, quia si dormieris mors eris. Et ille, dimitte me, mori volo. Senex autem mori volo, & puer impius est, si non dicat, ego nolo. Et illa vita vniue temporalis est, Et tamen impius facit, nisi ipsum etiam, eum ipsi molesti sunt consulat.

Prosequitur hoc argumentum: Molestus est medicus: furens &c. Opus est, inquit, quod dem

Epist. 10. intelligis, quempiam peccati somno gravari, di-
 cas illud, quod Christus de Lazaro: *Lazarus o-*
mnibus noster dormit, sed vado, ut de somno excitem
illum, quia sicut, nisi Saluator ipse accessisset? a-
zaram resuscitaturus, numquam Lazarus ipse in
resuscitandus adiret, na quoque, si tu non ad eas
peccatorem, illum resuscitaturus inquam ipse
te conveniet suscitandus: Vado, inquit Chri-
stus. Cum David talis esset qualis erat, quid e-
gisset si propheta Nathan non illum adisset,
admoniturus? Ita titulum Psalmo si o præfigit
poenitentia: Psalmus David, quando inus ad eum
Nathan propheta. Davidem Nathan adijt, & pro-
posita similitudine excitavit. Hoc tui est munere
ris, quoniam & hoc Redemptor noster iudica-
vit, quando præceptum hoc conditurus, ovis
perditæ præmisit parabolas, quam ut pastor er-
rantem reduceret, non expectavit, donec illa
pastorem quæreret, est enim animal incanum,
& nisi illam pastor feculus inquirat, numquam
illa ad pastorem occurrit reducenda. Hoc quo-
que David à Deo, eademem rogabat ratio-
nem: Errans sicut ovis qui perijt, quare servum
meum. Hoc tibi quoque præstandum, quem
Deus fratris tui voluit esse pastorem: Manda-
vit illis unicuique Deus de proximo suo. Vado cor-
ripi.

§. 6. In te. In te est alterius peccatum, ti-
 bique nocet, ut Saulis, & Achab pec-
 cata.

¶ **C**um sit igitur præceptum hoc à Deo ob-
 ligatorium, illud ex licemus, quatenus &
 qua sit à nobis ratione complendum, vi-
 deamus: Si peccaveris in te, frater tuus, vade, &
 corripe eum. Quomodo, si unum tantum corripien-
 dus, quando peccat in me? De peccatis omnibus
 est à te corripiendus. Quomodo et go dicit: Si
 peccaveris in te? Communis explicatio est illa D.
 August. quem Princeps sequitur Theologus D.
 Thom. quod hoc verbum (Contra te) significet,
 (Contra te) Phrasi namque Hebraica, contra
 aliquem id esse dicitur, quod coram illo est, ac
 in eius conspectu. Ita enim Christus ait Apосто-
 lus: *Ne in te est. Num, quod contra vos est: p. 11. de*
 Diab. est ac si dicat quod *Contra vos est.* Bona est
 de causis hæc interpretatio verumtamen à do, quod illa
 dicitur formula loquendi nobis Saluator celestia præ-
 ceptum legere intendit documenta, quorum unum
 peccatum non minuit momenti hoc est, ut intelligas
 esse in te, quod quæcumque proximus committit sceleris,
 Tama.

Hieron. Baptit. de Lanuz. Tom. II.

sint in te, seu contra te hæc omnia. Et hoc dua-
 bus de causis? prima est communis, quam SS.
 Patres adnectunt in illud, *Domine, non est exal-*
tatum, nominatim autem D. Augustinus quia sicut
diximus, de corpore naturali procedendum est
ad corpus mysticum. Hoc eleganter prolata D.
Chrysof. Nota hic D. Chrysof. quod Apосто-
lus acriter obiurgat Corinthios quod cum ince-
stuosus hic turpiter deliquisset, qui inter illos
morabatur, nullum alicuius meroris signum
ostendissent: quod tantum illis conatur hæc epi-
stola persuadere, hoc est, ut deplorent viti pec-
catum, ut se dolore conficiant tantum videntes
committi scandalum. Quid hoc expedit, inquit
D. Chrysof. peccat alter, & ego eius debeo
deserere peccatum? Gemat ipse, tanti tui in-
reus, ipse conteratur, ipse poenitentia lætetur
suscipiat: cū etiam eius fuerit actus proprius,
offensa qua Deo iniuriam introgat, sit tuo te
eius actus proprius, sceleris tui verus do-
lor, & integra per contritionem satisfactio. Non
diffiteor, inquit D. Chrysof. expedit ut ipse do-
leat, attamen tu quoque in contritione lumbo-
rum tuorum ingenisce, & tanto magis, quanto
lucidiores habueris oculos, qui videre possint
rationem, quare tibi sit, altero peccante, conti-
standum. Vtique scire debes, cum sit Dei offen-
sa, peccati illud, tu quoque censetur offensa.
 Coniuncti namque sumus omnes, vellet unius
 corporis membra, & damnum quod inferitur uni
 membro, cætera sentiunt omnia, quasi pro-
 prium, estque omnibus commune membrum pe-
 riculum: idcirco debent illud omnia sentire, co-
 narique se quam primum illo liberare.

Peccati lepra est, quæ totum inficit corpus:
 ignis est, qui totum inflammatur, & cum unum
 apprehenderit damnum, illud dolere debet om-
 nes. & omnium est illud curare. Secundò de-
 bent illud omnes dequirere, quod enim in aliquo
 committitur parentibus, in omnes com-
 mittitur domesticos, omnes namque damna sunt
 illius participes, quod paterfamilias sustinet.
 Et idcirco dicebat Apostolus: *Quis infirmatur, &*
ego non infirmor? Etenim arbitratatur, infirmata-
tem peccata super omnia si esse formidandam,
 & sic peccatum, offensa est facta Deo quæ
 Dominus est & præcipuus paterfamilias, quod
 & illi in omnes relique domesticos damna debent
 apprehendere, quæ hæc sequuntur infirmata-
 tem. Nota Apostolus Petrus, quod vir Sanctus
 Lot inter peccatis Deoque execrandos com-
 moratus somnitas extra modum assigretur,
 & quasi cor sibi sentire si focari: *Et ipsum Lot*
 Bbb oppressum

Psal. 130. 1.
 Hom. in il-
 lud 1.
 Cor. 5.
 2. Et
 magis
 ludum
 habui-
 stis.

¶ II.
 Ratio
 si cun-
 da:
 qua
 Deus
 est pa-
 ter no-
 ster
 2. Cor.
 11. 270

2. Reg.
2.7.

oppressum, à resandru inuira ac luxuriosa con-
uersatione. Cum enim attentius animo reuolue-
ret Deum tam enormibus sceleribus offensum,
qualia nefarii homines in omnem libidine ef-
fusi commitebant, sibi propriam deputabat mo-
lestiam, timebatque, ne ad omnes hæc damna
deuenirent, quæ ex his debebant emanare scele-
ribus. Exploratum est, id quod contra corporis
naturalis vnam committitur partem, contra om-
nes committi; & omnes quod vni infertur, sibi
proprium esse damnum arbitrantur. Insigne ti-
bia, seu collo tuo vulnus, omnes reliquæ partes
eius student diligenter remedio: nam si illud
negligerent, fieri posset vt malum illud omnes
inuaderet, & igne redem eximente, partes aliæ
eodem corripuntur igne, pereunt, omnesque
tandem emoriuntur. Nihil in S. Scriptura fre-
quentius, quàm ob vnius de populo peccatum,
in reliquos idem venit supplicium.

De hoc disputat D. Aug. querens quæ sub sit
ratio, cur vno peccante in multos Dei vindicta
deficiat? qua laborant culpa alij ex eo quod
alter commisit? si peccet ille, puniatur ille, verum
tamen si non deliquerit, nulli, cur vt illi pereunt?

Ratio sit hæc: eo quod vnum omnes corpus cõ-
ponant myrtum, simile naturalij; & sicut in hoc
damnum, seu fistula seu spina, pedi intorta seu
manu, si reliquæ continuo non adsint, partis
vulnus curatura, in damnum cedat, totamque
earum perditionem: ita & in mystico. Et inde
vos vult (inquit) Dominus reddere sollicitos, quo
peccata in alijs notata corripatis, quod si mini-
me feceritis, vos pena comprehendet: idcirco
aliorum peccata in vos commissa esse iudican-
tur. Hanc ob causam D. Luc. hoc enarrans Do-
mini nostri præceptum, ait, quod velut principij

illam præmiserit ammonitionem: *Attendite vo-
bis, si peccauerit in te frater tuus. Vobis prospici-
te, vestroque damno consilite. Quid hoc Domi-
ne, num meum est detrimentum, num mea ia-
ctura, quod alter aut peccet, aut de peccato testi-
ficat? Vtique per magna, si namque proximi non
studueris sceleris emendationi: eadem te pena
conplectetur. Oh vnum crimen à Saule com-
missum; iuramenti transgressionem quod multis
præteritis: minus dederat Iosue Gabonitis, vni-
uersus peplus adeo generali fame puniebatur,
vt per triennij nec aquæ gutta celo deciderit:
consulens enim Dominum Dauid, causamque
tantæ requirens sterilitatis, à Domino hoc re-
tulit responsum: Propter Saul, quia occidit Gabo-
nitas. Et donec integra fieret de hoc peccato sa-
tisfactio, atque illi plecerentur, ad quos hæc*

2. Reg. 21.
& 1. Par.
22.

noxa pertingebat, luebat vniuersus populus. Ob
vnum Davidis crimen, quo sit perbus, & claus
nimis totius populi iustrum iniuri præcepit,
sanguineam adeo Deus in populum misit pesti-
lentiam, vt sex horarum spatio à mane vsque depere-
rent. Ob vna Ionæ refragam inobedienciã cuius
ipse solus sibi confensus erat nauis, & qui ea ve-
hebantur omnes, se va iactantur adeo tempesta-
te, quanta notum est omnibus. Singulare omnino
describit Spiritus S. Historiam lib. Iosue quam
vt talis expendunt D. Basil. ac D. Aug. Præcepit
Dominus Iosue, vt maledictam illam vitem
Hiericho flammis deuoueret exurendam coque-
modo totã traderet ignibus, vt nec atomus co-
rui, quæ illa continebantur illæsus saluusque su-
peresset: cum hoc Domini præceptum sedulus
exequitur: ecce gregarius miles Achan nomine,
laminam vidit auream, pallijque corcicum,
quæ cuncta de domo suscipiens lateenter abs-
condit: Ilico Deus incandescit adeo ferrox in po-
pulum, vt dolenda ab hostibus clade vinceretur,
multique per arua cæsi desiderarentur. Ad Deum
Iosue confugit. Quid hoc rei, quid cladis Domi-
ne? quæ hæc tam inexpectata atqueque populi
strages? non est quod mireris, respondet Domi-
nus: *Anathema in medio tui o Israel, vnus me*
grauiter offendit aliquid de Hiericho, præcepti
transgressor, suffragatus est. Quis ille Domine?
mitte iortes, & furem deteges, debitumque
mortis persoluat ille supplicij. Et factum est ita.

Prodeunt prædicti Ss. Patres, quaruntque,
quæ hæc tua Domine iustitia? delinquit Achan,
& sæuè nimis in populum animadvertis. Insuper,
etiam peccatum Achan adeo secretum, vt si
tu ipse illud non indicasses, sciri omnino non
posset. Cur igitur sic extra morem plectis popu-
lũ, huius sceleris ignorantem, absit conscientia?
Vult vobis intimare Deus, (respondent illi) quàm
stricto vos velit coherere vinculo, quàm vnum
de altero esse sollicitum, crimen etenim vnius
ab omnibus vindex requiret, & per hoc quàm
excitatos, vt saltem in proprium vestrum lucrum,
peccatis alienis salutare studeatis adhibere re-
medium. Adest D. Basil. *Quando Achan furatus D. Basil.*
est regulam illam auream, & indumentum illud, Reliqui
populus delictum, & delicti auctorem ignorabat,
vsque dum ipse Dei iudicio manifeste deprehensus
fuit; & horribile illud vna cum suis omnibus e-
xitũ subijcit. Tu conijce, (monet) quid tecum sit
acturus, qui vides, qui nosti, qui fratris tui pec-
cata dissimulas, imo & in iocũ risumque conuer-
tis, spargis in publicum, nec plura facis dampni,
quàm

quam si tua nihil interesset: Si ergo aduersus eos, qui sceleris auctores consilij non fuerant, Dei uoluntatis ira adeo exarsit, quid de istis dicendum est, qui & consilij sunt, & tacentes dissimulant? Si flammam arguentur D. Chrylost. domum uideris cordis de impietate, longe licet à tua distant, toto cum ceteris accurris molimine, flammam extincturus, ex illa saltem parte, qua tuæ damnus domui potest imminere: si uirtum noueris pelle contagiosum, qui possit & alios eadem lue inficere, sedulo laboras studio omni curationi, ne te quoque lues inuadat contagiosa: quanto magis si uideris, quod ignis peccati proximi tui corripit animam, & pestem istam deprehendes, quæ tanto potest omnibus esse nocuum: *Domus ardente* (loquitur ipse) *quis non leditur uisum? si faciat, quæ potest, ne ignis domum propriam dissipet.*

Hinc auxia decem tribuum predibat illa sollicitudo: cum enim tribus Gad & Ruben ultra Iordanem in terra sua altare erexissent, in unum decem alie conuenerunt, & magna cautione sibi persuadentes hoc in Dei iniuriam erectum fuisse altare, suos confestim decem Principes miserunt legatos, ut tanto occurrerent damno, qui illuc cum appulissent, dixerunt. Quid hoc reu agitis in Dei contemptum, altare erigentes partietate? Huic tauro sceleris iudicamus nobis non esse consentiendum. Quod si obijciatis, quid ad uos, si in terra nostra quod animo libuerit, faciamus, respondeamus, hanc non admitti rationem: peccatum enim uestrum, nedum uobis, sed & nobis maximè cedit in detrimentum. An eius uobis non remanet memoria, quod tam grauiliter Dominum in Beelphegor offendistis & in nos iusta eius ira defecimur: *An parum uobis est, quod peccastis in Beelphegor, & usque in presentem diem macula huius sceleris in uobis permanet, multi que de populo corruerunt. An obliu estis eius quod Achan contigit in Hiericho: Nonne Achan filius Zare praterij mandatum Domini, & super omne populum Israel, ira eius incubuit? Et ille erat unus homo, atque uinum solus perisset in scelere suo. Uinum hoc Deo p' acuisse ut cum illius esset solius culpa, fuisse solius & pena: Solus perisset in scelere suo, si peccatum fuerit unius solius, quomodo pena inuoluit & alios: quia eiusdem corporis pars erat, & licet tantummodo pes sit, qui spina configitur, omnes tamen partes dolorem sentiunt nisi confestim eius omnes prouideant sanitati.*

Hinc optime fundata manauit illi D. Pauli conceptio & comminatio facta Corinthijs, quam sepe sepius ad hanc rem expendit D. Chrylost.

Uideat quidam Corinthi corruptis moribus, & perditio luxu scondatè impurus ac incestuosus, cuius cum peccatum, ad necem uenisset plurimorum, urbis cinium, partem est, quod eius non prospicerent correctioni, insuper & nefandè scelus in familiarè traherent conuersatione, in risu argumentum, vulgique ludibrium. O mente deliros, exclamat Apostolus: fieri quis posse credat, scelus hoc nefandum in iocum, rilumque conuertatis: *Sic inflati estis, & non magis luctum habuistis?* Ergone credam, illud à uobis uideri, nec ab omnibus timeri ab omnibus deplorari? Nunquid non attenditis in uestrum hoc profuere detrimentum: *Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit; Ignoratis quod peccatum unius, integram in ruinam trahet ciuitatem, sicut modicum fermentum totam massam corrumpit: Auferite malum ex uobis ipsis.* Attendite, malum hoc malique suphicitu in uos omnes deuoluetur, & uestro licet iudicio unius sit tantummodo peccatum, commune tamen omnibus erit nocuum, quod malum est: *Auferite malum ex uobis ipsis.* O Paulè, (quærit D. Chrylostom.) quid dicis: *Alter peccauit & ego plorabo?* Plorabis utique, ac laqueo pede deducunt oculi lacrimas: *In corpore tamen si pes uulnus accipiat, huius declinans caput inclinamus.* Prospice (monet) locum quippe perdet, nisi confestim accurras curaturus: Heu quanta nostris Iugenus damna Rebus publicis, quia causas minimè consideramus. Quas non communes patimur sterilitates? quibus generalibus non grauamur ægrotudinibus? quis uirtum in uobis defectus, ex quo nos truces naso suspèndunt inimici, causam indagat, nec inuenit: illam ergo habeto dilucidam. Quoties tibi quod Corinthijs accidit, quod cum alicuius res ueris peccatum, illud non solum non deplorat, sed ridet, sed iocaris, & nedum peccatam non cortipis, sed nec cogitas quidè alterius consulere salutem: quid igitur tam acerbas stupes calamitates, tam molestas deplorat aduersitates? Torum meretur corpus, quia non curatur, nec adhibetur partium damno remedium. Hæc ergo ratio est, cur quodcumque paratur crimen, in te commissum esse perhibeatur, quia in damnum uergit tuum, tibi que imputatur ad supplicium: ex quo D. Ambr. concinfectio tenè discurrit, illam expendens historiam, dum uit me David se coram Angelo in terram prostrauit &c. *Ego sum 2. Reg. 24. qui peccans.*

Ho. 1. in
1. ad Co-
rinth. Ho.
10. que est
ultima de
penite. &
Hom. in
illud Isa-
ia cap. 6.
Vidi Do-
minum.

D. CHR.

I V.
Eo quod
errantes
non ar-
guimus à
Deo gra-
uiter pu-
nimur.

In I. 1. 1. 1.
Ser. 7. in
illud. De-
p'atur ad
supplicium:
ex quo D. Ambr.
concinfectio
tenè discurrit,
illam expendens
historiam, dum
uit me
David se coram
Angelo in terram
prostrauit &c.
Ego sum 2. Reg. 24.
qui peccans.
27.

§. 7. In te. *Vt Dei filius, velut illi proprias, illius reprobos offensas: ipse namque tuas, habet sibi proprias.*

EX alia atque secunda dici potest ratione, & si pra modum proprie, quod omnia quae proximus tuus committit scelera, in te committantur, atque vt talia, cuius magis reprobare de eas: haec etenim est D. Chrystostomus consideratio & D. Augustinus multis in locis. Indubiatum est enim, omnia peccata esse contra Deum & eius honorem, suntque diuina natiuitatis offensae. Passim notum quod quicquid in patre tuo aliter deliquit, si te eius legitimum esse iactes filium, & qualem esse te conuenit contra te delictum esse iudicas, & tibi magis proprium esse censas, quam illud quod contra te committitur, & quod in dederis patrius Domini, fidelis hoc seruis sibi proprium esse arbitratur. Dicit de obestor, si nebulonem videres: patri tuo colaphum impingentem, quid ageres? qualis contra te? quam velox manum atroleres? quam ferox vt leo rugires, aut velut taurus magis ederes immanium mors? si quis tibi obijceret. Attende quod te non impetat, non tibi colaphum intrinsecus, quid dices? hoc habeo molestius quam si meum sum nebulo percuteret: proleis viriue facio & n agis mihi propriae patris quam meam esse sentio dignitatem. Quis ducem illum nobilem contempletur Abilai regi suo David comitem induitum, dum cum illo Hierusalem excedit a facie A. s. Ion fugitimus, videtque de montis vertice flagratione illum Semei, iactantem indigna in Davidem conuicia, lapides pulueremque spargentem, totum in David probrosas effusum in contumelias, in eum vt leo iugij, ense explicat, conuiciorem occidit. Quid hoc Abilai, tua interest? quid te haec laedit contumelia? Non enim te grauat hic mortalium pessimus, sed Davidem inhonorat. Contra me est, cum sit in mei regis infamiam.

2. Reg. ca. 16. 9. *Quare maledixi canis hic mortuus Domino meo Regi: vadam enim amputabo caput eius. Nota verbum: Domino meo Regi. Est David Dominus meus, Rex meus. A te modo leuatur: non Deum, vt patrem tuum, vt Regem tuum, Dominumque habeas legitimum? quotidie, quod primum ore censuris hoc audio. Pater noster, qui es in caelis. Infer igitur quam animo ferre debeas difficultate contra Deum scelera committuntur. Fieri potest, vt Deum, velut patrem colas amantif-*

simum, & oculis conspicias, quod ille iuramentis illum colat. phoret, hic car: albus dedecoret immundius alius vita feriat leuissima, & conticido subrideas. Hinc luce clarius patet, quam tepulo Deum ante te diligas, quam flocci pendas nominis eius estimationem, & quam languet in cordis tui visceribus affectus, quo in Deum, velut patrem tuum ferri te postulat aequitas: cum tam tepide te, Deum offendentibus, vindex opponas iniurie, te quolibet cohibeat periculum, animo deiciat, linguam vocemque impediatur.

Mirabile de se quidquam describit vates Hieremias: peccata vidit populi, quibus non leue Deo irrogabat iniuriam, opponit se zelo feruidus, illum animo adeo sincero reprehendit vt enormem sibi citius illarum credentes contumeliam in eum vnanimes consulerent seditioni, eoque Salsar templi princeps in neruum misit, ceteris compedibusque strinxerit, terrormoque conclusit carcere, sic vt sibi Propheeta staret esse mouendum. His timore perculsus, secedere ab illis in animum induxit, nec verbum correctionis illis ulterius iudicare. *Et dixi: non stitem, recordabor eius neque loquar ultra in nomine Domini mei, qui me ad has compulsi angustias? vt quid mihi ipsi tamam conquiri mentis perturbationem? conquelescam? quidquid liberit: ita vix animo conceperat, ecce in se reuersus ait: quae tot offenditur sceleribus, in quem tot redundant iniuriae? Numquid non ipse pater meus Rex meus est? An ne mihi patreter olerandi, vt coram me tam indignus illum modis excipiant, laesant conuiciis, & haec ipse contues obmutescam? Quod ego patrem meum alapis caedi videam, & dissimulem? Hic in eo feruidum cogitatio zelum excitant, adeoque potentem succendit ignem vt ferre non sustinens iustitiae: *Et factus est in corde meo, quasi ignis exarsit in clausis que in ostibus meis, & defeci ferre non sustinens.* Non sum qui talia placide ferat: qui Deo sustineat irrogatas taciturnus iniurias: proinde licet me interficiant, membraque diu aut tortores, audax corrigam, impios impetritus arguam sceleratos non enim conueniunt, te tuum animae patrem, quem si videris alapis cotundi, verberibus affligi, rideas tamen & conticescas: si taceas, nec hoc te moueat, mansesse declaras, quam tepidus huius in te patris amoris ignis exardescat. O David optime, optimus hic Dei filius: beatus exercim languet, cariem contrahat tristis nimis, tam enormia contra Dei honorem videns peccata*

22 *causa committi: Vidi preuaricantes & turbos ebom-*
 23 *quia eloquia tua non custodierunt. Quid hoc te*
 24 *David angit contristat? Hocine mihi obijcis: si*
 25 *Deus pater meus est, numquid non munus*
 26 *est mei obuiam me contumeliam, qua ceram o-*
 27 *culis eius tantam non veriti maiestatem, per-*
 28 *perant impudentes?*
 29 *Ex his colligo, quam paucos Deus habeat*
 30 *filios, qui inter nos tales veri nominari possint,*
 31 *cum tam parvus sit eorum numerus, qui do-*
 32 *lenter ferant iniurias, contumeliasque Deo ir-*
 33 *rogatas imo & hoc ipse Deus tam iniquo pati-*
 34 *tur animo, ut verbis adeo dolorosis fias de-*
 35 *hoc exponat querelas, ut cordis intima diuidant.*
 36 *Illum describit Isaias nobisque ponit ob o-*
 37 *culos nostro loquendi modo, velut ulceratum, &*
 38 *cordis dolore percussum; nostro dicamus con-*
 39 *cupendi modo, qualis tempore Noë fuisse des-*
 40 *cribitur. Tactus dolore cordis intrinsecus. Et sicut*
 41 *tunc temporis exspirans tristis quasi gemitum*
 42 *mentis suae indicem aiebat: Delebo hominem,*
 43 *quam creauit. Heu, quam lamentabili conteram*
 44 *hominem strage, optis manuum mearum. Ita*
 45 *propheta audit illum hodie, quasi mœsta emic-*
 46 *centē suspiria & vociferantē: Audite cali & au-*
 47 *ribus percipe terra: vos mearum inuoco testes*
 48 *querelarum & planduum. Quid habes Domine*
 49 *mi, quærit propheta? causam expone tantæ*
 50 *cordis tui mœstitiæ: Filios enim tuos exaltant,*
 51 *ipsi vero sperauerunt me. Cognouit bos possessorem*
 52 *suum, & asinus praesepe Domini sui: Israel autem*
 53 *me non cognouit. Meorum, precor audite filiorū*
 54 *ingratiūtinem, & quam ista de illis ratione*
 55 *querimonias exponam. Quod fieri possit, ut bos*
 56 *ut asinus Dominum suum agnoscat, & grati*
 57 *sunt beneficijs, quæ illis præstat & alimento,*
 58 *quod illis tribuit, Israel autem, quem mihi ad-*
 59 *optauit in filium: Israel meus primogenitus; me*
 60 *non cognoscat, me nihil faciat?*
 61 *Quo melius horum explicem verborū ener-*
 62 *giam ignoro, quam D. Peir. Chrysol. g. discursu,*
 63 *quo perpendit quod in Christi Redemptoris*
 64 *nostri morte contigit & passione: quam primū*
 65 *enim in cruce fuit exaltatus, onnes velle fuge-*
 66 *re: creaturæ, desuntque veteres videbantur,*
 67 *quasi demonstrantes, quod modeste sublinere*
 68 *non possent, quod ipsi spectantibus, indigna*
 69 *adeo contumelia creatori suo Dominoque in-*
 70 *ferrentur: Creatoris iniuriam tota dissipera crea-*
 71 *tura. Incredulus ille populus in suum insurge-*
 72 *bat sediciosus Dominum, & in tantorum grati-*
 73 *um inem beneficiarum, donorum, ac gratiarum,*
 74 *quibus cum prauecerat, illum intendit perse-*

22 *qui noctu, diuque, nec ab incepto desistere,*
 23 *de nec eum prohibita crucis patulo attingeret.*
 24 *Exhorresco facinus, proditorem detestor. V-*
 25 *nam licet omnes in tam imprudens facinus*
 26 *creaturæ consurgerent, eiusque arperent vi-*
 27 *dictam, cali fulgura suoque matereat ignes*
 28 *voraciores, quam contra vauis. Elæ miserant*
 29 *contemptores nubes radios & grandinem de-*
 30 *pluerit: terribiliorem, quam cum in se domi-*
 31 *tas nulli Lor. p. pressores; terra huius pande-*
 32 *retur infelicitas, illisque degluciet velocius,*
 33 *quam pridem Dathan & Abiron centia. Oy-*
 34 *sen & Aaron obrectatores tumultuarios a cur-*
 35 *sa suo sol conqueceret & lucem illis indul-*
 36 *gens, qui populum hunc perderent inhum-*
 37 *anum, aptius nihil, quam tempore Isac; Luna*
 38 *& stelle se haberent ut milites in irarum i-*
 39 *oniam sui vindices atrocissimi, furore longe sa-*
 40 *uore, quam dum in acie steterunt, ut Dei mi-*
 41 *lites contra Suis am. Etenim: Stelle man nics in*
 42 *orbine & cursu suo aduersus Sisiriam pugnarunt.*
 43 *Attamen Dominus ille qui patietur, qui in*
 44 *remedium, venianque moriebatur peccatorū,*
 45 *fieri prohibuit, idcirco namque in cruce clatus,*
 46 *in omnium conspectu creaturarum, corpore vel-*
 47 *ut fonte sanguine manante, diffractis luxuri-*
 48 *que ossibus, hoc primum procul te verbum, quo*
 49 *luis à Paue veniam deprecabatur inimicis jea-*
 50 *luminatoribus: Pater dimitte illis & eminus*
 51 *consilium. Nouerat Dominus, inquit D. Hie-*
 52 *ronym. quod quam primum populus ille male-*
 53 *dectus tanto Dominum vexaret sacrilegio,*
 54 *cruci configens illum, in omnium oculis crea-*
 55 *turarum, omnes illæ in eum conspicerent, in*
 56 *tantorum scelerum, ac sui creatoris iniuria-*
 57 *rum vindices supplicium, si potestatis illis sic-*
 58 *ta laxaret. Quapropter hoc primum agit,*
 59 *illas cohibet, inimicis à Patre supplicat in-*
 60 *dulgentiam, instat, creaturas Patet contineat,*
 61 *ne de contumelijs sibi illatis sumant vindi-*
 62 *ctam, atque in Passione lux exordio, iam ca-*
 63 *piendus, dum se mouet Petrus gladio armatus,*
 64 *Christi defensor, eidem præcipit gladium re-*
 65 *minat in vaginam, protestatus, quod si liberet,*
 66 *& Angelis permitteret potestatem: momento*
 67 *temporis aduolarent milleni, imo miliones*
 68 *iniurie vindicatores: tempore namque regis*
 69 *Ezechie vnus fufficit Angelus, ut sub vnus*
 70 *noctis spatio centum octogintaquinque millia*
 71 *fortissimorum militum deleter exercitus Sen-*
 72 *nacherib qui castra ponere, vibemque cingere*
 73 *presumpserat Hierosalem, in Deum Deique*
 74 *templum, horrendas euomens blasphemias:*

22 *30. A*
 23 *fol 7*
 24 *idura.*
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

quid non miliones efficerent Angelorum, si
 contra illos, qui Christo manus iniiciebant ar-
 ma supplicent? Illos retraxit, non locum, non
 concedens licentiam: etenim si hoc fieri permi-
 sisset, mundi non operaretur remedium, nec im-
 pletur Scriptura prophetarum. Idem in
 sua passionis agit contuminatione, diuina nam-
 que sua oratione disponit, vt omnes reframen-
 tur, detineanturque creaturæ, ne contra illos
 insurgant vindices, qui Dominum qui Creato-
 rem suum grauiter offendeant, proinde, cum
 illis hoc modo non concedatur, hoc agunt, fa-
 ciem, ne tales videant iniurias, auertunt, &
 quantum possunt, illas ne videantur, contegunt
 vt optimi Noë filij Sem & Iaphet, patris iniu-
 riam contexerunt, quam illi Cham indignus
 VI. Simili-
 tudo. tanto patre filius, irrogat: motusque ex-
 citant velut eorum qui secedunt, & abeunt
 stomachabundi: sumptâ metaphora à vobis,
 quando coram oculis vestris aliquid aut di-
 citur in amici tui, patrisque ignominiam cum ti-
 bi vindictam sumere non permittitur atque of-
 fensio te opponere defensorum, terga vertis, di-
 cendo: non sum, qui hanc pacato tolerem ani-
 mo impudentiam vt coram me, me spectante tā
 indigna patri meo, mihi que charissimis inferā-
 tur: cum autem illa non queam auertere, non
 me decet illa vel audire, vel contemplari: lex
 etenim amicitie non patitur, quod videam ego
 fieri & dici audiam ego patri meo, amicoque
 iniuriosa, & manibus stem iners complicatus.
 16. Hoc est, inquit D. Pet. Chrysologus, quod agunt
 D. P. creaturæ: Creatoris iniuriam tota dissipant crea-
 CHRY. tura. Sic quoque videbis (ait) quod terra suis vi-
 deatur discedere velle fundamentis, & tremore
 concutiat in solito, quasi discedere velle si-
 mulans: Hinc est quod de suis se deserentibus
 fundamentis terra contremuit. Sol suo motu ve-
 locissimus, quem idcirco Salomon vocat spiri-
 tum, se tali subtraxit diligentia, vt vbinam esset,
 non videretur: Sol ne videret, aufugit, Sol obscura-
 tus est. Dies similiter fulgidissimus, terga ver-
 tit, & liberum tenebris noctis permisit in tres-
 sum: Dies ne interesset, abscessit. Rupes petreæ, lapi-
 des, quæ fugere non poterant, inter se collide-
 bant, se mutuo distirunt, coarctant, com-
 pungunt, quasi protestati excitato illo sonitu,
 quod cum suam non possint in Christi persecu-
 tione conuerrere duritiem, à se illam repellant,
 VII. In & proiciant: Lapidis, qui discedere non valebant
 morte per naturam, nauum se indunt per ventus facinus
 Christi tantum sono, quia voce non poterant, accusantes.
 omnes Hoc creaturæ faciunt insensibiles in iniurijs,

quæ coram se suo Domino, suo itrogantur
 Creatori, videntes, quod sacrilegus ille populus
 eum suis manibus linguisque crucifigit: quam
 igitur expediet, vt idem agant huius Domini
 filij intellectu & ratione predicti, quique se tam
 stricto vinculo supremo illi Patri esse sentiant
 obligatos. Hoc est, quod dolenter fert, quod illi
 non tantum ad futurum non proficiant zelos
 vindictam iniuriarum, sed insperet & ipsi colen-
 tiant iis, & in sui non minimum tolerent op-
 probrium: Filios enurium & exultant, ipsi vero
 spreuerunt me. Quid rei foret si sciret quidā ef-
 frontes Regem suum indigne haberent, subdi-
 que sui suis illum manibus colaphizarent &
 lingua sua, adstante filio, conuiciarentur, filio in-
 quam, regnorum herede, ac in illis insurgerent,
 Domini sui dignitatem pro pugnatu canes
 ius ac mancipia, filius incertum pederet, in ioco
 effusus nec minimum quidem signum doloris
 iraque demonstrat: Tunc filius: non es nisi ini-
 micus, quem moritō pater suum abneget esse fi-
 lium. Attende quā inuisē contra te Deus ex-
 postulet. Etenim acerrimè dolent creaturæ in-
 sensibiles ac irrationales iniurias Deo illatas,
 tantum quia creaturæ sunt, Deique opera, &
 tam euidencia suæ dant signa tristitia, nec non
 commouentur, adeoque inauditis percelluntur
 indicijs, dum suum vident irritari, ac crucifigi
 Creatorem; Tu verò, quem Deus vt suum alti-
 mat filium ac vt tale in te Baptismatis flumine
 regenerauit, te scriptum habet vt omnium reg-
 norum, suarumque heredom diuinarum, tu in-
 quam aduertens quod alter, vt dixit Apostolus,
 quantum est ex se, illum suis crucifigit sceleri-
 bus, sanguinem calcat, contemnit, & recepat
 iniurias rependit beneficijs, non solum non pro-
 dis in patris tui Dominique defensionem, nec
 alterius te zelosus acriter opponis impudentia,
 eddo, nec quidem eius laboras fraterna corre-
 ptione, vel ammonitione diuertere peccatum. E-
 uidenter probas, te nec esse filium, nec ad hi-
 ius ecclesijs Patris admittendum heredita: em-
 namque talis esses, hoc solo tenereris, ac mo-
 uereris, vt optares, vt procurares, quantum vices
 tur paterentur, scelerum eiusque iniuriarum re-
 medium.

Licet autem hoc sufficeret, vt tale quid face-
 remus, eppidō nos obligat, (inquit D. Chryso-
 stomus) Patris consuetudo ecclesijs, tanti nam-
 que nos facit, tanto prosequitur amore, vt con-
 tumelias nobis irrogatas vt scias proprias ipse
 accipiat, ipse indoleat, ipse animo iniquo pa-
 tiatur, ipse illarum ultor procedat, licet ipse petus
 tu calcet.

in nescias, tu illas negligas desidiolis. Quod precor, fuit illud precorom toties repetitum vobis per prophetam in fili promulgari. de quo dicitur: *Et ego vultum dicit Dominum. q. d. Tanti te facio, tantumque mihi tuum bonum, tuam aringo dignitatem, ut velim, quoties meque te quispiam vel in minimo laferit capillo, tu ne te perturbes, nec vindictam intendas, illamque effragites: etenim ipse me vadē censituro, ego criminis & iniurie vindex existam: qui namque tibi capillum laedit, mihi tangit ille pupillam oculi. me prouocat, etique illi mecum negotium, qui tibi fuerit iniurius. Perpende ludiosus, ad quid se talis pater constringat: hoc illud erat, quod patenter suis protestabatur affectis: *Qui vos spernit, me spernit.**

Perpendas, inquit D. Chrysofost. quod Abrahā contigit, quod eleganter quoque p.nderat D. Aug. declarans illa Moyfi verba: *Peccauerunt ei & non filij eius etc.* Venit Abimelech Rex Philistinorum, & ignorans Saam esse vxorem Abrahā, venit illi in mentem eam sibi assumere in vxorem. Ad hoc ilico Deus, illum acriter arguit. Illico mulierem hanc dimitte, vinctque Abrahā remitte: quod nisi feceris, scio tibi mecum esse negotium: *Redde viro vxorem, Respondet ille parce Domine, parce mihi: nesciebam enim eam Abrahā esse vxorem. Cui Dominus, illud quoque noueram, unde eam ob causam festinus adfui, vt te ab illa cohiberem, ne tantum in me crimen committeres: Ego scio, quod simplici corde feceris. Et ides custodiu te, ne peccares in me. Domine si Rex ad vxorem accessisset Abrahā, illum, non te offendisset, Falleris, me grauius quam illum offendisset, etenim magis mihi ceuseo proprium, scilicet commissum in Abrahā quam ipse Abraham: Pater quod inquit Chrysofost. de illis suis prophetis ratiō loquebatur, propriaque docebat ipsorum iniuriam.*

Hinc colligebat illam leuendi David formulam, quando pro peccato suo secepit penitentia lacrymas: *Tibi soli peccavi, & malum coram te feci. Tibi soli, & coram oculis tuis, & contra te fuit illa, quam commisi, maliti.* Quomodo hoc dicitis o David! Numquid non, illud crimen in Vriam commissum? numquid illi & vitam & honorem abstulisti? numquid Beesabea offendisti, que proprie passa est estimationis iacturam? numquid in populum peccastis, cui petra fustis scandali, & lapis offensionis? Dicere vult. Tu Domine, scelera quæ contra tuos committuntur accipis ita tibi propria, vt tu ip-

se solus sis, qui mei vindex proflis sceleris, sicque illud vlciferis, quæ si ipse per hoc fuisset irritatus. Ad vlciferem huius confirmationem notat Diuus Chrysofostemus, id quod inter Dominum Paulumque gestum fuisse nouimus, in quo & cum quo ostendit, quam sibi proprias arioget, contra suos culpas commissas. Nemo historiam ignorat. Postquam Christus hoc in mundo triginta tribus annis, vixerat laboribus attritus, doloribus, penitente prater modum saturatus, quæ cuncta sapientis illis conchis supplicij, quibus eum affixerunt suspensiones in ligno, sic vt diceret: *Consummatum est.* Demum immortalis surrexit & gloriosus, in caelum ascendit triumphis coronatus, sedique ad dextram Dei Patris, vbi nullus eum poterat offendere, nullum eo vsque attingere brachium.

Prodit in publicum Saulus, Christianis indicit bellum, sparat caedes, emittit spumas iracundus, epistolas deferit, quibus omnes comprehendat, vtiqne castigandos, quando verò his solertius insistebat, & toto præcepis ferebatur furore, descendit de caelo Dominus immensa luce circumfusus, opponit se Saulo, in terram prostermit equitem, inelamat: *Saule, Saule, quid me persequeris? Tene Domine persequitur? Quis es Domine? Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris.* Domine, nec te tangit, at nec potest quidem. Non ergo vides, quod meam illam reputo persequitur nem, mihi seruis meis illaram arrogo contumeliam? Domini sunt persequutiones, quæ suis inferuntur seruis, illique adeo propria, vt nunquam tales vniens in hoc mundo posuerit querelas, contra eos, qui eum in propria persequuti sunt persona, ligauerunt, ceciderunt, crucifixerunt, nunquam audies, quod de eis vquam fuerit conquestus, dicens: *Cur me persequeris? Quin potius tacebas, velut ovis dum exeriatur, vt dixit propheta.*

Nō neganda sunt vobis elegantissima D. Chrysofostomi verba: *Vbi consummatas passionem, post resurrectionem illam celeberrimam, postquam in caluam translationem, cum ab omni exercitu adoraretur, & iam eorum qui super caelos sunt circumspicaretur, item omnium Angelorum ordinum agminibus, etiam non esset in eorum numero, qui affligebantur, & persequutionibus infestabantur. vbi Paulum furibundum vidit aduersus Ecclesiam, & aduersus Saulos furoris sui venenū effundere, inquit ad eum is, qui nō erat iam passionibus obnoxius, sed in tā mirabili honore, gloriaque versabatur: Saule, Saule, quid me persequeris? Et plane*

IX. Saulus Christi non discipulos persequi. Acto. 9. 4.

18

D. Chry. Tom. 4.

not.

non te persequer, qui tuam in calu habes sedem.
 Quid me persequeris? Proprias facit sibi Ecclesia
 passiones, Saul, Saule, quid me persequeris? vides
 quod persecutio Ecclesie Christo adscribitur, qui
 Ecclesie caput est, &c.

Quinimo eadem de causa Christo D. Paulus
 attribuit penas, labores, persecutiones, & aduer-
 sitates, quibus fideles infestabantur. Hoc quip-
 pe (inquit) significare voluit, dum ait: *Adimplet*

Gal. 3. 1. ea qua desunt passionum Christi. Num ergo de-
 fuit in aliquo Christus inum aliquid eorum non
 passus est, quae pati Christum in nostram o-
 portebat redemptionem? Christus (respondet)

Luc. 18. 41. duo debebat pati genera poenarum & perfec-
 tionum, quatenus in propria persona, & illas om-
 nes adimpleuit: *Consummabuntur omnia que scri-
 pta sunt per prophetas de filio hominis.* Attende
 verba haec: *De filio hominis.* Alias eum pati con-
 ueniebat in corpore suo mystico, scilicet fide-
 libus, eorumque etenim quisque multas perferre
 debet aduersitates, multas persecutiones: *Omnes
 qui volunt pte vivere in Christo Iesu, persecutio-
 nem patientur.* Illa dicuntur persecutiones poe-
 naeque saluatoris: eo quod illas tam sibi pro-
 prias arrogat, ac si propriae fuissent. Et si dolo-
 rem sentire ex vestris poss. v. i. p. doloribus, ve-
 stis que affligi calamitatis, ipse acerbius mul-
 to illis, quam vos, affligeretur. Et indubitatum
 est, quod iniurias tibi illatas, magis sibi pro-
 prias, quam tu ipse assumat. Adde quod ex his
 (inquit) Apostolus illam adeo communem eli-
 cit sententiam: *Peccantes in fratres, in Christum
 peccatis.* Et quid hoc miramur (inquit) Div.
 Chryostom. & D. August. quod hoc agat, qui
 tam exacte capitis fungitur officio. Per forum
 obambulas, ac cedit alter, content tibi pedem, &
 vultus insigit. Hic ad offensam prodit caput
 & quatit, cur mihi pecem ateris? O caput,
 nullus te ca car sed pedem, qui a te distat
 quam longissime, & in altera corporis parte
 extrema, tibi que opposita. Respondet caput.
 Quid aduersus meum agitur? pedem, contra
 me agit, & hoc tam meum esse iacio, vt ob-
 nam procedam, illum contingendo. Hoc Re-
 demptor agit, dum Saulus calcare, & suos in-
 tendit ped. s. percutere, Apostolos scilicet &
 de e pulis suos, in quibus, & per quos totum
 mundum perambulabat.

2. ad Tim. 3. 12.

X.
 Nostras
 pe secu-
 rione:
 Christus
 sibi atto-
 gat.

*1. Cor. c. 8. Ser. quod
 vngulares
 foemina
 vris non
 e shabi-
 tent.*

§. 8. In te. Seueritas tuas Deus castigat inu-
 rias, quam proprias: hoc ex cane discito An-
 tiocheno.

Nondum adhuc satis hoc ad amissum per-
 pendimus. Euluc, monet D. Chryostom. *Hic in
 Sacras litteras, ac iuuenies, quod Deus in Gen.*
 tibi iniectas grauius se ferre ostendat iniurias,
 quam illas quae directe suam offendunt ma-
 stitatem, cum sint illae grauiiores, & ferius ac se-
 uerius multo illas punit. Rem atende in can
 (inquit) etenim cogitatione Deum incipit of-
 fendere de illo querulosus: quod acceptor esset
 perfoarum, cum gratum haberet fratri, non
 suum, sacrificium. Hinc quoque morale conu-
 Deum odium concipit vt diaboli si ius. Quid
 agit Deus? Apparet illi, placide alloquitur, cor-
 mic blanditur, sedat saniora. Adesto, chati-
 me cur mihi, precor, indignaris? Num ignotas,
 quod si mihi seruieris, ego tibi mercedem ex
 gro perfoliam, & si mei causa hoc feceris, quod
 Abel frater tuus, te vt fratrem tuum amalo fr-
 nentius? Hanc pelle cogitationem, hoc depre-
 odium, & sordera in ngamus amicitia. Hoc ter-
 bis illis (inquit) in nunt. ex Ieclione Septuagin. *Gen. 4.
 ta: Cur tristis es? Peccasti? Quiesce. At peruersus
 adeo fuit Cain, vt ex odio in Deum, in fratres Deo
 odium tam mortale exarsit vt eum trucidare
 propostuit & trucidauit. Qui agit Deus? Ap-
 parer illi totus furore frendens, vt eum ex-
 petit ab eo rationem: *Vs est Abel frater tuus? frater
 Quid illi rerum accidit? Quid ego hoc noue-
 rim Domue? O profitor, o fratris inimice ne-
 quissime: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me
 de terra. Maledictus eris super terram &c. Vagus
 Et profugus eris. Num tantu Domine, quia pec-
 cauit in fratrem, poena multatur? Nemo gra-
 uiori longe te nebulo hic iniuria laceratus, re-
 ipsam execratus? quomodo tuue adeo pacifens
 ac benignus, & nunc ob patra um in fratrem
 seclis adeo seuerus incandescis? Hic discas (in-
 quit D. Chryostomus) qua ratione capiat Deus
 in te commissa grauamina.**

Idem perpende, monet, in celeberrima illa pa-
 rabola quam Christus proposuit de rege illo,
 qui voluit rationem ponere cum seruis tui de
 donis a se illis distribuis. Qui primus prodij
 codicem accepti & expensis productus, e em
 millium talentum debitor inuenitur eondem
 netur itaque, vt venditis bonis omnibus, vnde
 filijs, ac ipsomet pro tanti debiti satis factus e,
 redder

redderet, quod se debere cognoscebat: his pres-
 sus angustis, Domini pedibus aduolutus eius
 exorat misericordiam; & vincto Domine misere-
 re mei patientiam habe in me: parum erat Do-
 mino, peccata indulgere patientiā, insuper & to-
 tius debiti licet immensi, concessit liberaliter re-
 missionem. A Domino digestus seuerus in con-
 serui surrexit, suffocat eum, & ob centum de-
 natorum debitū, in vincula coniecit. Citat hoc
 coram se Dominus, & verbis increpat amariori-
 bus: Serue nequam, omne debitū dimisi tibi. Exte-
 mo punit rigore, concessam debiti totius seuo-
 cat indulgentiā, in carcere mandat sempiternū.
 Donec redderet vniuersum debitum, nec vitra pre-
 ces. lachrimas singulus admittit inexorabilis.
 Quid his Domine nobis significas? Dei erga nos
 misericordiam, offensas enim in te commissas,
 quantumlibet graues ad vnum verbum remittit
 omnes, si corde requiritur, attamen, quas alius in
 te committit multo castigat rigorosius: Magna
 & ineffabilis misericordia Dei. Cum in se quidem
 peccatum est, ad nudas tantum preces totum remis-
 sit. Cum autem in conspectu videt crudelem,
 & inhumanum, suam reuocari liberalitatem non
 erant illi reipsa quod non iam illum, quam se of-
 fendisset.

Hic materiam conformiter alia quoque plura
 trinitate D. Chryso. s. Scripturæ loca, quæ no-
 stris tractatibus explicauimus. Porro ne hoc in-
 consideratum transeamus quod Apostolus ait: Si
 quis frater uxorem habuerit infidelem, & hac con-
 sensit habitare cum illo, non dimittat illam. Et si
 qua mulier habet virum infidelem, & hic consen-
 sit habitare cum illa, non dimittat virum. Hic
 igitur D. Pa. doctrinæ adherens, mentis oculos
 in illud coniecit quod Redemptor noster per D.
 Math. prædicat: Qui dimiserit uxorem suam excep-
 ta fornicationis causa, facit eam mœcham. Adest D.
 Chryso. hoc examinans atque: Quam excellēs
 misericordia etiam si infidelis fuerit, vel pagana, re-
 sine, si autem in te peccauerit, & faderis obliuif-
 cur, eam repelle. Quis hoc Domine, capiat, quæ-
 rit D. Chryso. num forsitan directè contra tuam
 non pugnat maiestatem crimen infidelitatis? Ad-
 dulerij peccatum, non tibi Domine, sed marito
 arguitur iniurium. Cur igitur Domine, status,
 infidelitas dissimuletur, & vxori maritus conui-
 uat infideli, nec libellū det ei repudij, tamen a-
 dulerium permitti neuiquam permittit? Ratio
 est quam habemus præ manibus, nimirum quod
 Deus animo toleret iniquiori sceleris in nostrū
 commissa dedecus, eaque punit atrocius, quam
 quæ in nominis sui non minimam patiantur

ignominiam. Num ergo arbitraris (percutiant
 D. Chryso. sequo ad illa, Dei gratia præstanda
 tenearis, quæ Deus ipse in tui facti defensionē
 studeamus par Domino rependere, & referre. Mo-
 do, cum patet sit, non te excitas, vt eius indole-
 tas opprobriis, saltē cū videas, quam ob tua do-
 leat impatienter, & ostendat te grauis irritatū
 quoad supplicium in iis quæ in tui vergunt ig-
 nominiam. At nostra est hæc calamitas (inquit
 D. Chryso.) quod nedum non iniquius tole-
 mus peccata, quibus Deus irritatur, quam ea qui-
 bus nos offendimus, quiritimo, & hæc quantum-
 nis parua, medullitus acrius dolemus, eorumque
 studemus reparationi: quæ verò Dei tangunt
 offensam, quantumlibet graua, negligimus,
 imò vertimus in prouerbium, vulgūque parabo-
 lam: Nescio qui sit (audite D. Chryso.) nam omnia
 peccata, quæ ad Deum pertinent, inulta sumus, sicut
 quis autem paruum in nos peccauerit, eius sumus
 graues vltoras, & accusatores. Vt veritatem dicā,
 si Deus noster foret hostis capitalis, non illum
 peius habemus. Hoc Datus in suis præcæ-
 tis prætererat attentis inimicis, quod dum vi-
 derent, aliquē moliri in eius infamiam aliquid,
 quod grauius vlcerabatur sibi cordebat, eum-
 que naso suspendebant. Ita lamentabatur: Inimi-
 ci mei, dum commouentur pedes mei, super me mag-
 na locuti sunt. Quid minus agis cum Deo, videns
 etenim peccata quibus eius offenditur dignitas,
 rides, iocaris, & de illis colloqui, est palato tuo
 periculandum?

Hoc erat, quod dicebamus atrociter forte D.
 Paul. contra Corinthios: quod videntes hominē
 impurum, ganeonem, cachinnabantur, vertebant-
 que in parabolam. Fierine posse crediderim, ob
 illa cachinnos effundas? Est ne possibile, quod
 cor tibi non ditumpatur, dissuaturque per ocu-
 los, dum tam enormes cetnis offensas, & infamias,
 quæ patri tuo indecenter inferuntur? Vos
 inflati estis, & non magis luctum habuistis? Ad ista
 oculos obtestatur (a) D. Ambr. & in eum sine ex-
 pendit, quod bruta in suorum faciant defensio-
 nem dominorū, & quod canis molossus agit: (a) Tom-
 dum suum cernit ab aliquo offendi Dominum, el cielo
 factum narrat mirabile quod Antiochiæ conti-
 git. Ad vesperam vit quādam plateam ciuitatis manus
 pertransibat comite cane suo solitariam, ex an-
 gulo inexpectatus profilit latro, qui vt eum li-
 Ca peritus expilaret, occidit, nemine t anti sceleris D
 nescio, Chlamydem exiit ei & vestem, mor-
 tum nudumque prostratum in platea deserens, p
 abit. Canis autem Domini sui cadaueri adhæsit
 immotus, tota nocte gemitus, ac inauditos
 edens

D. Chr.

Pf. 37. 17.

10

(a) Tom

con las

manos

X.

Ca

Dis

si om

nū

as

robatur

Cccc edens

Hieron. Baptiff. de Lamma Tom. II.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

edens vlulatus. Illucescente die, illac dum quispiam pertransit, corpus vidit occisi, ad cuius subitios clamores, accurrerunt multi, licet autem cadauer eernerent defuncti, magis arant in carnem mirabantur, ob non vulgares gemitus ac quos edebat vlulatus, vt nec ad momentum a ea saeuere discederet. Homicida vero, vt eandem dissimularet adfuit & ipse cum aliis; hominis triste deplorans infortunium facinus familiare, loquitur D. Ambrosius talibus, vt omnem a se facinoris auertant suspicio: em. canis, qui hadenus prostriatus iacuerat queri abundus, mox vt inter alios Domini sui vidit homicidam, vt leo efferbuit illi in insolitis latratibus impetendo: *Canis siquestratio paulisper questu dolens, arma vltionis assumpsit*, in eumque toto irruens furore, dentibus apprehendit, & caput deuinens, vlulatus dabat horribiles: Turbantur prater ordinem homicida, cumque omnes notarent, quod in eum canis non moueretur, ob flagra ab eo recepta, a iustis satellitibus capitur, in vincula retrahitur, scelus ue co. fuerit. Mirabile factum exclamat D. Ambrosius) talis in animali prout doloris sensus, vt iam eum suum non possit tuum dominium, nec scelus iam committum auertere, seuus proliha sanguinis vltor, vt propriam, Domino tamen irrogatam, sibi arrogans officiam.

Aduertit D. Ambrosius, si calem canis seruauit Domino fidem, qui panis illi fragmentum adiecit, cum canis esset, quid hominum comenit facere, & quam debet seruare fidem illi, qui sibi tribuit esse, vitam, & ipse est, qui eius gratia suam proindit vitam liberalis. *Quat nos dignum*

D. AMBR. Lib. 6. *Herem. c. 4. Tom. 1.* *nostrum referimus creatori, cuius cibo vescimur, & dissimulamus iniurias, & sepe inimici Dei, eos quos a Deo accepimus, epulas & cibum.* O sanctissimum Paulum, quam tristis ingeniscit, quam acuto cor illi doloris gladio clauoque lanciatur. Testis est mihi Deus: *Quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo.* Cui hoc

Rom. 9. *Apostole gloriose? Num forte, quia tuam machinantur mortem? Numquid quia te semel & bis virgis cadere studuerunt? Num quia catenas vides tibi praeartas? Absit omnino. Sed quia video peccata quae proximi mei, fratresque committunt in Diuinae Maiestatis opprobrium, cordis eorum contemtorum infidelitatem, quam*

Rom. 9. 4. *que trahent Christum inueros: Pro fratribus L. 8. c. 17. meis, qui sunt cognati mei secundum carnem qui sunt Israelitae. His super addi potest quod refert Draconis Plinius differens de pardis, seu pantheris, crudelissimis animalibus, idque ex ore nominatissimi fidelis.*

philosophi Democriti, qui narrat, quod Toanor eius Arcadiae draconem magno aluente abestiu verumtamen eius reformatum naturam, cui iam vastus excreuisset, illum in desertum deduxit, ibique libertati restituit. Contigit vt paucis elapsis diebus eodem loco a latronibus Toantes intaderetur: exclamauit: intellexit draco clamorem, ac bile totus inflammatus accurrit, seque defensorem illis opposuit eius, qui eum aluerat: ita vt praedones ad maximas compulerit angustias, fugam capessere, saluumque Toanem delectere coegerit. Si hoc draco praeter in obsequium eius qui illum educauit, iam licet ab eius dimissus sollicitudine, quid tibi genes agendum, Deum tuum propugnando, cuiusque honori per omnia consulendo, cum ipse sit, qui te sustinet, alit, & sua numquam expellit memoria sua dimittit sollicitudine. Ex hac doctrina declarari potest illa ratio, quam assignat D. Thomas: cur omnia peccata, quae committit alius, sunt contra te quia tibi inquit, sunt peccata scandalosa. Quia ratione, quae lo, me scandalizant? quia te commouent, ac perturbant, non solum in eo quod te prouocent, vt agas tu quod ab altero factum esse consideras, sed principaliter, quia te pariter contra illum excitant acerbius, quam si te offendisset.

§ 9. Corripe. Nulla facienda est correptio, ubi nulla speratur emendatio, proinde hereticos continuo denuntia.

Iam huius praeccepti obligationem, & quae ratione sit executioni mandandum declaramus. Praecceptum hoc affirmatiuum est, proinde iuxta regulam Theologorum non protemper obligat, sed concurrentibus debitis circumstantiis, sicut statutum audiendi missam festis diebus, dandi eleemosynam, ieiunandi diebus ad Ecclesia praescripsit, demque praeccepta omnia affirmatiua. Si igitur haec prima circumstantia, quod fraterna correptio tantum eo casu obliget, quo speratur vitae correctio, & utilitas proximi. Haec est D. Thomae conclusio sumpta ex D. Augustino, cuius haec est ratio, quia neque Deus, neque lex eius obligat ad actus otiosos, & inaeque infructuosos. Atque in hoc differt correptio iudicialis, a fraterna, quod haec actus sit charitatis, ac proinde tantum obliget, quando potest esse ad salutem: illa vero actus est iustitiae, & vt talis ex officio seruare debeat aequalitatem: rei non attendit utilitatem sed tantum vt illi detur quod

quod meretur per culpam, & per poenam peccatum puniatur. Hæc est celebris illa D. August. sententia, quam trahit ex Decceto: Si scire non tibi prodesse, non te admoneam, non te terreat. Ecce iuxta hoc exponit D. Greg. illud David. In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra. Salices rem indicant inuilem: eo quod, nullis fructibus fore uidentur. Ideo predicatorum sanctorum in istis salicibus non exercent organa, sed suspendunt, quia illi infructuosos, ac reprobos mentes despiciunt, uim suæ prædicationis non exhibent, sed potius lucentes silent. Huius ratione assignat idem D. Greg. illud Christi expendens: Immundus spiritus non inuenit requiem in locis aridis, & in aquosis. Hoc nomine (inquit) corda infortiorum indicantur, que per disciplinam fortitudinē ab omni carnalis concupiscentia numero sicantur. Terras abundantes, corda voluptuosa quærit diabolus, ibi habitat, in illis requiescit illaq; possidet. Sicut cor diuitis epuleus, quam hæc terra abundanter irrigata, quæ cor illud delicis assatum cõplet, carnique voluptuosis farciat. uim hinc tamorū herba perennat peccatorū: diabolus etenim eorū corda possidet, eisq; e dominatur. Amat scenum: Faciunt uos comedat. In locis humidis fornum excrescit: in his ad luxū pulli, ut uide diabolus in illis ad o delictatur, quia in ipsis partum inuenit sibi congruam: Circumdanus ei sulces torrentis. Scaturit crassijem, salicibus circumdata. Arbores infructuosæ sunt salices, sed uiriditate reuolunt (inquit D. Greg.) Peccata oies, qui sibi ipsi gratulantur, quos nullū mouet consiliū opinantur: eum se aliis posse cõsultere, in quibus nullus sperandus est fructus, uelut salices, ab illis etenim fructū credo sperare uemine. Cum sint ergo eribus, que que diaboli, illos in suā subigit potestatem, proinde nullus ex illis fructus expectatur. Hæc igitur de causa frustra tales corripuntur.

Prof. quicquid hoc argumentum Iob de talibus ferens cõsultam, quod ex nunc ad corpus pertineant diaboli: Corpus eius quasi scuta fustilia, compactum squammis se prementibus, una uni conungitur, & ne spiraculum quidem incedat per eas. Septuaginta transtulerunt: Colligatio eius sicut lapis firmus, unus uni conglutinat. Smitites lapis est, quem nos dicimus Smaragdum, hic dicitur, si unus est, instat adamantis, de quo Dioscorides, & Galenus. a. & hanc lectionem sequitur Olympiodorus b. de quo sic ille: Dicitur hæc lapis solidissimus esse ut ad adamantem proximo accedat. D. Greg. e. reprobos esse declarat compactus diaboli, uelut scuta fustilia, compactos squa-

mis se prementibus? ut nec minor uentus eas penetrare ualeat, instat cutis Balæne, de qua Galenus: Balenarum & Elephantium cutes summe duras & propmodum non sensibiles esse. Licet autem Oppianus dicat, quod cutis Balæne squamis careat, seu scutis, asserit tamen eam adeo esse robustam, quasi ex illis compacta fuisset. Dicit igitur D. Gregorius, quod mali, qui corpus sunt diaboli, sint uelut scutum, ut resistant sagittis, uerberaque repercutiant illæsi: Perversi namque homines illi sunt, qui corruptionem repellunt sagittas prædicationis atque admonitionis obdurati repercutiunt. Obfirmati sunt, & hoc primum est, non admittere reprehensionē. Ex eo quod Adam huius fuerit corporis membrum, ac eum statim balæna deglucit, inquit D. Gregorius, se habuit uelut scutis compactum, que emillas repellunt sagittas? Accedit Deus ad Adam post diuini sui præcepti transgressionem: Cur fecisti? Continuo reprehensionem repercutit, & culpam reicit in uxorem: Explicet hoc D. Greg. Non ad se culpam retulit sed a muliere, quam Dominus dederat, se accepisse responsum, ut quasi reatum suum oblique in auctorem relideret, qui ei mulierem dederat que talia persuaderet. Hæc scutum mulier requisita etiam reuolunt, quando nec ipsa ad se culpam retulit, sed serpentis illud persuasionibus replicatur, dicens: Serpens cepit me, & comedi. Vade nunc & sicut in sum peccatum trahitur, ut culpa eum arguitur, defendatur. Et unde finiri reatus debuit, inde cumuletur. Exemplo res patet in Herode: D. namque Ioan. correptio ad grauioris fuit criminis augmentū, cum ex illa sumplerit ex eundem gladio Baptistæ occasionem? Similiter Pharisæi, quos Christus redarguit, peccata euaserunt: Eodem loco perpendit D. Grego. illam Isaia contra Synagogam peccata Iudaorum inuictam, de quibus sic uates: Ibi cubauit Ionia, & inuoluit sibi requiem, ibi habuit fœnem hericium: Requiem inuenit peccatum in uiris synagoga, sicut lamia in antro suo, & hericium in uido. Hæc uicij nomine malitiosorum mentium desensio designatur: Vides hericium, caput & pedes, totum extensum, si uero illum tergens, aut manu comprehenderis, Semetipsum in sphaeram colligit, caput, pedesque abscondit & totus aculeus est, ut manum ad capiendū extensa vulneret: Tales redarguntur fuisse Iudæi, suam in Christū malitiā, mortalēque, conteget aut inuidiam, si quando Saluator noster illos reprehensurus accederet, ilico grauissima spicula circumstantium persecutionis, quibus eum uulnerare, ut tamque adimere conabantur. Talis tu quoque, quando

35.
GALE.
c. Li. 4.
de usu.
part.
ca. 12.
D. G.
D. G.
IV.
Nec
non
Eriçio.
Isai.
34. 15.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

& ungli rei seruit illi correpto, quam ut per illam reddatur & altior, & sibi cauere. Quando namque homo co decenit, ut in fide deficiat, iam omnino cor illi perijt, eumque ita pernit iniquitas, ut inflatus ad nihil aliud ferat, nisi si feruentius accendatur: *Quis huiusmodi est?* inquit D. Paulus *subuersus est, & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus.* Idem quoque apostolus ait, quod hæreticis sit quamquam infirmitas, dicta cancer, imo magis inficit quam ipse cancer, qui aliud non habet remedium, nisi ut abscindatur, & à toto diuidatur.

quidem, quod illis aliquam possit adferre utilitatem? *Neque illis utilia?* Diuina nobis (respondet D. Cyrill.) vult Deus præferbere documenta, ut sciamus qua sit nobis ratione cum hæreticis agendum. Ne talibus amicè loquaris, vultu pacifico ac blando, pacem ne illis obtuleris. Indubie, hoc spectare debuit (inquit ille) dilectissimus Christi discipulus, quando de illis locutus hoc nobis præcipit. *Nec aue es 2. Ion. v. dixeris.* Nec verbis illos alloquaris pacificis, 10. illos comicè salutando, ne illos ut amicos alloquaris.

De Diuo Antonio refert D. Athanasius, qui cum esset mansuetissimus, consiliisque benignissimus, enim nunquam inducere potuerunt, ut loqueretur, aut amicè se gereret cum hæreticis: *Nunquam nec amicabilia verba cum eis conuaxit.* Porro quod magis demitor hoc est, quod addi lex: *Neque verba illis utilia.* Bone Deus, quid hoc audis? Cum summe excommunicato det Ecclesia locum, ut illi dicantur verba, quæ eius possunt saluti proficere: Nota etiam est hæc regula saluum: in quibus licitum est colloqui hæretico: *Vid. lex simile &c.* Quomodo prohibes cum hæretico colloquium, & quidem ei salutare? *Diuina hoc ubi sumiter velam pertundas, nulla esse verba hæretico ut proficua; credendum quoque tibi quod quicquid eo respectu illi dixeris, illi minime sit profuturum & inde tibi non paruum imminet periculum, damnumque irreparabile, quàm apè dixit hoc Spiritus sanctus. Homo apostata vir inutilis, graditur ore ut hæretico, prauo corde machinatur. Et omni tempore ut surgit feminat. Nemo facile dixerit, aptiori- Prec. 6. 12*

bus posse coloribus hæretici depingi dolos, fraudes, machinationes, in dunt hæc agendi versipilem: *Homo apostata: Homo qui dorsum vertit animumque fidei Catholice, quam in baptismo susceperat. Vir inutilis, q. d. iam nunc illum ut hominem assumes perditum, infrugiferum, de illo nullam expectes vitæ correctione, potius time.* *Quia graditur ore peruerso.* Totus in hoc cellimat, ut verbis dolosis ac mendacibus te circumueniat, & in fradem pelliciat: etenim hoc corde suo meditatur, quod autem tua efficiet correptio, hoc enim illum reddes cautiorem, astutior, timentisque supplicium, tibi respondebit emendabo me: at peruersa eius erit intentio: *Graditur ore peruerso.* Proinde non est quod illum fraternè corrigas, sed quam primum illum Inquisitoribus denuncia Apostolis ac ministris, quos Ecclesia statuit, ut in illos animauerant ac partes refundant putandas, ne ceteras inficiant

11. 12.

12. 14

13. 17. de.

X. 11. 12.

11. 12.

11. 12.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

clant sibi propinquas, quicumque illi fuerint, amici, cognati, Principes, Plebes, confestim illos denuntia.

Deut. 13. Ad hoc, verbis illis toties repetitis, nos voluit Dominus obligare: *Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium viderit se dicat. Et si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tue, aut filius tuus vel filia, siue vxor, qua est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam dicens: Eamus & seruiamus dijs alienis. Et non parcat ei oculus tuus ut miseraris, & occidat eum, sed statim interficies, sit primum manus tua super eum.* In hac materia nullus est amicus, nullus cognatus, nec vxori maritus, nec vxor marito, nec pariter filijs, nec filius patri: Non parcat ei oculus tuus. Illico denuntia illum ut hoc modo correptio subintret punitina, ac iudicialis sui sceleris supplicium, ac Republicae beneficium. Opinatus est Abulens, quibusdam adductis rationibus, quod in casu haereseos patrem filius non teneretur denuntiare. Verum rationes efficaciores atque urgentiores in oppositam duxerunt sententiam Alexandrum de Ales. *Angelici Doctoris praeceptorē & nostrum Cardinalem Caietanum. b. Doctorem fratrem Alphonsum de Castro. c. & doctissimum Navarrum. d.* Et hoc quoque esse dicimus, quod necessario sequi debet conformiter vaticinio Zachariae: qui postquam Saluatoris praedixerat aduentum, qui ut fons sacratissimus appareret: *Erit fons patens domus David, atque mirabiles effectus, ex eius aduentu promanandos; unum hunc describit: quod de mundo scilicet idololatriam, errorumque professores eliminaret, huncque plantaret in eo Catholicam: Et erit in die illa, dicit Dominus exercituum, dissidam nomina idolorum de terra. Et pseudo prophetas.*

Adiungit, quod ad hanc fidem seruandam illibaram, patres fiscales esse deberent filiorum, illosque denuntiare, si in aliquo descerent: *Et erit, cum prophetauerit quispiam ultra dicent ei pater eius & mater eius, qui genuerunt eum.*

XIII. Nulla in denuntiatione habenda est ratio cognationis. Illi nulla est fraterna correptio facienda, nam proprie hic ille casus est, de quo Spiritus S. & expendit D. Thom. *Noli arguere derisorem, ne oderit te.* Nomen haeretico proprium est *Derisor.* Qui fidei doctrinam deridet, qui S. Matris Ecclesiae ceremonias exhibi-

lat: Sic quoque SS. Patres intellexerunt, quod talem nominet rex & propheta psalmo primo: *vbi nostra lectio vulgata scribit: In cathedra pestilentia non sedit, quod in Hebraica scribitur: In cathedra derisorum: sunt enim haeretici derisores, cavillatores, pestem secum circumferentes, quos si correpturus accesseris, periclitaris, ne pestem quoque contrahas, & ad minus, quod de tua colliget admonitione, hoc enim abominabitur te, sibi à te canebit, qui sciat, quod illum detexeris: Noli arguere derisorem, ne oderit te.*

S. 10. Non debet particularis publicos corripere peccatores, sed pro illis orare.

EX eadem ratione corripere non tenemur quos nouimus suis in celeribus obstinatos, Deo mundaque publice refrages, & prauidemus, quod i eo excipiant admonitionem, ut publice meretricis publici forneratoris & usurarij. Illis publica facienda est correptio, iuxta D. Pauli constitutionem: *Pecunia coram omnibus arguetur, ut ceteri timorem habeant.* Hoc egit praeclarissimus Christus praecursor D. Ioannes: Herodem enim incestum coram omnibus, & publice edarguit. *Non licet tibi habere uxorem fratris tui.* Sic quoque conuenit, non enim quia haec perficitur: frontis audeant in pudentes illis haec haec sunt. Quid ego igitur acturus sum, qui nec officio fungor praedicatoris, nec publica polleo auctoritate: Num illos dimino deseram? Huic difficultati respondet D. Facianus Episcopus Barcelonens. multa tibi conferre licet ad eorum emendationem. Primum: mores iubeatque vitae exemplum: hoc enim tales efficacius corrigis, quam verbis: talium odia, vel conuicia, viuendo melius, quam loquendo arguimus. Secundum: quod ad eorum potest conferre correptionem hoc est, & supplices ad Deum pro illorum conuersione preces fundas, ut dignetur oculos aperire, mutae voluntatem, ad meliorem conuertere.

In quarundam ciuitatum interceptione quae praeter morem munitae sunt, muris cinctae fortissimis, & vallis clausae profundissimas, ut nullus pateat aditus, nullumque medium illas occupandi, pro more habent prudentissimi copiarum duces, aliquando ad urbe interuallo tormentata figere bellica, glandisque explodere grauiore, ut olim lapides praegrandes ex caputulis,

Deut. 13. *Ad hoc, verbis illis toties repetitis, nos voluit Dominus obligare: Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium viderit se dicat. Et si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tue, aut filius tuus vel filia, siue vxor, qua est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam dicens: Eamus & seruiamus dijs alienis. Et non parcat ei oculus tuus ut miseraris, & occidat eum, sed statim interficies, sit primum manus tua super eum.*

Deut. 13. *Ad hoc, verbis illis toties repetitis, nos voluit Dominus obligare: Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium viderit se dicat. Et si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tue, aut filius tuus vel filia, siue vxor, qua est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam dicens: Eamus & seruiamus dijs alienis. Et non parcat ei oculus tuus ut miseraris, & occidat eum, sed statim interficies, sit primum manus tua super eum.*

Deut. 13. *Ad hoc, verbis illis toties repetitis, nos voluit Dominus obligare: Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium viderit se dicat. Et si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tue, aut filius tuus vel filia, siue vxor, qua est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam dicens: Eamus & seruiamus dijs alienis. Et non parcat ei oculus tuus ut miseraris, & occidat eum, sed statim interficies, sit primum manus tua super eum.*

Deut. 13. *Ad hoc, verbis illis toties repetitis, nos voluit Dominus obligare: Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium viderit se dicat. Et si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tue, aut filius tuus vel filia, siue vxor, qua est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam dicens: Eamus & seruiamus dijs alienis. Et non parcat ei oculus tuus ut miseraris, & occidat eum, sed statim interficies, sit primum manus tua super eum.*

Deut. 13. *Ad hoc, verbis illis toties repetitis, nos voluit Dominus obligare: Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium viderit se dicat. Et si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tue, aut filius tuus vel filia, siue vxor, qua est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam dicens: Eamus & seruiamus dijs alienis. Et non parcat ei oculus tuus ut miseraris, & occidat eum, sed statim interficies, sit primum manus tua super eum.*

capellis, seu furiis, illos in modum euibrando
 ciuitatis, vt in illam decedentes ciuium di-
 riuant, eueriant, collidantque domos. Imo Rex
 nollet inclitus Iacobus Conquistor de seipso
 scribit, hoc vltim iussu artificio, vt fundis
 maioribus, quas balistis ligneis explodebant in
 alium lapides emitteret posterofissimos, qui de-
 cidentes, in vrbem seu locum obsessum, horri-
 bilem in domibus, locoque stragem edebant.
 Quinimo & in ipso Hieremia legimus, hac ar-
 te sibi perualuile Nabuchodonosor dum obfi-
 deret Hierusalem, antequam illam sibi subice-
 rat, vt notat I. yranus expendens illa Hieremix
 verba: *Ad domus Regis Iuda, que destructa sunt.*

Hoc tibi faciendum incumbit, vt illos euin-
 cas peccatores, non aliquem corripere in parti-
 culari, sed cordis viscibus magni ponderis
 glandem seu lapidem emibrans, orationem
 nempe feruentissimam caelum versus, affectu
 Deum roges tenuerrimo pro eorum conuersione:
 sic enim sic i possit, vt eorum alieni ad sa-
 lutem prodesset sempiterna. Hoc valuit strata-
 gemare D. Stephanus, multitudinem, saepeque
 hostium circumcinctus, qui cordis sui diuinitem
 dentium stridore declarabant: *Stridebant denti-
 bus in eum.* Eorum stridore salutem inuidus
 athena, nec expedire iudicat, eorum impetere
 singulos, orationis suae summa vi glandem eia-
 celatur, quam proximi, charitas uehementer
 in cordis sui instrumento succendat: *Domine,
 ne statuas illis hoc peccatum.* Et in Saulum cecir-
 d i, quem ex ratione Deus conuertit, & ex ho-
 ste crudelissimo, in fidelissimum ac securissi-
 mum suorum mutauit amicum: *Si Stephanus
 non orasset, Ecclesia Paulum non haberet, an D.
 Augustinus.* Hanc Stephanus proxim a suo ac
 nostro dederat Magistro, quanto etiam con-
 fixus rebellium agminibus circumvallatus ini-
 micorum, ex illa magistrali carbera non illos
 seu singillatim, seu in communi reprehendit,
 sed e diuino suo pectore lapidem potentissi-
 mum, caelum versus vibant orationis, ad
 Patrem suum aeternum illam dirigendo: *Pater
 dimitte illis hoc.* Et supra eorum multos ceci-
 dit, qui grauissimam suam detestati malitiam,
 cuius se reos agnoscebant, in domos suas re-
 uertebantur peruentientes peccata sua. Hoc quoque
 tibi faciendum suadeo, vt communiter Deo,
 feruentius pro peruenientibus supplices peccato-
 ribus, vt aiebat D. Paulus, de conuersionibus
 illis loquens Iudaeis: hortabatur enim, vt pro
 illis in communi Deum obsecrarent: *Frater,
 voluntas cordis mei & obsecratio ad Deum fit pro*

illis in salutem. Et de peccatoribus idem statuit
 obduratis: *Vt respiciant a diaboli laqueis, & 2. Tim. 1.
 quo christi tenentur ad ipsius voluntatem.* Quan-
 do deuotus interer sacro, off. r illud pro pec-
 catoribus, vt per Dei gratiam a sceleribus res-
 piciant, & conuertantur. Quando solarium
 tuum euoluas, obis stationes, ad tuum secedis
 oratorium, cum pro te preces fuderis, atque
 ad quos artius constringeris, etiam memento
 peccatorum, Deum deprecare: per piissimam
 tuam Domine bonitatem, tot obliuitorum;
 obsecro miserere peccatorum: vtique tuae crea-
 turae sunt: sunt animae sanguine tuo empta;
 redemptaque pretioso. Potentissima est diui-
 ua tua gratia, vt rupe emolliat durissimas, &
 de titonibus inferni, caelorum faciat Seraphi-
 nos, atque de lapidibus illis filios Abrahae di-
 lectissimos.

§. II. Terret corripere sicut D. Hieronymus;
 at alius est amoris, & qui illum exhorret,
 peribit.

Leet praedicta vera sint, necessariam esse
 fiduciam futurae emendationis, intelligen-
 dum est, quod te non possis ab onere ex-
 cufare, quod hoc tibi praeepto imponitur, ob
 quamlibet suspitionem, seu timorem, quod in-
 uilis tua sit futura correptio; haec est acies il-
 la, qua cuncti seiplos timentur, hoc ancti seu-
 tumque quo se contegunt, ne moneant pecca-
 tores. Domine, quid me refert illum corripere,
 quem scio quod me detestabitur? Noni, quod
 in me sanus exiit, & hic erit operis mei fru-
 ctus: quod hostem mihi conquiesco crudelissi-
 mum, & capi alem inimicum. Respondeo, quod
 ex parte tibi consentiam, quodque tam iniquo
 recipiatur animo correptio, vt potius pecca-
 torius praedicare deberemus, vt illam placide re-
 ciperent, quam alijs, vt illam darent. Quocirca
 super hoc D. Chysostom. & D. Gregor. Nysseni
 singulares ediderunt Tractatus, hortari pecca-
 tores, benigne reciperent admonitiones, quos
 inscripserunt: *Aduersus eos, qui agre ferunt repre-
 hensiones.* Ex eadem ratione scripsit D. Augustin.
 De fraternae correptione patienter toleranda: sic
 que orditur: *Quis facile inuenitur, qui velle re-
 prehendi? Et ubi est ille sapientis de quo dictum est:
 Corripit sapientem & amabit eum.* Sicque se res
 habet, nihil esse quod tam iniquo suscipiatur a-
 nimo, ac ipsa veritas, nec cui truciore in osten-
 damus vulum: tam enim verum, quam anti-
 quum

D. Avg.
 Epist. 87.
 ad Felici-
 tatem Ep.
 Rusticū,
 marrem
 & filium
 Tem. 2.

- quum est illud adagium: *Veritas odium parit.* Licet qui illam dicat, ipse sit Apostolus Paulus: cui licet adeo alicerentur Galatae ut pro eo libenter vitam suam profunderent, oculosque sibi eius gratia, eruerent: *Oculos vestros eruisistis: illum tamen abominantur, sicutque inimici crudelissimi, eo quod illis diceret veritatem, peccantesque corripere: Inimicus factus sum vobis, verum dicens.* Quid plura? hoc ipsum Dei filium in crucem adeptum non enim eius poterant blandè Pharisaei perferre reprehensiones: *Quisquis me interficeret: quia sermo meus non capit in vobis.* Ab illo percunctatur Pilatus: *quidnam esset quod eius officium, quodue exercitium, ut nosceret, quam ob causam eum Iudaei execrarentur.* Respondit ei Iesus. Meum officium est proloqui veritatem: *Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati.* Num hoc Domine officium assumpsisti? Confestim ergo videbis, quod te crucis supplicio condemnabunt. Hoc sanctum deterruit prophetam Hieremiam, ipso teste: cum etenim quodam die peccatores acius reprehenderet, tumultuati conspirant in eum: dicentes: *Persequimini eum persequamur eum, & stricillime mandamurque carceri, quate in tantu se recolligit, ac subdixit, ut firmiter deliberaret illi valedicere totaliter officio, atque praedicationis se exercitio abdicare.* Cum enim tam infansulo mihi euentu succedat alios velle reprehendete, & peccantes admonere; definitum est illud omittere: *Factus est sermo Domini mihi in opprobrium, & in derisionem tota die, & dixit: Non recordabor eius, nec loquar amplius in nomine Domini.*
- Hom. 1. in ps. 37.* Ad rem aptissime discurrit Origenes & admirabilem proponit inductionem. Isaiam (inquit) eo quod Dei praecepto Principes arguerit, Varijs probatur ex plis.
- Lib. 5. c. 26 Hierem. 26.* III. *propheta ait: Adsit mihi Dominus, exclamat D. Hieronimus Hier. quam acerba est omni hominum generi non vult reprehensio, Principibus, sacerdotibus, plebi & Falios cor-*
- rectissimus est D. Hieron. in epist. quam egarat ripere.*

ad preces cuiusdam monachi, matre eius & forori quia eum admittere in suam volebant societatem, sed & soror, matrem suam reculabat, quia & haec secum habebat quosdam viros Ecclesiasticos qui licet boni, tamen materiam dabant obloquutioni, illos autem eo detinebat titulo quod rationibus suis confunderent: *Ob cassidendas facultates.* Instigit Monachus apud D. Hieron. ut illis litteras daret, utramque fraterna corripiens admonitione. Recusat opus D. Hieronymus, utioremque praetendit obtinenti, quod iam mundo ducesisset, nec se vellet mundi implicare negotijs. *Replicat monachus. Quid hoc, pater mi nonne tu ille, qui totum mundum terehendisti? Quis hic tuus ille timor? Numquid formidolosus es: Vix illa quondam conscientia in qua multo saepe, totum orbem despicans Lucilianum quidem retulisti? Hoc dixit eo quod de Luciliano Satyro cecinit Hieronius: Quod multo saepe orbem despicuis. Omnes etenim suis Satyris acris demordebat. Respondet illi D. Hieron. Hoc est quod me fugat, & labia dicit. D. Hieron. non sicut postquam enim arguendo crimina, factus sum eriminosus, & iuxta tritum vulgi praevevium & rogantibus & negantibus eundem, nec meos me habere credo, nec tantum, ipsique pariter in maledicta resonant, & in me psallebant, qui bibebant vinum, coactis malo, tacere didici, restus est arbitrans, ponere custodiam ori meo, & osium amittum labijs meis, quam declinare cor meum in verba malitia, & dum carpo vitia in vitium de- trationis incurrere.*

Nostram graphicè desceipit conditionem ad amicus ille Iob dum ait: *Homo putredo & vermis* Prope miraculum est videre vermem, seu aneam, dentibus adeo vigere perniciosis, ut praefatiosissimam corrodit purpuram, & durissimum pertransadigat lignum, & nihilominus talis est conditionis, ut quantumlibet parum illam te- tigeris, licet vel extremo tantum digiti, vel il- lam auctas, se opponit, & te pulvere commulcat. Talis deseriens homo. Quae lingua tam acuta, ut turpi labe inficiat, & quasi tenebris circumiectis obfuscer summas eius dignitates? qui dentes adeo corrodentes, ut nec parcat religio- so nec Ecclesiastico, nec coniugate nec vi- ros, quos non transigant, quorum non hororem, ma- que pervadant detractores, & cum in omnes habeant, omnes cautescentur, si ipsos vel solo digito tetigeris, & vni o vel verbulo perpendentis contra te pulvere resiliat, & conpergunt abominacionibus, Satris hoc est familiare. Proinde maca sententia, haec tepestare magis nobis edo-

vit hostari peccatores vt patienter tolerent re-
prehensionibus, & velint ab alijs corrigi, quã ma-
gis vt errantes corrigant, moneantque scele-
ratos. Et verum est, quod inter alia beneficia quæ
tibi conferre potest Deus, dum delinquis, hoc
vnum eminet, si tibi mittat sicut Dauidi, quem-
dam Nachan, qui te redarguat, tibi aperiat o-
culos, vnum quoque, idque non obsecrum, tua si-
gnum est reprobationis, non optare, nolle corri-
pientis te perferre reprehensionem.

dis reprehensionibus & conversione D. Pauli in
qua probat, quod sapiens ac prudens quis, ne, li-
cet præter rationem corrigatur, sibi nihilominus
persuadeat, hoc ex amore perficere. Pro huius
confirmatione ponderat illa Spiritus S. verba: *Prou. 12.4.*
Qui odit increpationem, insipiens est.

Secundo: quod deploratum eum censere de-
bes, qui odit correptionem, hæc ea est ratio,
quod excretur remedium, idque, quod sibi est
medicina. Censetur incurabilis ægritudo rabiet:
quia nihil magis rabido odiosum, quàm aqua,
quã tamen eius continetur remedium: illam vi-
dens, turbatur, commouetur, & in eum qui il-
lam sibi porrigit, excandescit. Illum pro deli-
cto habes, & vt talem potes æstimare quem li-
bet infirmum, tam peruersæ conditionis, vt ex
recepta medicina deterius habeat. Hoc Spiritus *Prou. 12. i.*
S. milleis affirmat locis. Modo: *Qui diligit*
disciplinam, diligit scientiam, qui autem odit in-
crepationem, insipiens est? Nunc. *Egestus & igno-*
minia ei, qui deserit disciplinam, qui autem ac-
quiescit correptioni, glorificabitur. *Hic: virum,*
qui corripientem dura cornice contemnit, repanti-
mus ei superueniet interitus, & sanitas enim non se-
quetur. *Ibi: Qui abiicit disciplinam, despicit ani-*
am suam, qui autem acquisitit increpationibus,
possessor est cordis. *Alias: Vir pestilens non amat*
eam, qui se corripit. Attende quod illi nomen tri-
buat: *Vir pestilens.*

His conformiter composuit D. Cyprian. li. *D. Cypri-
an. li. de dis-*
cipulorum de disciplina & habitu virginum, in quo
disputat de corrigendis puellis; inde verò sumit *cap. & ha-
bitu virg-*
principium, quod sancta correptio, magistra sit
virtutum, proinde qui illam exhorret magistrum
expellens, solus sine discipulis, virtutibus sci-
licet remanet, & peribit: *Est magistra virtutum,*
qua facit ad promissa caelestia, & præmia diuina
peruenire. Hanc sectari salubre est, & auersari ac
negligere, lethale. Deinde declarat quã illam
ferio nobis psalmista Regius commendat, dum
ait: *Apprehendite disciplinam, &c. ne peccatis,*
&c. His vestigijs insilit D. Chrysol. & prius
dictum confirmat, scilicet, quod ad monere ali-
quem actus sit amicitia; deinde quã insipiens
sit, qui disciplinam repellit: *In peccatis ineffi-*
ciunt reprehensiones, quod in vulneribus remedia.
Idcirco sicut insipiens est, qui pharmaca rejicit, ita
stultus est, qui non suscipit grate animo reprehen-
siones.

Hoc prosequitur ex argumento Salomonis: *VII.*
magnum stultitiæ esse argumentum, credere, Omnes
quod nulla egeat correptione, & ab omnibus sit indigent
defectibus absolutus: etenim solus est Deus in corrip-
omni-

D. 131.
L. de reg. u.
lib. 10.
tit. 19.
V.
Desperata
est eius
fides qui
odit cor-
reptionem
Prou. 12.
24.
19.
29.
29.
29.
29.

Mouit D. Basil. questionem quid de illo cre-
dendum, quidque sperandum? *Qui offensionem*
sumit in eum, à quo corripens est cuiusmodi est?
Respondet autem: quod desperata sit eius salus:
primò: Quia est velut inops iudicij, cum de
cortepore suo credat, quod sibi malum deside-
ret, Num fortè te corrigere actus est odij vel a-
moris? Constat omnibus, actum esse amoris, &
ex eo quod tibi velis, promanare. Ita (inquit) lo-
quitur Spiritus S. *Qui diligit instanter corripit.*
Et patet ex eo, quod ipse Dominus ait: *Ego quos*
amo, arguo, & castigo. Quod te corripiam, quod
te redarguam, ex amore quo tibi afficior, pre-
cedit: etenim illis quos deserui, hoc non im-
pendo beneficium; Hinc illud Domini profuxit
in iudicium: *Ne oderis fratrem in corde tuo, sed ar-*
gue eum, ne habeas super illum, peccatum. q. d. Vis
omnibus constet quod fratrem tuum non exe-
cres? Attende, num illum corripas: quod si
fratrem amaueris, argues illum, & animæ eius
consules incolimitati. Num fortè actus est ini-
micitie, velle infirmo venam aperire, vt citius
convalescat? Num odio forsitan adscribit, si
quis te luto defixum velit subleuare? Tibi sig-
nificare, quod per humerum tibi serpat scorpions,
ex quo tibi vitæ periculum imminet? præmo-
nere te, quod facultates tuæ sine ex hoc, siue ex
illo dissipentur. In confesso est apud omnes,
quod hæc hisque similia opera, ex tanto sentias
amore profluxisse, vt diceres, inimicum habe-
reai, qui de his me non præmoneret. Cur igitur
actus censendus est inimicitie velle te illo edu-
cere cæno, in quod anima tua delapsa pericula-
batur? Iudicare tibi, quod peccati scorpio pe-
ctus tuum perambulet, in apertum salutis tue
detrimentum?

VI.
S. sapiens
diligit
correpcio-
nem.
Prou. 9.8.

Ita perpendit D. Hieron. illud Poëtæ: *Veritas*
odius parit: non esse verum in omnibus nisi
tantum in stultis & deploratis hominibus: sapiens
quippe vir ac iustus diligit corripientem ex Spi-
ritus S. testimonio: *Argue sapientem, & diligit*
te. Et hoc ita perpalam tanquam verum euasit,
vt D. Chrysol. composuerit hominam de heren-
Hieron. Bapt. de Lanza Tom. II,

D. CHRYS.
Ho. de se-
ren. T. 3.
30
VII.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ecl. 6.17. 30.

omnibus perfectus & omnibus numeris absolutus. Quid lucidius, quid sole venustius? illum nihilominus vapores interdum, nubesque obfulcant. Quid lucidius sole, & hic desinet? Et quod diximus addit, quod Moysen corripuerit homo barbarus. Tandem ex his sumit ansam D. Chrysolomus nostram reprehendiendi misericordiam, quod amemus adulatorum, qui nobis nostra quaque laudibus extollit, & ad palatum loquitur. Heu te infelicem! quam eleganter tibi hoc Ilaïas: *Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te discipiant.* Dicitur mihi, (viget D. Chrysolom. a.) vter maius bonum & oporuit & conuulit Adæ, vel suis diabolus adulatoribus, dum illi præmittit: *Eius sicut Dñi, vel aspera sua Deus reprehensione, dum eius reuelans calamitatem, ait: Pulvis es, & in puluere reuertieris.* a hoc. cit.

1) A. 3.12. VIII.

Amamus adulatores, odimus correctores.

Gen. 3. Ps. 140.5

Prou. 27.6

Prou. 6.25

12.

In Amos cap. 5.12.

Amos 5.2.

Amamus adulatores, odimus correctores. Euge, age charissime, te corripientem placidus admittas, dicitur cum Davide: *Corripui me superbia in misericordia, & increpabit me, oleum autem peccati oris non impingui caput meum.* Et cum Salomone: *Meliora sunt vulnera diligenti, quam fraudulentia oscula odienti.* Verba hæc appositè ponderat D. Chrysolom. nec non illa spiritus sancti: *Inanis aurica, & margaritum fulgens, qui arguit sapientem, & aurem obedientem.* Nullam ostendens mihi margaritam tam affabre expolitam, quæ ita conueniat, exornetque autem, nec lapidem iuuenis ita pretiosum, qui tanto reluceat splendore, sicut correctio facta sapienti, quæ locum habet in auribus prudentis, qui festinus illi optemperat. Minor similitudines, omni consideratione dignissimas, quibus modo non vacat inhæret. Sic ad huiusmodi cadit D. Hieronymi conceptus? hoc inter alia Dei grauiora enim supplicia peccatoribus influcta, quod illis auferret, qui illos admoneant. Et eo sensu declarat illam eiusdem Domini nostri sententiam: *Quia cognouimus scelera vestra, & sortia peccata vestra, etc. Ideo prudens in tempore illo tacetis. q. d. cum tam grauiora & non toleranda sint peccata vestra, sapientibus ora concludam, ne vos deinceps admoneant, neque corripiant: quod fiet ut in sceleribus vestris derelicti, certa futura sit vestra perditio. Ut quid deplorandum suspicabundus aiebat propheta: *Virgo Israel prostrata, est in terram suam, non est qui suscitaret eam.**

§. 12. Confide: quandoquidem tibi præcipiat Deus, vade, & corripe illum; suum tibi tribuet auxilium.

VT intermissum repetamus propositum, dico, quod licet communitè adeo sit exorabilis admonitio, vt multoties nullum nedum sequatur bonum, insuper & oñium contra te suscitetur Variatum, non tamen ita omnino diffidendum, vt omnes iudicet peccatores esse incorrigibiles, nullamque spem effulgere vitæ melioris. Primo: Immitendum tibi est ac diuinae gratiæ confidendum, quod in hoc opere primo tibi loco est statuendum, ac fidendum, quod qui tibi hoc præcipit agendum: *Vade, & corripe,* suam tibi gratiam largietur. Aperte factus hoc ipse Dominus declarauit Moysi, in quo luculentè apparet, quam hoc acclue nec non difficile reputet homines, corripere peccatores, quas non rationes obtendant; & siquidem illis, imita esse videantur, desistit tamen Deus, quas proponunt non esse admittendas: quod subiliter noster expendit Cardinalis Caietan. Non immerito rationes illas quis admittet, quas Moyses Domino proposuit, ne iud ageret quod agendum præcipiebat, nimirum Regem argueret Pharaonem. Primum: apparet illi in rubo visione illa grandi, qua rubus ardebat in omnibus. Accedit Moyses visionem spectaturus: vocat illum Dominus: *Domine, præsto sum.* Misericor super populum meum, quem seculis nimis & inuicta Pharaon premit seruitute, descendendum liberaturus. Vade ad illum, suam illi propono seuitiam, quodque illi præcipiam, vt dimittat populum a seruitute liberum. *Clamur filiorum Israel venit ad me, etc. Descendi ut liberem eum.* Veni, mitam te ad Pharaonem. Ex templo suam exponit Domino infirmitatem. Domine mi, & quis sum ego vt vadam contemp-turus Pharaonem? Ipse magnus, ipse potens, ego parvus, infirmus ego, & quid in me Domine tanto dignum reperis stratagemate, vt populum liberem, & tam crudelis eruiam tyranni potestate? *Quis sum ego vt vadam ad Pharaonem, & educam filios Israel de Aegypto?* Ex hac parte non exentes, ait Dominus: licet autem minima sit tua potestas, mea tamen maxima est, quæ nulla maior: *Perge igitur & ego ero tecum.* Alteram ilico profert rationem. Domine, dicere non poterò quis ille sit, qui me misit, & sic.

Et si nomen mittentis qualiter, exprimere non poterit: Si dixerit mihi, quod est nomen eius. Et Non hoc tibi remoram faciat. Scito nomen meum esse: Ego sum qui sum, & si quando interrogauerit, quod est nomen eius, qui te misit, respondebis: Qui est misit me ad vos. Hinc & tertiam superaddit, Domine, non credent mihi, nec illis sanset dicendo, Dominus misit me: Non credent mihi, nec audient vocem meam, & dicent, non apparuit tibi Dominus. Nihil hoc te moueat ait Dominus, quid habes in manu tua? virgam Domine, proice in terram; quam cum proiecisset, versa est in colubum adeo ferum, ut Euro citius fugam Moyses arripere. Apprehende caudam eius, hortatur Dominus, ne fugeris: fecit & hoc, & ecce in pristinam hœuli vertitur figuram. Manus tuam extende, sana est, in sinum reclude: elucio illam, & eduxit leprosam. Iterum recludit, recludit, & sanam mundanque eduxit. Vade, curte, si verò tibi non credideris, hæc coram illis operare mirabilia, quibus tibi fidem adhibeant, si hæc non sufficiant, virgâ tuâ percuties aquas, quæ vertentur in sanguinem, &c. His omnibus non mouetur Moyses, sed & quartam adducit rationem: Dominus, licet omnia ita sint, vide quia linguæ sum impeditioris, ac tardioris, vnde nec poterit quæ mihi præcipis persuadere Pharaoni: Obsecro Domine, non sum eloquens: ab heri & nudius tertius ex quo locutus sum ad te. q. d. ex intentione Caietani: Domine, tam impedita linguæ, ut, licet tu mihi locutus sis, & ego tibi, tuque me instruxeris, & ob hoc promptioris esse deberem linguæ, non sum tamen, eloquentior. Cur Dominus: hanc dimitte rationem: Quis fecit os hominis, aut quis fabricatus est eloquentem & mutum? Non his credit Moyses, sed in apertum æquumque prodit campum, vrgetque acriter: Domine, vltimatè dico, hinc ego non aptus sum mureri, deprecari, aliam eligas me digniorem, nec enim mihi tale quid asserbo tenerarius. Hoc ex quorundam opinione & significare voluit his verbis superadditis: Obsecro Domine, misere quem misurus es. Et hoc quidem eo gestum est modo, ut sacra dicat Pagina: Tratus est Dominus in Moysen. Decet igitur, ut, cum ego tuis omnibus satisfecerim difficultatibus omnesque obiectas soluerim rationes, animumque cunctis tuis addiderim iustitiam, impressionem facias vehementiorem, dicendo: Nequaquam Domine, nequiquam, idoneus non sum tanto numeri, quilibet miratur alius. Indignatur

Deus, statuitque ut hæc litteris mandentur, quibus te docet, tuisque respondet obiectionibus, quæ omnes Moysi similes esse demonstrantur. Heu Domine, quam obduratus est Pharaon, quam pernicax: sic est ut dicis, ait Dominus, & ego noui: Non audet vos Pharaon, ego scio, quod non dimittet vos Rex Aegypti. Nihil relett, ex hoc enim mea iustificabitur causa, & teste toto mundo eius damnabitur rebelho: nec tuorum tu iacturam facies meritorum, hoc quæque velim adverteas: si tua sit infirma potentia, mea ad quælibet prædicatur potentissima, & qui te merito, necessaria ministrabo. O Domine, sum etenim ineloquens. Ego te faciam eloquentem, ita ut nullæ tuæ sint rationes, quibus omnino hoc tibi munus excutias. Confide Deo: cum enim ipse te designet mittatque, quidquid fuerit tanto stratagemati conueniens, prouidebit.

Ad hoc suppose, id quod communiter aduertit D. Chrysolomus magnum nobis à Deo præstari beneficium, quando nostro vult uti ministerio, ad suorum operum executionem. Ne fallaciter credideris, Deum tibi illa commendare ac præcipere, quasi tuâ indigeat operâ nec quando tibi, iniungit largiis elemosynam id faciat, quasi non valeat ipse sustentare pauperem, qui coram potuit Eliam pascere ministerio, & populum suum manna celesti & quocumque illi liberit omnes aleret viuentes, nec quando tibi præcipit, ut vadas, arguasque peccatorem, non hoc agit, tui indignus: cum in actu oculi mutare possit lapides durissimos in filios Abrahæ, fumum inferni in coeli sidera, ut patet in Saulo, Magdalena, Mattheo, &c. Hoc autem idcirco facit, ut tibi deferat, ad tam excellens te manus admittens tituloque te honorare volens, adiutoris sui: ut dicas cum Apostolo: Dei adiutores sumus. Qualis foret ille fauor, si tibi committeret Deus, ut turbato celorum ordine, illum tu restitueres? & obscurato sole, illum de nouo illuminares, Deoque in hoc assiliteres coadiutor?

Fabulantur nostri temporis hæretici, ad Sanctos non esse recurrendum, nec illis offerendas preces & vota, nec assumendos ut mediatres seu nostros apud Deum intercessores: Deum quippe agnoscimus adeo misericordem, ut non leuis ei irrogetur iniuria, alios querendo apud ipsum, cuiusque filium Dominum nostrum mediatotes & alios præter filium eiu que passionem amarissimam, apud æternum Patrem intercessores. O stultos, o deliros? Quid cogitatis, quod

Ho. 3. in 1. ad Corin. 35. ad pop.

H. Deus nos suorum sumit operum adiutores ut nos honoret. 1. Cor. 3. 9

quod suos Dominus statuit Sanctos nobis intercessores; quasi in eo defectus, sit vllus misericordiae, vel sit insufficientis vnguenti sui passio medicum mortuibus? Minime gentium: sed quod suos velit honorare sanctos, atque ostendere, quanti illos vt amicos habeat, quo loco ponat, vt velut ipsi quoque sint sequentri, quorum intercedente suffragio, sua nobis communicet dona misericordiae, nostrorumque tribuat scelerum indulgentiam. Etenim pro comperto habetur, in nullo sic à Rege familiares suos honorari, quam quod velit cunctos nosse, quod multa vigeant apud se fide, quodque ipsi sint quorum gratia singularia sua distribuit beneficia, nec hoc eius derogat benignitati, vel in Principis filij sui cedit detrimentum auctoritatis. Ita similiter oportet intelligas, quod media quaerat Deus, quibus nos extollat, & habeat vnde remuneret, vnde sua in nobis dona promittat. Ad hoc te suorum facis operum adiutorem, diuitem, qui pascat pauperes, Apostolos, & praedicatores, vt illuminent mundum, sintque velut phœbi terrarum; te, vt fraterna correptione proximo medicus accurtas, & in peccatum lapsò dexteram porrigas surrecturo. Ipse verò, qui nobis hoc imponit oneris, non solos desinitur: nec vocando nos, vt eius simus adiutores, nos pondere pressos deserit, quinimo accurrit vt operis auctor principalis sua gratia, quatenus euentum suum opus habeat auspiciatum.

Suos emittit Apostolos mundum conuersuros, & homines idololatriam suosque deserant Deos, quos adorant, suisque coluerant antecessores. Proficiscantur, vt gentes arguant indomitas insular luporum, & leonum; praedicentque vt vadant velut agni in medium luporum: *Ecce ego mitto vos sicut agnos in ser lupos.* Quid, dicitur mihi: sibi agnus expectet euenturum, qui balatum pergit coram carniuoro lupo, nisi se lupi dentibus fore deuorandum? Quid praesolari debent homines pauperes, infirmi, ierimes nullo mixi fulcimento, profecti, vt praedicent, vt corripiant Reges, potentes, sapientes? Profecti sunt nihilominus. Num aliquid effecerunt? Tu videris. *Quis Reges conuertit, quis Imperatores? Quis regna subegit, quis prouincias? Quando exultauit idololatria? Quis Deorum suafit, quos tantopere diligebant, execrationem? Quis lasciuum induxit, suas manu mitteret inhonestas voluptates, suas anarus facultates? Quis veterum scita, moresque transuertit antiquos, & de terrenis in caelestes transmuta-*

uit: Deinde, dic, amaro, qua ratione sunt haec omnia consecuti? Fidentes, cuiusque gratia muniti, qui illos ad tam ardua mittebat, dicebatque: *Ecce ego mitto vos.* Ne timueritis, ne diffideritis, attendite, considerate: *Ecce: oculorum aciem in hoc defecit, quod ego vos mittam, meum fauorem, ac me ipsum vobiscum circumferatis, qui Patris mei sum fortitudo cunctopotentis: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, sicut me misit pater, nam mittens me, mecum venit: Qui me misit, mecum est, & non relinquit me solum.* Ita quoque perpendite, quod mittens ego vos, vobiscum gradiar, soli non eritis, nec sola erit vestra fortitudo, huic etenim parum esset fidendum, sed me vobiscum semper comitem habebitis indiuindum.

Ita praescius vidit David quò Christi celebrat victorias: considerat enim Apostolos, velut curtus perambulantes mundum vt eum sibi conquisitant: illo namque tempore confectus difficillimi curribus siebant ferratis, Domine quos mittis curtus ad mundum tibi subiugandum? Illosne pauperes piscatores? Nonne vides illos debiles & qui sint resistendo infirmiores? Vade secum etenim habent in comitatu millia Angelorum, imò & ipse Dominus, qui mittit illos, in illis & cum illis progreditur: *Curtus Dei dicam multibus multiplex milita laetantem.* Dominus in eis. Mandat Dominus Moyli, vt induratum pergat correpturus Pharaonem, vt illum à peruicaci deducat iniustitia, qua populum suum detinet subiugatum. O Domine, replicat Moyses, quis sum ego, vt tale quid operet in Pharaone? Ego correpturus, egone reprehensurus Pharaonem? Domine interficiet me, & ad insautas abiget aues: *Quis sum ego, vt vadam ad Pharaonem?* Domine sunt veta mea contemptibilia, balbutio, quae cum audierit Pharaon, me deridebit, perietque homicida. Mitte timorem ait Dominus: *Ego ero tecum: Quis fecit os hominis? aut quis fabricatus est narium & sordum, & caecum? Nonne ego? Perge igitur, & ego ero in ore tuo doceboque te quid loquaris.* Perpendit autem D. Cyill. Alexandrinus, D. C. Quanta Moyses Deo difficultates obiebat gratia ueris, tanto Deus illi praecipiebat suam illius legationem, diuinam illi suam exponens potentiam: *Matores fides neruos addebat.* Insuper quod populi de Aegypto liberatio Moysi non fieret vmbus, sed ipsius Dei Moysen delegauit. Abditum est hoc naturae secretum, quod veniat agricola, messem collecturus abundantem,

Eccl. 10.

III. Deus quos ad ardua mittit, sua adiunat gratia

tem, & frumentum in terram deijciat. Cui, quæso
fiat, tua iniicitur mellis futuræ fiducia? Do-
mine, quod frumentum, hoc sit selectum,
magnamque in se contineat virtutem, ut celo
faucite, radices mittat, & in aristas spical-
que confurgat frugiferas. Mea non illi dedit
hanc manus virtutem, sed illam in se conclu-
dit, caelestibus roboratam influentijs. Sanctæ
sermo correctionis, semen est divinum: et-
nim Dei verbum est, & vivum: *Vivum est ser-
mo Dei, & efficax, penetrabilior omni gladio
accipit.*

Denique Deus est, qui suo gratia caelestes
depluit influentias, unde radices mittat, & fructi-
ficat. Hoc Apostolus Paulus de sua facebatur
predicatione: *Verbum Dei crevit, & fructificat.*
Et hoc meæ manus virtuti non tribuendum, qui
verbum semino, sed ipsius verbi potentia quod
vivum est, caelestibusque influentijs adscriben-
dum. O quam copiosam retulerunt Apostoli
messen, sanctique Doctores Ecclesiæ! Tales quo-
que tu colliges fructus, non tamen intelligas
tuam esse, sed meam, quæ hoc in facinore ope-
rabitur, fortitudo. Incurius spargit agricola,
vel decidat nucleus, siue granum, siue amygdalum
in sterquilinum, & post paululum germina-
re vides rubum adeo luxuriosum, quercum, a-
mygdalum, &c. Quis hoc efficit? vis quam in se
continebat acinus seu semen, concurrentibus cae-
lestibus influentijs. Num igitur in hoc casu mi-
nus divino fidendum est verbo, caelique con-
cursui tribuendum? Num forsitan pluri Deo re-
fert amygdalus, cucurbita, cucumer, quam ho-
minis anima ut credas, quod in illo sufficiat irri-
gare nucleum, id est semen eius, & hic non suf-
ficiat Dei verbum feminare, illud irrigare? Vi-
des alterum in peccatum delapsum, & ire for-
midas illum correpturus? Ut autem non sit co-
natus tuus perniciosus, imo potius fructuosus,
prius Deum sic deprecare: Domine, qui mihi
precipisti: *Vade, corripe &c.* Igitur. *In verbo tuo
laxabo rete.* Recognita præceptum hoc esse virtu-
tis, ut diximus, charitatis verò proprium est
credere, sperare, considerare: *Charitas omnia
spira, omnia credit.* Bona sua per arua dis-
pergit agricola, confidens quod Deus eius non
deceat sementi, sicut enim desiderat, amatque
proventum, sic bono animo confidens suum ex-
ponit & triticum, & laborem. Si proximum
diligeres, si eius optares salutem, absque du-
bio fructum sperares, & de Dei misericordia,
providentia, bonitateque consideres. His con-
suetudine scribit D. Augustinus: *Sobri ferri &*

*frequenter accidit, ut ad horam contrivetur, Epist. 87.
cum reprehenditur & resistat, & contendat, & ad felicitatem
tamen postea considerat sicut in silentio, vobis ne. & Rufi-
mo est, nisi Deus, & ipse &c. Et facit illud, citat.
in quo est reprehensus, & quantum obis peccatum
suum, tantum diligit fratrem, quem novit ho-
stium peccati sui &c.*

§. 13. Quandoquidem ceteri diabolus sanctio-
res, quo perdat, tu corripe quo lucreris, ne-
quiores.

Hanc rationem mirifice confirmat D. Chry-
sostomus, & potest esse secunda, quæ pro-
bemus id quod declaramus. Dico: multi-
vtrum maiorem habere debet vim, malitia diabo-
li, vel Dei charitas? Nemo dubitat: nullam esse
comparationem: cum plus possit vel minima
Dei charitas, quam tota diaboli malitia. totus-
que infernus. Nunc igitur, responde, (quam D.
Chrysostomus) quo usque tendit perverfa diabo-
li superbia? Ut fidat, & speret, quod suis per-
suasionibus, aliquid in sanctioribus, atque fide-
lioribus Dei sit amicis operaturus. Nullus san-
ctus, quantumlibet meritis eximius, quem non
aggredietur, suæ fidens potentia, quod illum sit
evertitur. Videt pissimum Iob, à Deo præter
modum laudatum, nec ob hoc dissidit, quinimo
hoc ipso provocatur ardentius, ut in eo, & cum Diabolus
illo malitia suæ virium, capiat experimentum, & semper
semel à viro probo repercussus, redit euno, nec impetit
illum de tam firma beneque fundata diffidit de-
turbare sanctitate. Christum ipsum (inquat Chry-
sostomus) non veretur impetere, & suis consiliis los per-
illum rationibus verbisque superare, nec id semel vertat
tantummodo sed aliàs, & aliàs. Optimè de illo suis fides
loquitur Dominus ad Iob, ex lectione quam viribus.
sequitur D. Hieronymus: *Caput eius in navibus
piscatorum, sicut incus insatigabilis, vbi vulgata L. contra
nostra lectio scribit: Cum sublati fuerit &c. Iovinian.
Hoc præterdit diabolus, sanctiores submergere: Iob 41. 17.
sunt etenim illi, qui mundi pernaugant Ocea-
num, ad caeli portum contendentes. Hic om-
nem impedit industria, omnem navat peram:
Caput eius in navibus piscatorum, & quod via alte-
raue vice repellatur, ob hoc animum non deijcit,
ut ab incepto desistat pusillanimitas: est enim
velut incus durissima, quæ millenis percussa
non cedit ictibus malleorum; Quasi incus in-
satigabilis. Demum quid suorum agit perverfa
nequitia ministrorum? Ha etenim quodlibet ag-
greditur facinus de victoria sui fidens obtinen-
da.*

II. ta quod eius militi licet inde sibi augetur peccatis.

da. Luxuriosus an non inuadit ganeo sua stimulat concupiscentia illam quam nouit sanctam, & frequentantem Ecclesiam Sacramenta? Numquid alius sua illectus auaritia furum mediatur, ubi sunt facultates feris uerbisque munitiones? Nec animo despondent, sed illo diabolico principio prouocati progrediuntur: Nihil tentare nocet: unde omnia conantur, omnia mouentur, omnia presumunt, unico motu, forsitan me auscultabit, forte victor egrediar. Percunctor autem) ait D. Chrysostomus) quid per hoc sibi lucratur diabolus? damnum suum, & in quolibet casu graviolem sibi cruciatum. Etenim si non praualeat, si supprimatur, campo cedit confusus, uerecundatur, irridetur. Si praualeat, & quod querit, persuaadat, hinc illi dolor acerbior: cum & ipse, & prostratus ob hoc paui sint torquendi singularibus: hoc enim Spiritus S. D. Ioanni declarant, dum illi ostendit, qualiter diabolus, & ab ipso deuicti colligati infasciculos: Simul in flagnum ignis missi sunt.

Apo. 19. 20. & 20.

Si hoc igitur nequitia possit diabolica, ut ardua quaeque tentet, solis suis confidens uiribus, ex hoc uio, si forsitan, idque de suo in quolibet casu, detrimento securus: quid Dei poterit efficere charitas, quae hac tanto est potentior, & meliori potest ratione prosperum sperare successum, atque ad optatam peruenire uictoriam? Si presumit alter sanctiorem pervertete ex hoc: si forte, suaque illi suggerat concupiscentia fiduciam, quod fieri possit, illam de sua exturbet uirtute, impudicitiae suae propellat iacturam; non poterit in te charitas Dei, fiduciam tibi ingerere, quatenus ex hoc, si forsitan zelolus peccantem reprehendas? Tru-

in cap. 26. Hierem.

stante D. Hieronymus & Theodoretus commisionem a Domino praecipiam Hieremiae. Mandat propheta: pergat, praedicet, reprehendat, arguat populi sui peccatores, & forma uirtutis loquendi non vulgari: Sit in auro domus Domini, & loqueris ad eos &c. Noli subtrahere uerbum; si forte audiant & conuertantur. Vade, admone illos, si forte audiant, & conuertantur. Idem praecipit eadem formula Ezechiel: idque non semel: Dices ad eos, si forte audiant, & quiescant. Quid hoc rei Domine, si forte cur hoc ponis? Tunc casus ignoras euentum, & quod illis non sit uanis tui profutura correptio? Hac phrasi Deus uertur, respondent illi, ut arbitrij ostendat libertatem, & quod de nullo sit desperandum, utque tu noueris, quod si Deus, qui praescit,

Hiere. 26. 2.

Ezech. 2. 5-7.

III. Sic tu quoque peccatores argue si forte conuertantur.

non profutura prophetae correptionem, praecipit illi nihilominus, ut hoc agat: Noli subtrahere uerbum: Etenim licet sciat, quod illam non capient, tamen cum libertate polleant arbitrij, illam possunt capere, seque conuertere: Si forte audiant, & conuertantur: Quanto tu magis, qui hanc non habes scientiae certitudinem, quod se non audient, sed quod ut plurimum est possibile, quod te peccatores audient, illos debes corripere, illos adhortari.

Hac erat illa ratio, qua (ut notat D. Augustinus) motus Apollolus suo scribat Timotheo, ut cum patientia, mentisque mansuetudine, quod dam corripet peccatores, tam pertinaces, ueritati resisterent Evangelica: Eos qui resistunt ueritati, ne quando dei Deus illis penitentiam ad cognoscendam ueritatem, & resipiscant a diaboli laqueis. Praesertim uero, (testis D. Chrysostomus) cum tu nihil possis perdere: nam uel se corripit frater tuus, uel haeret obdurus. Si se recolligat ad meliora: proli quam immensum est hoc tibi lucrum: Lucratus es frater tuum: quia pro ut postmodum dicemus licet totum tibi residuum lucreris mundum, huius lucri nihil esset intuitu. Si recalcitret pertinax, tuo non fraudabere praemio, quod coram & a Deo tam magnum obtinebis, ac si quod intendebas, esses feliciter assecutus: Non mercedem tuam perdes etiam si non lucreris frater tuum (audis D. Chrysostomum) si qua ad te pertinent agere studeris, si quidem Deus non secundum honorum operum euentum, sed iuxta forum propositum coronat largiri solet. Mittit Dominus prophetam Isaiam, ut peccatores conuertat: Et cum hinc operi insidisset impendens labore nimio tandem fatigatus, aduenit, quod nedium non conuertentur, sed peiores reddentur. Illum quantum conuicio moerentem uideo, gementemque ut alterum, audio: Teum & operam perdidisti: quocirca sic ait: Dixi: In uacuum laboranti, sine causa, & ne fortitudinem meam consumpsi. Nullum tibi fructum, in arena edificavi, campoque seminaui infructuosum. Num tibi, propheta, debitum subtrahendum erit praemium? Nequaquam: etenim praemij mei causa, speles mercedis, non illis imittitur, sed Deo, & coram Deo tantam merui laboris mercedem, ac si opus perfectum animo praestitutum: Ergo mercedem meam cum Domino, & opus meum coram Deo meo. Cum Deo pactum ini, illi serui, ab illo te peto, meumque spero praemium.

Has

non castigabit lenius, eo praesertim quod a te traditam, non suscepit correptionem, nec saluti suae consuluerit, nec illum assumpserit finem, quem illi, ne mereretur, adiecisti. Eritque hic articulus singularis, ad formandum aeternae suae processum damnationis pro ut dilveide Dominus per Ezechielem his verbis declarat, quae ex sententia D. Augustini, omnes enervant oppositas rationes, eorum qui dicunt: Domine mea ne uti-
est ultim.
tiameris ei, neque locutus fueris ut auertatur a via sua impia, & vivat, ipse impius in impietate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaueris impio, & ille non fuerit conversus &c. ipse quidem in iniquitate sua morietur, tu autem animam tuam liberaisti. Hoc opus illi ad grauiorem cedet damnationem, tibi vero ad salutem, praemium, mercedemque infinitam.

L. de corr.
& grat. e.
16. quod
est ultim.
Ecc. 3. 17.

VIII. Similitudo.

Inferitigitur ex his D. Chrysof. & efficaci contra te virget ratione. Sit ita, quod agricola seminet, necdum nulla securus de messe, sed quod fieri possit, quod quidquid agit, inutile sit & sibi perniciosum, quoque ad extremam redigatur fortunam, ut eorum plurimi, annis sterilitatis, & quod saepe lapsus micat piscator sagenam, nulla alterius fiducia fretus utilitatis, quam temporis perditionis, & patientiae. Alius denique nauis marique se committat, nullius certus lucri, sed se suaeque omnia maris fluctuum exponens discrimini. Tu vero, qui certo certius nosti nihil tibi hoc in casu posse deperire, si correptionem seminaveris, si rete fratri tuo capiendo expanderis: quia quemcumque res euentum habuerit, certa semper spectat te merces, salua sunt tua tibi praemia, mentis tamen adeo vitas incers, & excusate te posse tibi persuadere hac friuola ratione: nullam referam utilitatem? Cave ne tibi Deus impropere: Quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego vti que veniens, cum usuru exogissem illam. Quadrant operum proposito verba D. August. Quid tibi est curare aliena peccata: sufficit tibi animam meam integram seruare Deo. Eia, non tibi venit in mentem seruus ille, qui abscondit talentum, & noluit erogare? Namquid accusatus est, quia perdidit, & non quia sine lucro seruauit?

D. Aug.
Tract. 10.
in Ioan.
To. 9.

§. 14. Si hac vice fructum non feceris, altera facies, & Dei causam iustificabis.

Liam addit confirmationem D. Chrysof. si est quam ut tertiam ponimus rationem. Dic la pro mihi, precor, quando robustissimam quere-
ris quere um demoliri, quam vix extensis valis complecti brachijs, vel pergis de caute seuro-
pe dissecare lapidem praegrandum, quid tibi prosperi successus ingerit quare, fiduciam? Quae tu praefamis ratione quorum prostrere, ar-
star aris durissimam, & quae singulos repercutit ictus ascia? Quo modo lapidis dissecare fragmen, quod mallo contusum scintillas emittit acutissimas? Duobus, Domine: quia non vis desistam ictu vel duobus, sed ad centum vsque & mille si necesse fuerit, ingeminabo insatigabilis. Proximus tuus impudicus foricator, quereus est (inquit D. Chrysof.) glandes germinans deliciarum, aptum pascentis porcis alimentum, huic etenim, ut alter prodigus pedulus intendit operi. Ne putaueris, quod unico illum ictu sic deiecturus, sed ictus sunt iterandi, sapius ex hac & illa parte corripientis. Petra est, quam si cor-
reptis alicia percusseris, in te scintillas eiacu-
labitur. Non hoc te deterreat, redi, verbera mul-
tiplica; confide, quod tandem aspirante Deo-
de vita sua perueria illum sis relecturus: Quomodo vno die cadet (loquitur D. Chrysof.) quae tanto tempore radices misit? Si enim bis, si ter, si centies, si milies, &c.

Phrasis hoc declarat S. Scripturae, quae corripere, monere, praedicare, vocat seminare, ut notantur D. Chrysof. a. D. Basilii b. & hoc ipsum indicat Spiritus S. termino vsus seminandi. Labia sapientum disseminabunt scientiam. Expectus agricola; (loquitur D. Clemens Papa ex persona D. Petri.) non ideo, quia non feliciter luceffit, nec fructum attulit quod semel seminavit, ab opere desistit, nec ultra reuertitur, quoniam hoc repetit opus animosior: iam enim dixit Spiritus S. Mane semina semen tuum, & vespere reuolue ad modum seminantis, aiebat D. Petrus.

Hae est D. Ambrosij, sententia: subtiliter enim expendit, quod Noe egit cum columba. Primum emisit columbam de arca: Quae cum non inuenisset, ubi requiesceret pes eius, reuersa est ad eum in arcam. Noe columbam introduxit, & septem thebus sustinuit. Modo videamus, si di-
minuta sunt aquae & iterum emisit columbam: Colu-

Vi aduertis (audi monentem Ambrosium) quod
 bonum sapientis opinatumque propositum semper
 dei errantes emendare; corrige vagantes, si quem
 in principio resillire conseruerit, tamen communi uoluntate
 corrigendi non desperet profectum. Aduerte (in-
 quit) quod talem reuera sit ad eum columba ram-
 mum pertrans oliua uentibus folijs uictoria
 triumphique memoriale: ad te quoque pacificus
 conuertitur ille qui primitus te tibi monstrabat in-
 sen um & gratiter offensum, oleum ac lu-
 cem tenet; qui ramum mittit oliua smaragdi-
 num. Quid plura? diuine nos hoc docet Sal-
 uator noster, quod ille qui nos hodie uoluit
 ob dictam ueritatem obruere lapidibus, mane
 altero mutari possit. Etenim hoc dedit disci-
 pulis suis responsum, remeate uolens in Iu-
 daeam Lazarum suscitaturus. O Domine, obij-
 ciunt discipuli: *Mado te uolebant Iudei lapidare,*
 & iterum uadis illuc? Apage, respon-
 det Christus: *Nonne duodecim sunt hora diei,*
 & breui temporis spatio mille subiacet homo
 imitacionibus. Celeberrima est illa D. Angu-
 stini propositio: *De nullius hominis correctione*
diffusa, quem patientia Dei uides uincere non ob-
stant, sicut Apostolus ait nisi ui adducatur ad
penitentiam. Tandem aduerte, (aduertit D.
 Chrysostomus) quod Deus ipse, sciat licet
 quod suam peccator repellet correptionem, inspi-
 rationeque reijciat, quam intus in animam im-
 mittet, imo quod illam parui pendet, contem-
 net, non desistit tamen a corripiendo, monen-
 do, i hunc scelus sui demonstrando feceritatem:
Tametsi Deus, cui explorata sunt futura, sapè
duxit, & nihil perfecit, & neque sic desistit tamen,
præsertim licet, non esse persuasurum. Suam uult
 Deus causam infligere, cunctis ut liqueat, quod
 in nullo defuerit peccatori, nec ullo possit hic
 tempore hanc obtundere rationem: Me monuit
 nemo.
 Ita misit Moysen ad Pharaonem, ut eum cor-
 riperet, moneretque iam hoc, iam illo modo,
 nunc uerbis, nunc supplicijs. Noueratne Deus
 quod Moyses oleum & operam perderet? r-
 ratione: quoniam præmonuit de hoc Moysen:
Non audiet uos Pharaon. Ad quid igitur iubes,
 ut illum adeat reprehensurus? Ut pateat quod ex
 mea parte non defuerim illi quoad eius emen-
 dationem erat necessarium, cuiusque clarus sit
 iustitiam damatio. Eodem modo præcipit E-
 zechele, pergat, & arguat populi sui contu-
 maces, quem tamen præmonet, scito cha-
 rissime, quod furdo canes, lauabique late-
 res, illis non proderit tua correptio, quoniam
 Hieron. Bap. de Lannuzia, Tom. II.

mo ferocius intabuntur, & in te rebelles
 excandescunt: *Domus exasperans est, & irri-*
tatores sunt. In quem igitur finem mitis præ-
 dicatore? Ut constet omnibus, quod grati-
 tum in me fuit, debitum adhibui remedium, &
 eorum sit culpa adscribenda perditio, rugie
 in iudicio testis sis fidelissimus, quod illes meo
 nomine corripisti, statim illis apperuisse pericu-
 lolum, in quo vivebant salutis incertum, nec non
 discrimen animæ manifestum, hæc omnia nihilominus
 sunt aspernati. Ipse redemptor noster præ-
 sciebat, suam à Iudæis doctrinam fore repellendam,
 imo quod cum in prædicationis suæ mer-
 cedem in crucem essent acturi, illum nihilominus
 aduertis, iterato reuertentem, & ab E-
 uangelista continuò illud intelligis: *Iterum dixit*
illis Iesus. Ut quid Domine? Ad id scilicet,
 quod ipse ait: *Iustificata est sapientia à filijs homi-*
num. Eadem de causa Christus prædicit, quod
 mittere uelit prædicatores, & prophetas, præ-
 seius tamen, quod illos non essent audituri,
 quid dico, audituri: potius castris, lapidatum,
 occisuri: Ita ut dicere Domino liceret per O-
 seam, quod ipse illos occiderit: *Occidi eos in*
uerbis oris mei. En quam strictè præcipiat, cor-
 ripiant, moneantque peccatores, non solum
 cum uitæ propria discrimine, sed mortis suæ
 certitudine, & non solum sine ullo in correptis
 fructu, sed cum certa scientia, quod in secleribus
 suis essent morituri. Hæc omnia ea mente,
 ut propalam sit contra te iusta Dei sententia,
 quod ambabus tibi succurrerit maribus au-
 xiliator, per se ipsum interius, & per prædi-
 catores, aliosque qui te corripiunt, exterius, ti-
 bique possit impropere: *Quia uocauis uos &*
non uisistis, extendi manum meam, & non fuit qui
aspiceret, desprexistis omne consilium meum, &
inreuerentias meas neglexistis, ego quoque in inter-
itis uestro ridabo &c.
 Ex his argumentum sumit D. Gregorius Nys-
 sen. *Nonne Iesus docens pietatem & ueram reli-*
gionem serua dissectus fuit? Nonne Hieronymus sua
prædicatione abdicans & abigenis idololatriam, cla-
more populi fuit accusatus, eumque exciperunt ci-
uicibus, & caracallæ cruciatus? Nonne Zacha-
rias inter templum & altare? &c. Nos autem non
desum pro ueritate colaphis castissimus &c. Idem
 argumentum prosequitur D. Chrysostomus. *Quid*
mihî obijcis, quod si talem arguero peccatorem,
vapilabo? Quæ non insulla perfert uerba me-
dicus à phrenetico, quos non impetus quibus
in eum excandescit, & nihilominus non de-
sistit à curando medicus, & corporis saluti e-
fulen.

Joan. 8.8.
 Mat. 11.
 29.
 Ose. 6. 5.
 Psal. 38.
 Psal. 1.24
 D. GREG.
 NYSSEN.
 Orat. ad
 uersus eos
 qui egre-
 serunt reli-
 gionem.
 V.
 Etia no-
 stro peti-
 culo sunt
 corripien-
 di pecca-
 tores.
 Orat. h.
 contra.
 Luc. ad
 finem.

E e e e

silendo, quanto tu magis prospicere debes anime incolumitati? Paulum Apostolum considera. Quid agis celestis predicator? Totus sum in curando, reprehensione, doctrinaque mea peccatores. Quinam sunt, obsecro, illi? Iudaei & Gentiles. Quomodo te habent? Me Iudaei flagellis caedunt: *A Iudaeis quinque quadragesima una nimis accepi*. Gentiles me colaphis irident, & affligunt: *Gentibus fultium* &c. Num idcirco despondes animo, reprehensionem intermitis? Haudquaquam rec ab incepto desissam, quamdiu anima aucta corpori superuixerit: *Sed nihil horum vereor, nec factio animam meam pretiosorem quam me, dummodo consummum cursum meum & ministerium verbi, quod accepi à Domino Iesu*. Nouerat utique Apostolus: quam sit anima Deo pretiosa, qui pro ea sanguinem suum vitamque consignauit. Tu ergo pro illa, nec verbum dabis correptionis, admonitionis, exortat onis? Fulsus haec insequitur D. Chryl. quem legisse delectabit.

§. 15. *Corripiendo tempus festare opportunum, sicut Onagri venatores, & Tobias cum pisco.*

✠ 33. **E**X eadem ratione, cum sit hoc praecipuum affirmatiuum tempus requirit opportunum, sicut confiteri, audire missam, & debet solutio non enim deceret, vt media nocte pergeres debita solutus, quando suis conclusis adhibis creditor in lectulo suauiter obdormiscit. Et si quaecumque aguntur: vt prudentes agantur proprium sibi commodumque. requirunt tempus: vt laetis ostendit Salomon: quanto magis fraterna correptio: quia tali tempore illum apprehendes quo de illo facies quidquid placuerit (a) & altero, quo te diabolo deuouebit, vitaeque perdendae exponet discrimini. Quod autem particulariter, (inquit D. Chryl. stomus) tibi venit attendendum, hoc est, nec illum accesseris correpturus, quo tempore passione male ordinata feruentius corripitur: tunc enim, vt ait Salomon: *Expedi magis vrsa occurrere rapis fatibus, quam fatuo confidens in stultitia sua*. Expecta donec se remisit: etenim tunc fructum suum referet correptio copiosum.

1. **A**dverte quod Redemptor noster Hierusalem ascendens ad diem Paschatis celebrandum exstitit donec festi celebras mediaret: *Af-*

cedit iam die festo mediante. Non ascendit ipsis prioribus festi diebus, sed transactis quibusdam dum iam solemnitas medietate. Licet congruum fore videretur, vt statim in ipso festi principio ascenderet, cum enim esset illa Paschatis solemnitas in honorem cultumque Patris sui, videbatur ratio exigere, vt à primo iam die cum alijs eius celebrationi interesset. Quare in hoc ipsum primum adesse oportebat, cum postmodum vt Magister alios in se ipso doceretur esset diligentiam, ac sedulitatem, qua ad ea que Dei ipeant obsequium esset accuratissimi. Et hoc eo liquidius ostendit, quo citius ipse alios anteuertisset. His non obstantibus optime quadat (a) quod non in principio, sed festo mediante ascendit: cum cum in templo predicaturus ascenderet, peccata Hierusalem, ceterosque peccatores correpturus, diuinae suae sunt opus prouidentiae tempus obseruare, quo omne essent parati, & hora opportuna populo predicandi. In ipso Paschatis exordio prioribus diebus omnia tumultu turbabantur & clamoribus, ex omni namque confluere regione, ad dei celebritatem, & accedentibus Hierusalem prima erat sollicitudo conquirendi hospitia, quibus quiescerent, si mutuo fortuna apprecabantur aduentum: quia velut in primo occurso, cognatorum amicorumque illos notitia obligabat, sibi inuicem congruolari, visitare, recitare, vniuo verbo, stultitiam cuncta miscabantur. Postea circa Paschatis expirationem, vltimis diebus, omnes perfectionem cogitabant, sibi valedicebant, & aliter faciendum omnia disponebant: cuncta ergo haec illos reddebant inquietos, nec comicio, fraternaque correptio, tantae respenderet inquietudini: ipso autem festo mediante, nihil erat quid simile timendum, omnes erant tranquillissimi, sedati omnes: Tunc igitur Christus ascendit predicaturus: *Iam die festo mediante*: Tempus etenim opportunum docendi, reprehendendi, & occasio optima, vt effectum correptio fortiamus, haec est, quando terrenis anima tumultibus liberata conuiescit.

Hoc D. Paulus profunda quadam expendit doctrina: *Obsecro fratres vt abundatis magis, & operam detis, vt vestrum negotium agatis*. Quod tibi principaliter est curandum, vt lucrum in te Christi doctrina operetur, est quietudo spiritus, animaeque tranquillitas. Hac enim tuum ages optime negotium. Hoc vnicum nostrum dico negotium, in Christi proficere doctrina: hoc etenim nostra redditur secunda saluatio, quod est nobis in

2. Cor. 11.
24.

Ecl. cap. 3.

(a) hanc del cera ypanilo.
D. CHRYS.
Ho. de fid. Anna.
Pron. 17.
22.

Christi ascendit

conueniens maxime negotium; mundi quippe
 carnalique tractare negotia; à robus est non parum
 alienum. Vestrum agite negotium, vt autem hoc
 propere feliciterque succedat, mentis studeat tran-
 quillitati: licet namque iam temporis affectus
 te moueat, licetum temporalium, carnalique de-
 licta, hac mentis quiete non moleste ferat præ-
 dicatores, fratrisque tui correptionem, nulloque
 labore desiderium tuo imprimetur cordi cæle-
 stium. En tibi stagnum quietum & tranquillum,
 quàm sunt eius aque plane, sedate, quasi sta-
 gnans esset olei, illuc accede, & in eo videbis tibi
 præsentatum, & velut suis ornatum stellis firma-
 mentum, arbores illud circumcingentes, imo &
 tempus propria expressum figura conspicies.
 Porro parumper expecta, donec aquæ consisten-
 tur, & nihil horum, quæ prius vidisti, te modo
 videre miraberis. Quis hoc egit? Aquatum tur-
 batio. Visne tibi cælestium insculpat prædicato-
 rum affectum? Visne tibi proximus fraterna correptione
 tuam proponat peccatum, peccatique fœditatem?
 Anima tuam compone. Etiam hac quiete
 tuam, non magni laboris est illi imprimere, quod
 tibi conducatur, quo tuu n peragas fructuose nego-
 tium; scilicet, quo synce: & serio de peccato
 medicus egressum, tuæ salutem animæ com-
 plectaris. Animâ quippe non mediocter inordi-
 nata turbata passione, vix vllam refetet correptione
 utilitatem.
 Corruptio seruiti intellectui, quatenus illi hoc
 ratio demonstrans, quod ne videat impedit ecci-
 tatis passionis, cuminis videlicet enormitatem ab
 eo non tetrahat, voluntatem: ad hoc instituitur
 corruptio: quo namque tempore passione turbatur
 intellectus: ratio in eo nihil efficiet. Hoc igitur
 tempus obseruetur, quo tranquillus est & remis-
 sus, tunc autem ad solidam cadet admonitio,
 nec non intellectus voluntatem alliciet, ad odium
 fugamque peccatorem. Est enim hominis intel-
 lectus, dux voluntatis. Quam concinne Domi-
 nus Moyfi præcipit qua ratione cortinas taberna-
 culi cooperat: *Quinquagenas ansulas cortina
 habebit in utraque parte insertas, vt ansa contra
 ansam veniat, & altera alteri possit aptari.* Tali
 vult modo cortinæ connectantur: *Vi cortina corti-
 nam trabat.* Connetz sunt tabernaculi cortinæ.
 Visne trahere secundâ, trahere primâ. Ita se habent
 intellectus & voluntas, promptè namque sequitur
 voluntas, si prius attrahat intellectus & sic
 quietem desiderat intellectus, vt in eo ratio
 operetur, quæ illum attrahat, ita ad hoc tem-
 pus requiritur faciendæ correptionis oppor-
 tunum.

Admodum elegans est illa D. Ambr. sententia,
 sollicitudini iuniorum medicorum, qui, vt infirmo
 præscribant purgationem, tempus expectant, quo
 maturius humores sunt dispositi: *Si medicus me-
 dendi tempus expectat, vt aegrotus egrediatur
 medicina subsidia deserantur, ne cerbera adhuc,
 & immatura (vt asserunt) aegritudo, curatiois re-
 medijs reluctetur: quanto magis explorare nos con-
 uent, vt mature & opportune medicinalis ser-
 mo procedat, qui non accendere luttum, sed lenire vi-
 deatur.*

De asina Syluestri, alias Onagra, refert
 propheta Hieremias quod quo tempore cepu-
 le desiderio incalefcit, nullus est qui eam ca-
 piat, currit enim instat venti septentrionalis.
 Vnde sagaces venatores, nullas illi capiendæ
 tendunt insidias, sed tempus obseruant quo par-
 tus doloribus cruciatur, tunc illi tempore
 instat agniculi mansuescit. Hoc illis significa-
 tur: *Onager affectus in solitudine, in desiderio
 animæ suæ attraxit ventum amaris sui, nullus
 auertit eam, omnes qui querunt eam, non de-
 sciunt, in mensuris eius inueniunt eam.* Currit
 hic vt Onager suis insilens desiderijs, toto præ-
 uolat impetu. Dimitte illum, modo tempus non
 est illi capiendo congruum, obseruandû aut dolo-
 ribus anxietur, occasionem sume, dum eum
 aduertis ex vnici filij morte, ex bonorum ia-
 ctura, ex morbi grauitate non modicè contri-
 stari, tunc diligenter accurre, tuos extende
 laqueos. Attende Domine precor, ne tu sis
 tuarum culpa calamitatum, ne illa tui te du-
 cant gressus, recogita quomodo coram Deo
 tua se habeant negotia, mente reuolue, ne
 in hoc & Deo gratus non respondeas, ser-
 uare conscientiam quæ omnes Dominum exacerba-
 ueris.

Quinimo & ipse Deus nulli alligatus tempori,
 suis in actionibus liber, horam expectat conue-
 nientem (inquit D. Chrylost.) Quæram, arbitra-
 ris, fuit ratio, cur eo temporis momento, quo
 Dauid deliquit, non illi Nathan miserit, con-
 tritio? Numquid opus illi est obseruare tempus,
 temporum gubernatori? Minime, continere se vo-
 luit, tempusque expectare, vtique dum paululum
 Dauidis passio deseruere: *Vide in ipso peccati vi-
 gorie obsecans animam, & obturatus aures.* Quid
 te deceat, parumper expectes, ne, velox accurras
 alterum correpturus, quâdo grauius passione, qua
 si mentis impositur turbatur. O Abigail prudens
 cillima, cuius D. Gregor. ponderat discretionem
 quam non latebat viri sui Nabal Erynnis furibun-
 da, quæ pessime Dauidis exceperat legatos, qua
 Eccc 2 vitam

VI.
 Peccator
 vt Ona-
 ger est
 capiedus.
 Hier. 1. 24.

VII.
 Deus ipse
 tempus
 spectat
 oportu-
 num.
 D. CHRYS.
 Hom. 5. de
 peccat.
 Tom. 5.
 3. p. pastor
 admo. 17.
 & Ho. 11.
 in Exce. b.

vitam suam, suas facultates, totamque familiam periculo subiecerat, manifesto. Damni, vult admonere virum imminens, videt inebriatum. Tacet sagax mulier, dormire sinit, do: ce vini digerantur humores crassiores quibus inops iudicij detinetur; hoc egit quod postmodum Spiritus S. consulerat: *In conuio vini non arguas proximum.* Mane verò, vt virum vidit

VII.
Abigaëlis
prudentia
in corripiendo
vino.
Ezech. 13.

D. GREG.
Hom. 11.
in Ezech.

40

IX.
Ionathæ
quoque
prudencia.

1. Reg. 19.
7.

sibi reddum, mente tranquillum, omnem rei gestæ narrat seriem, aperit, cui exponebatur, periculum, quo sic vt nihil magis, confunditur, atque moque perterretur incredibiliter. Hoc à te requiritur, quod si frater vino passionis absorbeatur, & velut iudicio mentis orbatus insolescat, credidit eorum que tibi dixeris sit aliquid audicurus? Num tibi persuades, quod aduertet discrimen quod illi proponis, si appetitus violentia supra modum perturberetur? Dimitte illum, conqueiescat puerumper, vt enim congrè notat D. Gregor. *Ipsa eadem persona secundum factum sit altera.*

Nullum reperi medicum adeo inexpertum, qui purgationem prescripturus, qua totum alterandum est corpus, non prius studeat humores, medicis potionibus preparare, spectare ièpus, obseruare lunam, nec non aeris temperiem notare, hocque non semel, sed sæpe sæpius: etenim ventris euacuatio, que tempore congruo prescripta valet releuare infirmum inopportuno tempore exhibitâ, poterit vitam adimere languido. His conformiter notat Lyranus Ionathæ Principis, filij Saulis prudentiam. Vidit hic die quodam Patrem suum omnis impotem adeo consilij præ nimio in Dauidem odio, vt ob nominis tantum expressionem; lancea voluerit, illum perfodere, muroque configere. Silet tum temporis, prudensque dissimulat aholescens, at postmodum vt se passionis ardor remisserat, patremque vidit per campos alacrem, fronteque exporrectâ, nulla grauatam passione, huic cum eo sermonem instituit. Domine mi Rex, numquid gratum tibi foret, si de Davide inter nos paucis disseramus? Non aliud possum opinari, quam Dauidem finitris apud te falsisque criminacionibus accusari. His exorditur, patrique loquitur, & instar chiroechæ illum reddit placabilem, ac placabilem; vt filio respondeat. Equidem tuis assentior, fili mi, rationibus: *Vult Dominus, quia non occidetur.* Est autem hoc illi consilio conforme, quod dedit olim Angelus Tobie iuniori, referente sic S. pagina: hic ad rapam fluminis Tigridis accedens, piscem videt immanem feris voracem dentibus, à quo

se timebat diglutendum. Exclamat, & Angelum X. inleuat: *Domine inuadit me, Fili mi, moeret* Angelus: *Trabe eum ad te, de fluminis inuadentis impetu, quem continuo gaudebis in-donare. Star agni tractabilem: nec tallax promisso: nam in secum attractus: Caput palpitare. Hoc tibi prædico agendum cum proximo tuo. For-tidas, si ne fratem accelleris, ab illo te deuorandum? Illum de rapide passionis torrente extrahere, donec se remiserit, expecta, & cum pacificum esse matremque lataberis.*

Hoc nobis duabus inuit Spiritus S. sententijs. Quarum prima hæc est: *Sapientes dissimulant sententiam, os autem stulti confessionem proximum est.* Legunt alij: *Sapientes dissimulant sententiam. Quod sapiens sapientior, & qui melius nouit peccata proximi, celat illa silentio, dissimulat, vt Redemptor noster Christus: quem peccata non latebant Samaritanæ, miko tamen tempore prius dissimulauit, & quasi nihil horum sciet, subiecit: attamen postmodum, tempore congruo illi cuncta propalauit, effectu optato, vt ipsa sedum melior euaserit, sed & facta fuerit Apostola, cuius uocibus tota sit in statum reducta ciuitas meliorem. Altera ratio, sit hæc, sup. ones quod duabus de causis. quis possit intermittere correptionem: vt quia peccata ignorat, vel quia nunc tempus non patitur, illud est ignorans, hoc vero sapientis: *Est tacens non habens sensum loquelæ, & est sapiens tempus apertum.* Est qui tacet, quis loqui non nouit, & est qui tacet, quia sapiens est & prudens: *Homo sapiens tacenti vique ad tempus, inscius autem & imprudens non seruabunt tempus.* Non quam primum proximi noueris peccatum, illud expedit vt corpius, ad tempus sile, si aptam non esse videris occisionem: nihil enim ita tempus requirit oportunum, quam sermo, vt alteri sit fructuosus. Idcirco semini comparatur, quod tempus expectat singulare, terræque preparationem, vt fructum adferat abundantem. Semina mense Iunio triticum, aut quando terra præ nimia fecitate marcescit, & tribulos spinasque colliges. Quando suo dicitur verbum tempore, nihil conuenientius, quod Spiritus S. hac declarat similitudine: *Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore.* Quando verò tempus non permittit, hoc summæ tribuitur prudentiæ, quod Dominus ait per Prophetam Amos: *vt ibi notat D. Hieronymus de quibusdam contumacibus locutus peccatoribus: Cognouit malitiam scelera vestra, & sinit peccata vestra.* Ideo*

1. *is prudent in tempore illo tacet quia tempus*
 2. *malum est. Et hoc dicto sapiens correspondet:*
 3. *Ex ore facti reprobanditur parabola: non enim di-*
 4. *cit illum in tempore suo. Hæc omnia sapientissi-*
 5. *mus & eximius Doctor noster Christus com-*
 6. *prehendit (ex mente D. Chrysostomi) expo-*
 7. *niens quem sibi habeat seruum fidelem: eum*
 8. *scilicet: Qui dicit illis cibum in tempore. Fideles*
 9. *seruus & prudens: duo illi tribuit epitheta, fide-*
 10. *lis & prudens: ab his enim duobus necesse est*
 11. *sit laudabilis, quem seruum oportet esse perfe-*
 12. *ctum. Primum, fidelitas in facultatibus. Secun-*
 13. *dam, prudentia in dispensando, ut unicuique*
 14. *quando, & iuxta id quod conuenit, erogat. Plus*
 15. *lati factus ille feret æconomus, qui Domini*
 16. *facultates alio pergeret mediæ noctis silentio*
 17. *dispensaturus, quando sopor solet homines oc-*
 18. *cupare, & sensibus non constant integris. Hoc*
 19. *à te requiritur, si fidelis, adhibeas correptio-*
 20. *nem, etrogans doctrinam, consiliumque dispen-*
 21. *sans: pariter sis prudens, hoc est, hæc suo tem-*
 22. *pore disponaturus: In tempore suo. Non quando*
 23. *sensibus alter deservitur, ratione ex nimia bile*
 24. *caret, aut passione conturbatur. Ad rem expen-*
 25. *dit D. Hieronymus loquendi formulam Mala-*
 26. *chie propheta: Labia Sacerdotis custodiunt scien-*
 27. *tiam, consilium, doctrinam. Numquid conuen-*
 28. *ientius diceret, labia Sacerdotis consulum,*
 29. *prædicant, docentque scientiam? Non diceret:*
 30. *ostendit enim, Sacerdotem consilium, corrup-*
 31. *tionei & doctrinam non debere effundere tem-*
 32. *potè non opportuno, sed correptionem temporis*
 33. *seruare opportunitati, quando potest esse fructuo-*
 34. *sa. Etenim seruat agricola triticum nec non nisi*
 35. *tempore seminat illud opportuno, quando præ-*
 36. *uidet illud ab aruis suscipiendum, radicelque*
 37. *adurum, in illis profundissimas.*

§. 16. Inter te. Ne canis sis odor, ut peccata festeris aliorum, illorum qua tibi occurrerint curam suscipe.

41. **A**lias circumstantias includit hoc verbum:
 42. *Si peccauerit in te. Quod significat, inter-*
 43. *prete D. Augel. a. nec non D. Thom. b.*
 44. *Deum. Te fente. Prima circumstantia est: ut certo, &*
 45. *indubitanter sciat, quod alter peccauerit: quod*
 46. *si ex meris suspitionibus, seu tuis imaginatio-*
 47. *nibus credere non possis vllum de proximo pec-*
 48. *catum, minus tibi licebit de illo proximum cor-*
 49. *ripere, quinimo, de proximo, omnibusque be-*
 50. *ne est sentiendum, de quolibet hanc ferendo.*

censuram, quod te meritis longè antecedit, iux-
 ta regulam Apostoli: Superiores unicem arbitran-
 tes, & cum eodem dicendo: Confidamus de vobis
 meliora, & viciniora saluti. Nec dubium est, Hebr. 6. 9.
 quod si solis adductus suspitionibus alterum re-
 prehenderis; communi respondebit tibi prouer-
 bio. (a) Licet ex ea ratione, non sis solutus ab
 obligatione corripiendi, si hanc videris laxis ha-
 benis efficacem, illum qui se periculis exponit, *chas pri-*
 non quidem vt de commissis peccato, sed vt il- *mero las-*
 lum committendi peccatum, eripias periculo. *tiene be-*
 Secunda: Cum illud tu particulari noueris: *chas,*
 tunc testibus D. Augustino & D. Thom. pec- *Secunda.*
 cavit in te frater tuus: quando namque pecca-
 tum omnibus innotuit, non te in particulari; sed
 offendit omnes, vnde illud emendare conuenit
 iudicibus, & publicis personis, omnium perso-
 nas vicesque obeuntibus. Et de illis scribit Apo-
 stolus discipulo suo Timotheo Episcopo, vt per-
 sentæ publicæ in dignitate constituta: *Peccantes*
 coram omnibus argue, vt & ceteri timorem ha- *1. Timoth.*
 beant, vt exponit D. Augustin, probatque varijs *5. 20.*
 S. Scripturæ testimonijs. Et clare patet, eo quod *Ser. 16. cit.*
 Dominus præcipiat: peccatorem tu corrigas, *Ch. 1. de*
 eius tamen honori consulens, vt dicemus; pec- *corrupt. 5.*
 cator autem publicus, nullo honoris iure præ- *grat. cap.*
 fulget, quamquam quod si crederes, quod, *ult.*
 qui talis est, vt tantum tibi deferat, quod in
 illo effectum tua sit habitura correptione, hanc illi
 præstare debes eleemosynam.

Tertia declarat hoc verbum: In te, habet Tertia-
 enim singularem hæc propositio: In Emphatum,
 Intra Grammatices regulas, quando regit ac-
 culationem, quod significet ad rem aliquam mo-
 tum, sicut ad terminum, & obiectum suum. Nec
 est aliquid adeo grammaticale, per quod SS.
 Patres D. Augustin. a. & D. Thom. b. non sub. a *Tract. 29.*
 tilissimos 3. Theologiæ conceptus manifestent. in *Ioann.*
 Hoc concessio, quod peccatum dicitur: In te: ad *med. 6.*
 illud scilicet quod te conuenit, tibi occurrit, *Ser. 16. de*
 incidit in te. Non enim obligatus (asserit D. *verbis D.*
 Augustin.) tunc qui persona es particularis alte- *mini,*
 rius inuestigare peccatum, hoc enim esset, ire *b. 2. 2. 9. 2.*
 te ad illum, te illi obuiam procedere sed tunc *6. 2.*
 tantum quando ille tibi non quasi occurre-
 rit; non enim tuum est vitæ mores inquirere a-
 lienorum. Ne tibi persuaseris quod Deus te ha-
 bere velit fiscalem curiosum, aut canem sa-
 gacem, aut vt aliena veneris peccata, aut a-
 ctiones indagares aliorum; satis namque tibi *D. Avr.*
 negatij est, vt teipsum inuestigas: *Athanas. 125. Ser. 16. ad*
 Deus (ait D. Augustinus) non negligere inu- *verb. D.*
 tem peccata nostra, non querendo quod reprehendat *mini. T. 10.*

das. s. d. videndi. quid corrigi: alioquin efficiemur
vite aliorum exploratores. Et nobis hoc prohibet
Spiritus S. Ne infideris, & queras impietatem in
domo iusti, neque vastis requiem eius. Porius te
monet D. Gregorius, licet alij tibi narrent aut
aliquid contra proximum tuum referant non
statim eis fidem a thibeas, non enim nos, quā
tibi loquatur alter intentione, nec quo Spiritu,
nec quā veritate, nihilque facilius, quā aliquem
decipere, & iam deceptum agere aliquid, in pro-
ximi sui detrimentum.

Ex quibus interrogationi respondet, sibi à
Petro Diacono obiecta. Enarrabat illi summus
piusque Pontifex prerogativas, meritaque mo-
nachii sui temporis nomine Equitij in quem qui-
dam luore stimulati falsas Pontifici detulerant
informationes: citat Monachum Pontifex, ille
verò vt verus humilis, ilico iūneri se Romam
versus accingit. Priusquam appelleret, visione
mirifica Deus Pontificem plenus instruxit, lecto
decumbentem. Equitium virum esse sanctitate
conspicuum, accusatores autem peruersos, quo-
circa ministrum exemplo destinat, proficiscer-
retur, & vbiicumque occurreret Equitio, libe-
rum abire præciperet, virumque honoraret. Quò
audito Petrus Diaconus de hoc summum in-
terrogat Pontificem: quid hoc Pater Sancte,
sicine potest summus decipi Pontifex? Cui
sic D. Gregorius sibi mi, cum Pontifex sit
homo, falli potest, quando non procedit vt Pon-
tifex, si vero vt Pontifex procedat, cum cer-
tam habeat & infallibilem Spiritus sancti as-
sistentiam, non potest in suis falli decretis, ne-
que errare definitionibus: sed in vulgaribus fa-
cti negotijs, falsis similiter seduci potest infor-
mationibus, vt ceteri hominum, idque tantò
facilius, quanto sunt plures Pontificis occu-
pationes, maior negotiorum varietas, & po-
pulorum quibuscum agit diuersitas: Quid mi-
raris Petre, si fallimur, qui homines sumus;

An non recordaris (inquit) Davidis, qui cum
vates esset adeo illuminatus vt Dei sapientie
nosceret occultissima, semel tamen atque ite-
rum falsis se criminationibus delusum sensit;
quibus coram illo filius Ionathæ quo non habuit
amicum fideliozem, accusabatur, sic vt cre-
dulus nimis: eo processerit, vt eius publicanus
facultates, non leui iniuriam afficeret iniuriā?
Si tam eximius propheta falsebatur, vt vera cre-
dens sibi delata, quanto magis tu potes falli,
qui nec vates, nec summus Pontifex agnoscer-
tis? Quid ergo mirum, si ora mentium ali-

quando in aliud dirimur, qui propheta non sumus
Si illis, qui ita tibi loquuntur, fidem non te opor-
tet adhibere, nec idcirco confestim currere pro-
ximum correpturus, quanto minus te decet pro-
ximi inlagare peccata, postmodum à te corri-
pienda?

Hanc sequens doctrinam D. Thom. Attendit
(inquit) a: ignoras correptionem fraternam
eleemolynam haberi spiritualem? In illa igitur
te gere eò modo, quo in corporali. Non obli-
garis tu, qui persona es particularis, inquire-
re, qui sint in hac ciuitate pauperes, quibus
erogare possis eleemolynam; nec tenetis exa-
minare, num talis media habeat nec ne suffi-
cientia, vt illi succurras laboranti. Quando te
pauper accedit, aut suam tibi manifestat inopi-
am, tunc illi tu succurrere tenetis eleemo-
lynā. Verum est, quòd personas decet publi-
cas, diligenter inquirere, & reipublice inue-
stigare necessitates, vt conueniens illi adhi-
beant remedium. Ita tibi incumbit agendum in
eleemolyna correptionis. Hoc significare vol-
uit Dominus, in casu cuiusdam blasphemij,
cum quo quid agendum esset dubijs Moyses
Dominum consuluit: cui ille. Hoc age. Qui
non audierint illum dum Deum blasphemij
appeteret, desistant ab illo, cum enim illis
blasphemia non occurreret, non habent ipsi
quòd inquirent. Qui verò blasphemum audie-
runt, vt persona, ad quos accessit blasphemia,
mittant illi super eum manus suas, eiusque
caput, & reum morti adjudicent: *Ponant ven-*
nes qui audierint, manus suas super caput eius,
quando de teo manus superponere corripiendo
peccatorem? Quis suas debet superponere ma-
nus? Quando peccatum eius te non quaten-
tem accedit, ubique occurrit. Non debet quis
esse in iudicando stultus, sed nec præceptis ni-
mis. Tam erant ad Sacerdotium irregulares
qui prae grandem habebant nasum, quam qui
habebant minimum. Nares habere debent iustas
ac proportionatas, quæ offendant, quòd offactu
plauum est, sed curiosè nimis hand inuestigent:
hoc quippe producit in Republica sediuosos,
quos Romani vocabant: *Delatores*: quos hic di-
cimus susurrones, de quibus Alexander ab Alex-
andro quos idcirco Tiberius Cæsar immanissi-
mis afflicebat supplicijs. Non est hæc Dei vo-
luntas, vt ad corripiendum fratrem tuum, sis ex-
horum numero, nec superfluum defectuum eius
inlicitas inquisitionem.

O Sanctissime David: quid tu de talibus
Dicitur.

42
L. 1. Dial.
c. 4.

II.
D. Grego-
rij exem-
plum.

2. Reg. 6.
c. 19.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60.

Detrahentem secreto proximo suo hunc persequer. Detestatur Deus illum, qui secreta proximi sui peccata perscrutat, ut illa divulget, fratrilque detrahat asimulationi. Non hoc Deus statuit præcepto illo fraternæ correctionis. Plurimos inuentas fulsiones, qui te millenis accedunt fallacijs quas de tali videntur, de tali audierunt. Noueris illes à Deo maledictos. Prudens ac sagax, vult Deus, ut sit Sacerdos, in odo, em sentiendo pestiferum, attamen non nimium sic ut illum tanquam venator indaget. Cum malus percipitur odor defectus peccati, que proximi, corripitur, v. r. non curiosius inquis, ut habeas quod in illo corripas, etiam hoc summo, etc. Deo displicet. Ex his consueti multis confidere curiosis aliorum vitæ canibus odoriferis. Hæc omittite, nec aliorum velitis nescire actiones, præter enim iniuriam, quam alteri facitis, eius inquirentes actiones, vos ipsos molesto implicatis labyrintho, & actui tam tardioso, quam vobis sentitis esse proximam arguere, & meditari, qua ratione vobis sit impendendum fratri reconciliam.

§ 17. Inter te. Corripe: passeris occultando sanguinem. & illis circumstantijs, quibus vsus est Elisens.

de peccato proximum corripas, & tamen illud alijs serues incognitum. Nos autem proximo ne verbum quidem dicimus, alijs vero fratris peccata propalamus, videmusque satisfecisse, si quemque pramonemus, quod illa secreto sibi seruet, cum ea ipsi soli confidamus: ita ut ea dicamus omnibus, & cuique in secreto, quasi vero illud non esset, ea omnibus, & publice promulgare. Audite verba D. Hieronymi: Quid mihi prodest, si alijs mala mea referas, & cum certatim omnibus narres, sic singulis loquaris, quasi nulli dixeris alteri? Hoc non est me emendare, sed vicio tuo satisficere. Correctione fratris cura peccatum, & secreto eius prospice dignitatem Expertus chirurgus ita non aculam applicat, ut carnem tantummodo putridam, & cancro infectam resecet, integram vero sanamque prætereat. Doctus medicus hanc curans, cauet ne hepatis nocet.

D. Hieron. Ep. 4. ad Rustic. T. 1.

Rem admiratione dignam præcipit per Moysen Dominus populo: Homo quicumque de filijs Leuit. 17. Israel, & de aduenis qui peregrinantur apud vos, si venatione atque aucupio cepit seram vel mus, quibus vesci licitum est, fundat sanguinem eius, & operiat illum terra. Ne omnino appareat, vltusque eum videat. Quid hoc Domine tra referat? Quid inde mali: quod passeris sanguis iaceat discorptus, omniumque spectabilis conspectui? Significare voluit, quod præmanibus habemus. Num peccator haret captus & illaqueatus: cito accurre illi, sanguinem illi extrahere peccati, tuæ correctionis, sanctæque cultro admonitionis: at ea fiat cautione, ut nullus id videat, cooperi terrâ sanguinem, sit inter te & ipsum solum. Sanctissimus Ioseph quando multis interiectis (4) amice fratres suos intendebat reprehendere, de peccato in eum commisso proditorie venditionis, ut eius illos pœniteret, prius egredi foras omnes præcepit Aegyptios, & quotquot aderant præsentis, ita ut solus cum illis ipse remaneret. Deus reprehensus Iob de quibusdam verbis, qua grauioribus pressus afflictionibus inconsideratè pronulerat, illum scorsam duxit, ut nullus amicorum audiret reprehensionem, quinimo, ita eius consuluit honori, cum eum inter se & ipsum solum arguisset, ut postmodum eum eiusdem amicis collocutus, maximopere eum exaltarit, ipsos acriter reprehendens, quod vnum illum sanctissimum præter omnem modum conuictis indignè lacerassent, præceptique ut facti ab illo veniam

II. Ioseph fratres occulte reprehendit. (2) de suis de multis datur y. pr. far. III. Similiter & Deus Iob Aarone, Mariam.

43. M Odò videamus, qua ratione fraterna sit facienda: correptio: est autem Dominus noster, Magister adeo sapiens, ut patitur nobis agenda præcipiens, modum explicet faciendi. Primo: Corripe eum inter te & ipsum solum: q. d. in lectulo, sine strepitu, ita ut tollas peccatum, illius tamen honori consulas: Corripe eum inter te & ipsum solum studens correptioni, & parenti pudori: (consulit D. Augustinus.) Fortè enim præ verècundia incipiet defendere peccatum suum, & quem vis correctiorem, facies peiorem. Expollulat Diuus Hieronymus, mox T. 10. & quidem gratiter nos omnino factos esse præposteros. Nobis iniungit Deus, ut fratris peccati conscij illum corripamus, & ab alijs abscondamus. Hoc nos docuit Spiritus sanctus. Audisti verbum aduersus proximum tuum? commoriatur in te, scdens quoniam non te dirumpet; peccatum proximi tibi delatum, peccare tuo demerge, ne in forum producas, ne reuelaueris alijs, sed vade, corripe illum clauiculu, ut se corrigat: Corripe auarum, &c. ne sterum addat facere, corripe proximum, &c. Ita vt, &

indigne iacerant, præcepitque ut facti ab illo veniam flagrarent, nec non deprecarentur, ut pro illis apud Deum sequeretur intercedat, ad obtinendum sceleris indulgentiam: Iterum correptus Aaronem & Mariam Moysi fratrem &

Num. 12.

D. Avg.

Ser. 16. de

verb. Do.

ad forum adduxit, nec sparsit in publicum, ce-

rum. 140.

latque silentio: Restabat (inquit ille) certa adul-

terij suspitio, & tamen quia ipse solus senserat,

ipse solus sciebat, quid de illo aut Evangelium? To-

seph autem cum esset iustus, & nollet eam divulga-

re, &c.

4. Reg. 4.

IV.

Quaratio-

ne Elifus

aque, ne se, neve puerum quis videret; & sta-

puerum te

uscitet.

tim (secundum) cor suum in Deum sursum

erigit, exorans ut tanto suum daret miraculo

subsidium. Tertium: se puero coniunxit: oculis

oculos, os ori, brachia brachijs; corpori corpus.

Quia vero ipse magnus erat, puer autem parvu-

lus: Incurrauit se super puerum. Et eo facto

suum illi communi- cat calorem, corpusque pufio-

nis paulatim cepit incallescere, quod ante præ-

frigore obriguerat. Quartum: surrexit propheta,

& per cubiculum deambulabat huc atque

illuc (a) circumcirca puerum, & demum re-

uertitur, copulat se puero, superque eum sep-

xitque rediuitus. Hoc muneris tui est, si mor-

tuum crispis ad vitam excitare peccatorem. Puer

est, eoque nomine peccatorem communiter vo-

cat Spiritus S. ob defectum iudicij.

Primo; congruum non est medium, illi

baculum superponere, non peragitur hoc ne-

gotium baculis, obiurgando durus, excitan-

do seditiones, iaculando conuictijs: non se-

veritate, non asperitate: non enim vult Deus,

ad aquæ de petra quantumlibet dura, produ-

ciunt, virga Moyses & Aaron illam percussant:

si namque petram percussisset, ignem non a-

quam extrahes, sed: Logumini ad petram, Num. 11.

Expendit Dñus Basilius quod de iusto probolum

quitur David & ipse iustus: Opprobrium non ff. de

acceptis adversus proximum suum. Quod hic ff. de

optimè quaerat, ait Dñus Basilius q. d. quod

ore suo vir iustus nulla habeat non opprobrij

aut iniuriæ verba, quibus fratrem suum acerbis

reprehendat: illis enim potius fratrem irritabat

acerbius, quam emendabit. Non illi repro-

brandum, scurra, nebulo, proditor, infans,

non est hic verberibus agendum: illis etenim,

qui homines sunt, plus profuit suave verbum,

quam mille verbera insipienti. Plus proficit corrup-

tio (teste Spiritu S.) apud prudentem, quam ce-

rum plaga apud stultum.

Secundò: Deo preces fende, ut suam ti-

bi gratiam largiatur, quæ verba tua operentur

efficacius, orationem deprome, quam Efficit

ore depromptit, dum cor Regis Assuetudine

immutare: Da mihi fiduciam, Domine rex De-

rum, & uniuersæ potestatis tribus sermonem con-

positum in ore meo in conspectu leonis, & trans-

fer cor illius. Sed ostium occlude, ut solus sis,

hoc dico quod Saluator noster dicit: Inter te,

& ipsum solum, ne magnum clamoribus excites

streptum, ita ut omnes, quid agas, intelligant.

Demum te illi coniungito, oculis oculis, cor-

pus, & super illum incuruare: te, inquam,

eius conforma mensura, tibi persuade, quod si-

cut ille, tu sis miserabilis, carne & odibus

constans, infirmus, repletus, ut ille, misere-

rijs, in o grauioribus, eius extolle stemma

nobilitatis, exalta familiam, persone posse-

ra dignitatem, rationes adhuc & similitudines

in rebus, quæ eius bene continentur in-

genio.

Sagacissima fuit virago illa pissima Iudith,

suspecti Dei hostis, tyrannice Holofernis de-

iectura, ac prostrata ce situdinem. Primo

se coram Deo in oratione humilis prostravit

aspero testa cilicio, diuinam opem implora-

bat, instabat ieiunijs, molestis gemitibus

cordis singultibus, caput cinere conspergens:

artamen postmodum ut se crudelis oculis of-

ferreret spectandam tyranni, grataque ades-

factem ornauit, capillos compsit, mundum

induit muliebrem totaque procedit picturata hæc

etenim omnia placere nouerat illi, quem subin-

gate conabatur. Adit autem Spiritus S. Quæ

nam emnis ista compositio non ex libidine, sed ex

virtute pendebat. & ideo Dominus hanc in illa pul-

chritudinem amplexatus, ut incomparsabili decore om-

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

1. hæc

do poma

¶ Alios aliquos, nec delatores nominans, illos expiunt: Retulerunt mihi, sed non credo quod omnia sic se habeat, licet fieri possit, ut aliquis sit defectus: Significatiu est enim mihi de vobis fratres mei ab istis qui isti Colocati: quia dissensionem sunt inter vos, & ex parte credo &c. Hoc quidem bene, hic optimus est corripiendi modus, ut blandus, & amicus sit introitus, verba quippe laudatiua, viam muniunt correptioni, ut nec moueatur, nec grauiter irriteretur, qui comitibus tuis verbis & laudatiuis temperatur. Hæc omnia concinne D. Greg. Considerandum quod elatos vultus: plerumque corruptissimos, si eorum correptionibus quadam laudem: fomenta miscamus. Inferenda namque sunt illis, aut talia bona qua in ipsis sunt: aut decedum corid, qua poterant esse, si non sunt: & tunc demum refocanda sunt mala, qua nobis displicent, cum prius ad audientiam, eorum placabilem mentem fecerint: pramissa bona, qua placent. Nam & equos indomitos blanda manu prius tangimus ut nos nobis plenus postmodum etiam per flagella subarguamus: & amaro pigmentorum poculo mellis dulcedo adiungitur, ne ea qua saluti profutura est, in ipso gustu aspera amaritudo sanariatur. Si hoc ita peccet: eris, oculus peccator aperiet, vitamque perditam recuperabit.

§. 18. Frater tuus. Moneat te, quod peccator frater tuus sit: sicut animalia & pisces: † Iob & Abisai.

47 D E inde peragēda est nobis peccatoris correptio, ut quid ad fratrem per inuenit: idcirco namque Christus id præscribens mandatum nobis ut tale repræsentat: dicendo: Si peccaueris in te frater tuus. Notat D. Chrysolto. D. Pau. præ cæteris scripi, & prudentius correxisse peccatores, imo ipsum plus solum quam multis: huius officio incubuisse: quodque ea de causa nomen illo fuerit vltus: Fratres: Et ego cum 1. Cor. 11. venissem ad vos fratres. Fratres, voluntas cordis 1. Cor. 10. mea. Hoc quippe nomen hominem reddit beneuolum: cum quisque beneuolus fratri suo sit: D. Chry. Quasi esissem (inquit) vieri partem, & doloribus 1. ad Cor. 11. prognatum, eundem habentem patrem, esissem aliter. Vult igitur Saluator noster, ut peccatorem velut fratrem attendamus, & hoc quod ait Apostolus intelligamus: quod eum non habeamus ut inimicum, sed ut fratrem nostrum, imo amplius, quam si frater esset eadem carne progeneritus: Nolite quasi inimicum existimare, sed corrigite ut fratres. Excitat natura, prouocat san-

guis ut suo quisque faueat fratri: quoniam quo tempore feruentis frater in Ioseph odio ebulliebat, coram tamen dixit quidam: Ne occidamus eum, frater enim & caro nostra est. Et postmodum Ioseph pror & creatus Egypti ut fratres redderet leucos, scirentque se non esse perdetos, altiori voce, & obortis lacrimis illis ait: Ego sum Ioseph frater vestre, quem vendidistis in Egyptum: nolite pauere. Affectum meum vobis affirmo beneuolium, dum me vestrum fateor fratrem, & ut talem me vobis propono.

Miramur nec immerito dum legimus quam sita sincerè & diligenter animalia auxiliatur, animalia ciuitate dum sunt speciei, naturaque similia. De Elephantis narrat Plinius. a. quod si eorum quidam in foueam decidat, accurrunt festinè alij ramos, lapides alij deferentes foueam implent, quo possit qui cecidit in colu nis euadere. Refert Aelian. differens de piscibus, qui præ cæteris animalibus, minus domanter subduntur, regenturque disciplina: de piscibus Authia, dicitis, quod mox ut vident alterum suæ speciei hamo captum, accurrunt reliqui, quorum hi illi sustentant, ne pondere corporis totus hamo co: sigatur, alij demerunt ne piscator illum aquis captiuum extrahat. Similiter de alio, qui dicitur Escarus, & alio nomine Ruminalis: eo quod inter alios pisces, ipse solus ruminet, de quo meminit D. Hiero. & vulgari nomine dicitur Cantentus: quoniam primum enim aduertit suæ speciei alterum hamum confixisse, celerimè quasi velans accurrit, qui proximior est, ac dentibus secum demordet, ut qui captus est, liberetur: quod si alterum vident hincella comprehendit de qua se non possit extricare, conuolat eiusdem speciei alter ad os accedit hincellæ caudam immittit, quam qui captus est ore comprehendit qua illum trahit, imo hincella exeat: alio licet labore molestetur. Cum igitur hoc possit in piscibus natura, non nis legis expertibus, qui se mureo deglutiant, quid in nobis hominibus aget ipsa gratia, qui proximos ut nos ipsos præcipimur diligere?

Optimè hic quadrat Domini verbum per Isaiam: Erubescite Sydon, aut mare. Quod propositio nostro valde congrue declarat D. Greg. Tā efficax 3. p. pag. c. est fraternitas fundata in carne & sanguine: cor. 1. admo. 29. raptibili: quid non operabitur fundata in esse diuino gratia, in ipsius Dei carne & sanguine: de qua sic audio Apostolus: Multi unū corpus sumus, 1. Cor. 10. omni qui de uno pane participamus. Quam non 17. adhibet diligentiam frater, qua liberet fratrem, quem dolet ab aliis fratribus circumuentum, vel ducius habitum, vel à Mauris capti-

I. Animalia & pisces se mutuo iuuant. a. Lib. 8. c. 8. Lib. 1. de hist. animal. Eodem h. c. 4. Li. 2. com. Iouinia.

captiuium, aut manibus traditum inimicorum?

¶ 48 Videtur Christus vsus hoc verbo, *Frater tuus*, nobis ad memoriam reuocare notam de duobus fratribus Abisai & Ioab historiā, quam plenius exaram habemus. Suis singulis copiis hostibus obuiam processerunt, vt ferocibus, ita potentibus: licet autem ambo militiae duces essent strenui: vt prolium fore periculosum cognouerunt, hac inter se conuenerunt condicione, vt quisque suos ad alterum desisteret oculos: Dixit ergo Ioab ad Abisai fratrem suum.

Si prauauerint aduersum me Syri eris mihi in adiutorium, si autem filij Ammon prauauerint aduersum te, auxiliabor tibi. Esto vir fortis & fugnemus pro populo nostro, & ciuitate Dei nostri: Dominus autem faciet, quod bonum est in conspectu suo. Suadet enim ratio, cum simus inuicem fratres mutuo nobis faueamus. O quam crudum gerimus bellum, quam multos inter & graues

Psalm. 78. 5. versamur inimicos: Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei inuiserunt multiplicati sunt super Ephes. ca. capillos capiti mei. Heu quam feroces! Non est nobis tollitatio aduersus carnem & sanguinem &c. Opus est, vt stemus super custodiam nostram, & vt fratres mutui simus, singuli alterius auxilio: hoc etenim optima lex exigit fraternitatis. Si videris quod ab inhonesta male frater tuus habeatur conuersatione, vel auaritia, seu vindicta cupiditate, qua sua illi perit ultimatio, facultas, anima, cito succurre pereunt: Si peccauerit in te frater tuus.

L. 1. de Peccatis. c. 8. Ad rem expendit D. Ambrosius quam grauius se Deus irritatum ostenderit contra Idumaeos: qui praedictum illis graua, quibus eos multaret supplicia, prophetam misit Abdiam: cuius uaticinium quasi totum ad hoc reuocatur, quod omnes conuocet Deus nationes, vt feteras de illis exigerent poenas, affligerent, exurerent, consumerent Idumaeos. Quae culpa, Domine? Ob non ferendam, qua in proprium fratrem exarserunt nequitiam: Propter iniquitatem in fratrem tuum Iacob. Erant autem Idumaei & Israelitae descendentes ex duobus illis geminis Esau & Iacob, unde fratres nominati: autur, sicut erant eorum patres. Talis fuit hic casus. Impugnarunt Chaldaei Israelitas, & captiuos ab fratre duxerunt, demoliti sunt vniuersos, illo vero tempore Idumaei iunctis manibus intuebantur Israelitas, & parum est, quod illis non tulerint auxilium, insuper & subsauebant, iridebant, nasoque suspentebant, & factioni partique fauebant inimicorum. O peruersam, exclamat Deus,

Abd. v. 10.

III. Idumaei ob defectum in fratrem inuicem intuebantur Israelitas, & parum est, quod illis non tulerint auxilium, insuper & subsauebant, iridebant, nasoque suspentebant, & factioni partique fauebant inimicorum. O peruersam, exclamat Deus,

iniquitatem. Ignorasti quod ex naturali lege fraternitatis oporteat tuo te subsidio esse fratri, dum eum vides pedibus subterni inimicorum? Numquam legisti, quod ex eadem natura lege tibi praescripserim: *Et non despicies in die fratrem tuum?* Fratrem tuum ne rideas ad hoste captiuum: *Et non latibis super filios Iuda in die perditionis eorum?* Pierne posse credam, quod nedum fratris tuo non accurras auxiliator, sed & insuper tribulationibus atrium rideas, exultesque suspirator? quocirca vito ego, dicit Dominus, tibi superuenient qui te in cineres redigant: *Erunt domus Esau stipulae, & succendentur.* Quis credit, quare D. Ambrosius vt ibidem tu peiperes in fratrem tuum o Christiane: Auertit illum ab infernalibus deuidum Chaldaeis, inter demonum abductum manus, qui vitam illi, qui a iamam depraeceperat, tu vero complicatis adiles manibus, in iocum veritas omnia Christianus? Si hoc egeris, inimicus es, & frater tuus similis illis de quibus Rex Dauid querebatur? *Inimici mei dum conuenerunt pedes mei, super me magna locuti sunt.* Crudeles sunt inimici mei, qui dum vident me dolis circumuentum corruisse, nedum non accurrunt mihi subuenturi, sed & risu me habuerunt, si que scopus iocorum versus illis in parabolam, Quis intelligens fratrem suum a prius captiuum, carceris inuicem durissimis, tripudiat, hec in publicum spargeret, praesertim non se colliberet? Quis Christianus rumore audiens, a Turca civitatem captam Catholicam, dirutam, depraeceperat non ingemiscit, non dolet, sed potius, exhilare scit, in aciem ex hoc fumens confabulationis? *Non ergo gaudeamus* (mone D. Ambrosius) *quia scriptum est. Ne lateris inimici mei, quia cecidi &c. nec immerso: quoniam qui lapsu alieno gaudet, Diaboli gaudet victoria. Et propterea ideo doleamus magis, cum auerimus perisse inimicem, pro quo Christus mortuus est. Vix a nostru dignissima.*

§. 19. Frater tuus. Corripe considerans quod qui peccat, frater tuus est, & homo, tu vero spiritualis.

IN dubie hanc doctrinam, imo & historias apud scripturas describit modum a te obseruandum, vt captiuum tua habeat affectum correctio, si que te saluo proximo salutaris. Vnde D. Chrysostomus. *illa praesertim singillatim expendit: Frater inquit Apostolus Gal. 6. si pra-*

Matth. 23. s. praeceptoratus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis considerans seipsum, ne & tu sentieris.
 Offendit Zacharia Dominus lapidem, & ait quod licet abiectus esse videretur, esset tamen exoliendus, & ut magni pretij, in templo suo collocaudus: ut autem labor operis esset prudentissimi, septem super eum essent oculi defigendi: Septem oculi super lapidem unum. Significans quod licet peccator vilis sit rudis lapis, calce linguae tuae oportet elaboretur: illum arguendo, monendo, docendo, porro huic operi multi requiruntur oculi, id est multa veritate consideranda. Hæc autem omnia propositis verbis explicat Apostolus. Primum igitur, hoc locat ut fundamentum: *Frateres*. Primum: supponens id notat D. Augustinus cum corripere fratrem tuum teneris, corripere teneris tot quot sunt peccatores, quibus tua potest prodesse correptione: omnes namque sunt fratres tui, quomodo cumque consideretur: *Frateres sunt, Dominus & servus, & Imperator & miles dives, & pauper.*
 Secundum supponens quod hic non agamus, ut illud attendas, quod ad te non spectat, sed quod pro te agitur, sicut ea sunt, quæ fratris tui sunt, etenim ut fratrem oportet consideres peccatorem. Filij estis unius patris nempe Dei, vniuersa matris Ecclesie, vna vniuersæ per baptismi unitas, vna mensa altaris, idem glorie simus, lex eadem Evangelica: ratione quorum, dicebat ipsa veritas Christus: *Omnes vos fratres estis*. Quæ circa componens orationem quæ ea, quæ conueniunt, à Deo possimus obtinere, voluit hæc protellatio nobis esset ut exordium. Deum vocando Patrem nostrum: dicentes *Pater noster qui es in caelis*. Ut notat Diuus Cyprianus quia verò diffido hoc verbis exprimi posse elegantioribus, quam ipsius Dñi Cypriani, ipsum antianus: *Maiores est fraternitas Christi, quam sanguinis. Sanguinis enim fraternitas similitudinem corporis refert. Christi autem fraternitas vniuersitatem cordis, animaque demonstrat, sicut scriptum est: Erat autem eis cor credentium unum, & anima vna. Verè ergo ille frater est, qui non tam corpore, quam vniuersitate germanus est &c.*
 Aliud quoque nobis ingerit verbum *Frateres Domini, & Apostoli sui*, quo eadem in occasione uterque vitur, etenim auferre tibi desiderant omnem indignationem, qua in alterum moueris ut peccatorem, & ad misericordiam inclinare, ut eius salutem complectaris: nimirum,

ut intelligas, quod eodem casu, quod frater tuus sit, eadem ambo sint massa progeniti, atque ex conuenienti, tibi tam facilem, quam illi, fuisse lapsum, si Deus te sua manu misericordie non tulisset; non enim amplius operibus tuis, quam alter diuinam merere clementiam.
 Elapsis expendimus diebus D. Chrysostom. n. 8. doctrinam: nempe proximi defectus, sine corporis, siue omnia, à quibus nos letamur integros, Qui in particularis Dei dona esse misericordie, quæ nos stus est præuenit, quocirca illos in alijs notantes, ad duo conueniunt constringimur. Primum: ut Deo gratias sideret. referamus: etenim cum sumus nos tam miserabiles, quam illi, istemque subiectis calamitatibus: alios occulto suo permittit iudicio in hæc delabi crimina, nos autem sua detinuit misericordia ne in eadem cæci laberemur. Ut mysteriosa semper enolui verba Domini ad Iob, quibus exponit, quantas boni Angeli illi retulerunt, deserantque semper gratiarum actiones, dum ruinam casumque considerat Angelorum Apostatarum: cum enim essent omnes eiusdem naturæ, si ipsi constantes permanerint, alijs corruptis & peruersis, diuinæ hoc misericordie, gratiaque tribuendum, quam ipsi impertijt, negauit alijs. *Uit erat (querit Deus) quando ponebam fundamenta terra, &c. Cum me laudarent simul astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei. De factis loquitur Angelis, ex iudicio D. Greg. 8. & D. Hier. b. & Bedæ, quod expressius habent Septuaginta & textus Chaldaicus. Nominibus illos compellat valde mysteriosis: astra matutina & filios Dei. Illi (inquit) ab orbis exordio Deum opificem Laudarunt, & iubilant. In Hebræo Laudarunt, est Rimen, quod sunt astra ex opinione nostri Xames Paghini significat matutine incessanter gratias agere, laudare. Verbum Iubilant in Hebræo derivatur ex nomine Halal semper quod alacritatem indicat, gaudio iubiloque anime magno valde, ut quasi hominem extra se laudant rapiat letitiâ nimia perfusum. Hinc componitur Halleluya toties repetitum. Halal enim letitia est maxima, la, nomen est Dei, & coniungendo illud in Halleluya significat: lauda Deum toto mentis iubilo. Hoc, inquit, modo me laudant Angeli, in gratiarum actionem, & ineffabili omnino gaudio, ultra quam dici potest iubilant. Septuaginta legunt: *Laudauerunt me voce magna omnes Angeli mei*. Quæ ergo ratio? Nomen expende, quo illos indignat: *Astra matutina*: Videtur enim spectare illud D. Ioannes, in visione illa nostrissima de Lucifero, & accene*

terribili, qui candā suā tertiam istellarum partem secum de caelo detraxit, & ruinae demersit inferorum. Hoc est, Lucifer superbiā tumidus Angelos pronocavit, ut in Deum superbi confurgerent, quo factum est, ut pars illorum tertia deciderit, perierit, & in obscuras noctis stellas sit misere transmutata. His in chaos corruentibus, perstiterunt boni, velut astra matutina, quod aduertentes, gratiā luce confirmati, facti filij Dei, illi similes in gloria, quā primum ad nisi sunt Deo pro collato sibi beneficio tam singulari, grates rependere inhiuitas: cum enim omnes ex eadem essent natura massaque creati Angelica, se confirmatos letabantur in gratia, gloria perfectos, alioque spectabant, misero casu corruisse peccato rebellionis, in culpa sua perucacis, pœnissime damnatos sempiternis. O quā immensa Deo pro tam singulari beneficio personant præconiā gratiarum.

Ex hoc argumento perdidit D. Bernardus illud de Christo Apostoli: *Qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio.* Aduertas (inquit) verbum illud *Factus est nobis*: q. d. iam à principio iustificatus fuit, sanctificator & redemptor Angelorum, natus autem in mundo: factus est sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio mortalium: etenim nostram assumens carnem: quando *Verbum caro factum est*, & in ea moriens, per illam nos mortem iustificauit, & redemit, eo prorsus modo quo sapius idem declarat Apostolus. Si per eundem (inquit) quæ ratione fuerit redemptio, vel Angelorum redemptor: cum boni nunquam fuerint captiui, & mali nunquam fuerint redempti vel restituti? *Angeli nunquam redempti sunt alij usque non egentes, alij non promerentes: illi quidem, quia nec lapsi sunt, & autem irreuerentes sunt.* Quomodo mihi persuades quod illos verbum diuinum redemerit? *Audi breuiter. Qui crexit hominem lapsum, dedit stanti Angelo ne laboretur, sic illam de captiuitate erueni, sicut hunc à captiuitate defendit, & hac ratione fuit utriusque redemptio, soluens illum & seruans istū: Si enim bonos tuo non seruasset fauore singulari, sicut ceciderunt illi, qui mali fuerunt factique sunt dæmones, sic hi quoque ceciderunt: cum enim omnes eiusdem essent naturæ, tam facile ceciderunt hi quā illi, si Deus, qui suam illis subtraxit manum, & his si militer subtraxisset auxiliarem. Quocirca quotiescumque boni Angeli casum perpendit in proximi casu.*

Ad hoc argumentum perdidit D. Bernardus illud de Christo Apostoli: *Qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio.* Aduertas (inquit) verbum illud *Factus est nobis*: q. d. iam à principio iustificatus fuit, sanctificator & redemptor Angelorum, natus autem in mundo: factus est sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio mortalium: etenim nostram assumens carnem: quando *Verbum caro factum est*, & in ea moriens, per illam nos mortem iustificauit, & redemit, eo prorsus modo quo sapius idem declarat Apostolus. Si per eundem (inquit) quæ ratione fuerit redemptio, vel Angelorum redemptor: cum boni nunquam fuerint captiui, & mali nunquam fuerint redempti vel restituti? *Angeli nunquam redempti sunt alij usque non egentes, alij non promerentes: illi quidem, quia nec lapsi sunt, & autem irreuerentes sunt.* Quomodo mihi persuades quod illos verbum diuinum redemerit? *Audi breuiter. Qui crexit hominem lapsum, dedit stanti Angelo ne laboretur, sic illam de captiuitate erueni, sicut hunc à captiuitate defendit, & hac ratione fuit utriusque redemptio, soluens illum & seruans istū: Si enim bonos tuo non seruasset fauore singulari, sicut ceciderunt illi, qui mali fuerunt factique sunt dæmones, sic hi quoque ceciderunt: cum enim omnes eiusdem essent naturæ, tam facile ceciderunt hi quā illi, si Deus, qui suam illis subtraxit manum, & his si militer subtraxisset auxiliarem. Quocirca quotiescumque boni Angeli casum perpendit in proximi casu.*

meritas, & diuinam adorant: misericordiamque malorum namque ruina, diuinam sibi collatam attendant laudantque bonitatem. Hoc quoque tu in proximi tui casu contemplare. Quinto quantum conijcio, signauit Apostolus: postquam etenim dixerat verbum æternum nobis factum iustificatorem, sanctificatorem & Redemptorem, hoc est, quod ab illo habemus quicquid in nobis boni esse gloriamur, ipseque sit de quo dependet nostra iustitia, sanctificatio, & redemptio, subiungit: *Ut quemadmodum scriptum est: Qui gloriatur in Domino gloriatur. Non est illi quod ægrè feras, quod in alterum excandescas, quem vides peccatorem, ut Pharisæus intruens & fremens in Publicanum: Si namque tu illi similis non sis non est hoc merè manu opus tuum, sed diuinæ misericordie id acceptum referre debes, cui te conuenit immensas retere gratias, quod in illas miserias, defectus, peccataque nō conueris, in quæ fratres corruisse demeritis dicitur cum Apostolo: *Gratiā Dei sum id quod sum.* Adde cum D. Aug. *Gratiā Dei nō sum, quod nō sum, quod superius exposuimus.**

Secundum ad quod obligamur procedit ex primo: quod te diuinā considerans procedit ex gratiā, & bonitate suffultum, ac constantem, quā sicut a ius, non corruisti, cui dem gratiā subdidio, quā te seruauit à casu illesum, frati tuo compatitatis, agasque de eius remedio: sicut recolens memoriā, toties renouatam D. Augustini sententiam: quam aliās perpendimus: *Nullum peccatum committit vnus bonus, quod non d. vnus committit: erit alius homo nisi sustentare: ut ab eo, per quem factus est homo.* Hæc omnia concinne respondent illi quod a dicit Apostolus *Confiteans te ipsum &c.* De quo postmodum. Amplius dicit Apostolus: *Si præcepatus fuerit homo in aliquo delictis.* Notate verbum: *Præcepatus*: q. d. Illaqueatus, circumuenuus, præuentus, doloque irreti: us: quasi quis dicat quid miramini, quod inter milles ambulans laqueos, in aliquem inciderim, hæserimque conclusus? *Totu est inuidus decipulis laqueisque circumuenuus, Diabolus quos dæmones rostris per quas incedimus, vix te præparauit deceptorios: In via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi.* Non tanto veltigat studio leporum perdicumque venator vestigia, mille præparans illis tendiculas; quanto nostra diabolus, ut incautos irretiat. Condole pauperculo, quem Satan circumuenit, quem captiuum apprehendit. O quā steneue le mouit ut Abrahā in abiectam illam barbarorum colluuiem: Lot etenim nepotem suum nihil

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

casu.

solum illi liceat aperire, dum suam alijs indicat Immunditiam, in clamando: Caueate vobis a me: leprosus etenim sum. Emunctoria quibus lampades emunguntur, quæ propter mucum, vel ellychnium nimis exultum, inquinantur, vult Deus purissima sint, & mundissima auro ductilia.

Exod. 35.

Nobilis quoque, quem D. Ioannes vidit arcu & sagittis armatum, equo vehabatur niue candidiore: Hoc enim in vitæ tuæ requiritur actionibus, quatenus sagittæ correctionis, quas arcu emitteres charitatis, effectum haberent certiorum, cordaque profundius penetrarent. Quinimo & hoc mihi persuadeo, hanc vnam inter alias esse rationem, qua multi, ne corripiantur alios, cohibent: quia tales non sunt, nec moribus integri, vt par est, audirentque forsitan suæ reprehensionis Echo, qualis Ægyptios vehementer exterebat, de quibus mane Deo fauente differemus.

Apo. 6.

§. 20. Sit correctio cum instructione, & doctrina, & labia tua lilia distillantia myrrham.

52

Non prætereamus aliud Apostoli verbū: *Huiusmodi instruitis.* Quia (vt diximus) vocibus fieri non debet correctio commotis, ac clamosis, quasi elles malæ causæ causidicus, sed instruendos docendo, mentionibus oculos aperiendo peccatori, demonstrando quantum stans quo vivit, sit in Dei iniuriam, Reipublicæ scandalum, animæque perditionem. De hoc exoptulat Iob contra amicos suos, quod verbis eum arguerent asperioribus, & non admonerent suavioribus. Hoc illis indicauit, vt notat Olympiodorus in cate. Græca Iob: Numquid potest comedi insulsam, quo a non est sale conditum? Quis cibum comedet insulsam, si sale non condidatur, quo saporem contrahat gratissimum? sal symbolum est sapientia. Quis patitur reprehensionem quæ verè insulsa est si non doctrix, ac rationum sale, certiusque prudentissimis condidatur: quemadmodum Nathan Dauidem accessit, illi casum proponendo iustitiæ & conscientia, quo primum illi excitaret intellectum, suæque agnosceret culpæ rationem, in homine illo, qui pauperi abstulerat ouiculam.

He. 11. in

Exech.

Ad Colos.

c. 4. 6.

2. Tim. c. 4.

2.

2.

na. Cum fratre agendum est ratione, vt homine qui vitur ratione, & non verberibus, sicut cum iumento irrationali, quocirca ait: *Si præceptus fuerit homo.* Eam ob causam correctio Christiana, quam nobis hodie præscribit Christus, virga vocatur directionis: *Virga directionis* idem est ac virga quæ dirigit, docet, ducit, illuminat.

Proposito consonat symbolum, quo idem celestis declarat sponsa, sponsi sui diuin faciei depingens venustatem, præsertim autem labia, de quibus sic ait: *Labia eius distillantia myrrham primam.* Dicitur, myrrha prima, perfectissima, selectissima, efficacissima, quæ ipsa est quæ de myrrhæ arboribus distilla, ex quibus colliguntur illa namque collecta, distillis arboribus alia defluit non tam pretiosa. Conueniens aptissime symbolum est myrrha correctionis, duabus de causis: quod amarissima sit, & à putredine vermibusque præsertim, quæ duo nullo contrahente, in correctione comprehenduntur. De celestis sponsi labijs hæc myrrha defluit, & de illorum qui veri sunt eius & filij & discipuli. Porro sunt labia velut lilia, vel ipsa lilia: *Labia eius lilia.* Varijs lilia niter coloribus cæruleo, pallido, candido, melio, aureo, gemmeo, qua de causa vocatur liliū, nomen à cæli pulchritudine coloribus distincta detinendo, quod Ius dicimus, vel vt alij liris epithetum à Geniibus Deo adscriptum eloquentia, cui illud est singulare multâ polere gratiæ in dicendo, varijs & admirandis Rethoricæ coloribus, vt quod intendit persuadere, quos Iridis grati varijsque designant colores. Talis sit, oportet correctio, comis, amica, verbis urbanis, composita, quæ vt orator disertissimus, persuadent, non verboribus fiat, sed verborum eloquentiâ, viuusque argumentis ad id quod præ manibus habet iuauerit introducat.

Expendunt Escherius, & Rabanus Maurus, refert glossa: Nullum efficacius reperiri potuisse remedium, sedandi Saulem spiritu nefario fanaticum, quàm gratissimam palmodiam seu musicam Davidis, symbolum (inquunt) optimæ correctionis, quæ curat peccatorem, qui peccato lymphaticus attripitur; reprehensio benigna, artifice si optimis ducta censurantijs: idcirco namque dixit Spiritus S. *Lingua sapientum suauitas est & c.* De prudenti correctione sic per similitudinem loquitur Salomon: *Inauris auris, & margaritum fulgens, qui arguit sapientem, & aurem obediens.* Ab aure dependet inauris, vnde necesse est sit vermiculata: multum, & affabile clare

elaborata, sed vix vilius ponderis, si namque auribus plumbi laminam viginti quinque pondos appenderis, autem non pulchre adornabis, sed fore lacerabis. Talis sit tua correctio. Materiam nostræ verba congruunt Salomonis: *Ne reuerberis proximum tuum in casu suo, nec reueas verbum in tempore salutis; non abscondas sapientiam in corde suo.* Caue ne respectu humano ductus omittas fratris correptionem, ne dixeris, non audes, ne dixeris, confundam illum; etenim non omittit adhibere chirurgus vulneri remedium, licet pudore confundatur. Non te verbi vnici patenteat, cum fieri possit, vt illo salutem fratri restituas. Si multam oporteret te impendere pecuniam, non tantum hoc esset si resisteres, ac cum tibi tam paruo constaret vnico nempe verbo, ne te precor excusaueris? *Ne reueas verbum etc.* At aduertas sit illud sapientiâ, prudentiâque gratiosum. Hoc est: *Sapientia in decore suo.* Monet, vt correptio sit prudens, multæque sale condita: ne stultis verbis vt clauâ periculis non odiosa, hæc etenim diffingunt, & diffracta non reparant.

Deinde *Instruite* (inquit Apostolus) cum virga erat manna, & tabule legis: etenim correctio manna dulcedini; legisque sit sociata doctrinæ: peccatori demonstrando quam sit, quod agit, Deo iniuriam sibi que perniciosum: *Instruitur*, Et hoc quomodo? *In spiritu lenitatis*: Adverte, inquit D. Chrysostomus qua ratione Dominus accesserit Adamum correpturus: *Ad auram veniens post meridiem, sed est in leni spiritu*, non accedit vociferando, non impropere: traditor periculis contra duellis, inimice, sed omni suavitate: *Adm ubi dulces etc.* q. d. Non tibi nomen, quod imposui, Adam aufero, verum tamen petende fili mi, in quas incidit calamitates: *Cur fugis, te quid abscondis: Dominet quia nudus sum*: Et quis precor, tibi tuam indicauit naturæ sentire nuditatem: nisi peccatum tuum, quod ex illa cognoscet. O summam suauitatem! Postmodum quando venit correpturus Eliam, turbine præmissit omnia subuertentem; ignem adentissimum omnia consumentem; *Non in turbine Dominus* (inquit Elias) dein auditur *Sibilus aura tenuis*. Spiritus lenis & ait Elias: *adest Dominus, & verè realiter adfuit, correpturus & instructurus prophetam*, omnibus quippe est in confesso, asserit D. Bernard. id quod ait Rex & propheta: *In spiritu vehementi conteres nauis Tharsis*. Si spiritu illo vehementi proximum correxeris: *Non saluabis, sed conteres* (inquit D. Bernard.) Considera, quo spiritu Dauidem Nathan reprehendat (aduertit D. Chrysostom.) accedit, ingreditur, non exprobrat. O Rex aduictus, homicida, populi scandalum, Reipublicæ lapis offensionis.

Ingressus non dixit: O flagitiose, o prophane, o D. CHR. adulter, o carnefex, sed capta benivolentiam, *In ps. 50. proposito diuitis pauperisque paradoxo. Quin. Tom. 1.* imo Dauidem peccatum suum cognoscentem, consentem, dicentemque *Peccatus*. Non aspicius obiurgauit, *Non dixit ad eum, o miser, o calamitose etc.* Sed continuo verbis lenit consolationis: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum 2. Reg. 11b non morieris*. In te tulisti iudex sententiâ, dicendo *vir mortis est qui fecit hoc*, nec ideo tamen vult punire te Deus, sed vitæ tribuit indulgentiam: *Tu quidem dixisti: Gladio interibit: at ego dico tibi, non morieris*. Hæc est, ita hæc bona correctio: Cum nec impudentem adeo peccatorem vt Herodem Baptistæ correpturus, verbis aggrediar coarctatioris: *Non dixit* (inquit D. Chrysostom.) *scelerate, pollute, prauaricator ac prophane, Ho 18. in conculeasti Dei legem, contempsisti Dei legem; con. 2. ad Cor. 4. fecisti, sed in reprehensione apparuit multa mansuetudo viri, & mititas: dixit enim: Non licet tibi habere uxorem fratris tui: erat magis verbum docentis, quam reprehendentis, & iudicantis magis quam placentis*. Ea tibi qualiter sit proximus arguendus: *In spiritu lenitatis*. Alludit istudem verbis Apostolus (teste D. Bernard.) ad illud *In Tracta* quod in Christi academia docebatur quod sit tu de graduina Redemptoris verba perpenderis, occurribus haberet tibi, quod dicitur: *Beati misericordes, præ-militatis, dixit vt fundamentum, Beati miter*. Etenim opera misericordie supponere debent, eius qui illa 7. facit, cordis mansuetudinem, compassionem, benignitatem, non indignationem; præsertim autem opus misericordie correptionis, hæc quippe supposita non vulgaris sequetur effectus; iuxta illud: *In mansuetudine opera tua perfice. No. Eccli. 1. 3. ta verbum Perfice desideras, vt opus illud correptionis debitam assequatur perfectionem, opatumque fructum: Mansuetudine perficiatur. Ne turbatus accelleris, turbando: commotis commouendo, inquietus inquietando, sed mansuetis mansuetificando: In mansuetudine; in spiritu lenitatis.*

hendar (aduertit D. Chrysostom.) accedit, ingreditur, non exprobrat. O Rex aduictus, homicida, populi scandalum, Reipublicæ lapis offensionis.

Ingressus non dixit: O flagitiose, o prophane, o D. CHR. adulter, o carnefex, sed capta benivolentiam, *In ps. 50. proposito diuitis pauperisque paradoxo. Quin. Tom. 1.* imo Dauidem peccatum suum cognoscentem, consentem, dicentemque *Peccatus*. Non aspicius obiurgauit, *Non dixit ad eum, o miser, o calamitose etc.* Sed continuo verbis lenit consolationis: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum 2. Reg. 11b non morieris*. In te tulisti iudex sententiâ, dicendo *vir mortis est qui fecit hoc*, nec ideo tamen vult punire te Deus, sed vitæ tribuit indulgentiam: *Tu quidem dixisti: Gladio interibit: at ego dico tibi, non morieris*. Hæc est, ita hæc bona correctio: Cum nec impudentem adeo peccatorem vt Herodem Baptistæ correpturus, verbis aggrediar coarctatioris: *Non dixit* (inquit D. Chrysostom.) *scelerate, pollute, prauaricator ac prophane, Ho 18. in conculeasti Dei legem, contempsisti Dei legem; con. 2. ad Cor. 4. fecisti, sed in reprehensione apparuit multa mansuetudo viri, & mititas: dixit enim: Non licet tibi habere uxorem fratris tui: erat magis verbum docentis, quam reprehendentis, & iudicantis magis quam placentis*. Ea tibi qualiter sit proximus arguendus: *In spiritu lenitatis*. Alludit istudem verbis Apostolus (teste D. Bernard.) ad illud *In Tracta* quod in Christi academia docebatur quod sit tu de graduina Redemptoris verba perpenderis, occurribus haberet tibi, quod dicitur: *Beati misericordes, præ-militatis, dixit vt fundamentum, Beati miter*. Etenim opera misericordie supponere debent, eius qui illa 7. facit, cordis mansuetudinem, compassionem, benignitatem, non indignationem; præsertim autem opus misericordie correptionis, hæc quippe supposita non vulgaris sequetur effectus; iuxta illud: *In mansuetudine opera tua perfice. No. Eccli. 1. 3. ta verbum Perfice desideras, vt opus illud correptionis debitam assequatur perfectionem, opatumque fructum: Mansuetudine perficiatur. Ne turbatus accelleris, turbando: commotis commouendo, inquietus inquietando, sed mansuetis mansuetificando: In mansuetudine; in spiritu lenitatis.*

§. 21. Docuit Deus modum corripiendi peccatores, suo modo procedendi cum Chananaeis, Christusque D. ietro declaravit.

63 54 **Q**uantum sapio, tangit Salomon id quod Deus egit cum Itharaone, Eras autem tyrannus hic omnium peccatissimus, & eorum quos mundus iustitie maxime refractarius. Aliquem ut illum contingeret, missus, desinat Moysen, cuius mansuetudinem sic commendat Spiritus S. Erat Moyses vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra. Jam ipsum missurus, ait illi: vade: Ecce constitui te Deum Pharaonis. Quid habet Deus. Quia ratione habuit Pharaonem, illamque gentium barbariem, Chananaeos, Pherezæos, Amorrhæos, Ammonitas, Moabitas: &c. Hoc subtiliter explicat Spiritus S. dicens, quod illos benigne, verbisque pæmoneret amotos: at cum rebelles essent, prius illos mulcis, vespisque molestant: O quam bonus, & suavis est Dominus spiritus tuus in omnibus. Nolle desideras quis sit ille spiritus benignus, quem optat Apostolus: In spiritu lenitatis? Ille est spiritus Dei bonus & suavis. Et quid habet ille spiritus? benigne contripit peccatores etiam obstinatos: Ideoque eos qui exierant partibus iudicis, q. d. Solum, magna moderatione, non tumultuaria, hoc enim est: Partibus corripit. Deinde, Et de quibus peccat, admonet, & alloquitur. Admonitionem indicat paternam verbaque blandiora: ut scilicet a malitia credant in te Dñe. Declarat, quã lenitè Dominus procellerit Chananaeos illasque barbaras contripit nationes, in misericordia & benignitate, modo expectans, amodo rediens. Hoc quoque considerabat: quod ex natura peruersi essent, à primis vnguib. maledicti, filij nequam, generatio Cham reprobatà: Partibus iudicans datus locum peccantis, non ignorans, quoniam nequam est natio illorum, & naturalis malitia ipsorum, & quoniam non poterat mutari cogitatio eorum in perpetuum. Tam peruersa ac naturali malitiæ, atque inclinationi Deus compatiebatur, cuiusque habebat rationem: Semet eorum erat maledictum ab initia, nec timens aliquo, veniam dabat peccatis illorum. Altè veteris mysterium: cum enim posset mutare Deus, omniaque commovere, ut hic supponitur: Non quia impotens eras etc. Singulorum tamen perpendit naturam & inclinationem, summa omnia suavitè moderatus, illis magis cõpatiens, quorum videbat naturam nequiores, & benignius

suiferens qui ex indole peruersa erit praviore: hæc etenim est divini spiritus bonitas, hæc eius blandè benignitas: Tu autem Dominator, virtuosus, cum tranquillitate iudicas, & cum magna reverentia disponis nos. Non stercipis, non verberabis, cum tamen sit Dominus virtuosus: nosque cum magna disponit reverentia rogando, monendo, blandiendo. Quid Dominus hic intendit? Deum si autem populum tuum per talia opera, quoniam oportet iustum esse, & humanum. Verba sunt hæc præclarissima, quorum consideratio multos impleat cordes. Quid Domine hic intendebas operibus, nisi populum docere qua ratione sua perficeret, operumque namque regulã sunt lenitè quã nobis perfectiã ab solvamus. Jam enim Christus nos hortatus est: Estote perfecti sicut pater vester celestis perfectus est. Docuit nos primò iustos esse, & quid sit, intendere iustitiam, ut nullas perferamus iniquitates, quibus nos non acriter opponamus, ut & eorum auctoribus, secundò: ut simus humani, mansueti: Operat iustum esse, & humanum: quod vltimò ponit Apostolus, Considerans teipsum, ne tu teneris. Hinc collige qualis esse debeat correctio, loquendo, monendoque proximum, ac teipsum considerando: cum tu forte illo sis nequior, & si frater in vno delinquat, tu in altero: Quod si tibi suus, Deus liberaberet manus, sicut illi: nullus illo fores iceliosior. Considerans teipsum. Spectat Apostolus ut opinor, illud supremi Magistri ad Petrum: Simon, ecce Satanas expulsi lacum vos ut eribraret sicut riuicem: Ego autem rogo pro te, ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Noueris Petre, quod Satanas optarit, atque à Deo postularit daret licentiam sicut in Iob, ut venularer te sicut agricola acceres & frumenti retrimenta ad ventulum vamo excutit & repurgat: at tamen habeto meæ gratias orationi: eius namque virtute non deficiet fides tuation enim tua virtute in te illa cõservabitur: nisi etenim pro te rogassim, perisset. Proinde Conversus, hoc est in te convertens oculos, teipsum considerans: quod cum tantum sis à me confortatus, honoratus Sacramentis & gratiis subdidis, contri illi tamen, & nisi meos ego ad te commeterem oculos, atque in tuos defigerem, periret tenebris obæcærentur. Ad hæc D. Ambrosius perpendens quantopere Saluator noster Lazaro mortuo condoletur, iam eius meritatus reinfscitationem, sic ut super eum lacrymas funderet: ex toto corde & imo, pectore sic Deus D. Ambrosius deprecatur: Da ut quotiescumque peccatum alicuius lapsi exponitur, compatiar, non superbia increpaueris, per, Tom 4

per, sed lucam & desiam, & dum alia fisco, me-
lissam desiam dicem: iustificata est magis Thamar,
quam ego. Meminit historia illius, quam ante
retulimus de Iuda Patriarcha & Thamar nuru-
cis. Si puellam videris cecidisse iuniorer: at-
tende quod tu cecideris vir, minoribus irrita-
tus occasionibus. Si facilem vanæ videris ri-
tuperabilem conversationis, varietque distra-
ctum: attende quod tu talis sis etiam Ecclesia
sicut. Deoque existens consecratus. Considera,
quod si corrueat frater, gravi sorte premebat-
tur occasione, tu vero minori in petuis gravius
corrui. Sic hoc D. Chryso. perelegerit trun-
tinando persequitur.

O Pharisæi pōdiores (exclamat D. Gregor.)
qui totū in alienis erant corripicndis defectibus,
sed indignabuntur, velut ille, qui proximus alta-
ri pauperem iridebat publicanum, in ipso pec-
cata contutus, & in seipso bonum illud, quō se-
ditatem sanctumque gloriatatur, ex quo grauem
in alterum concepit despectum atque indigna-
tionem, de se vero superbiam infernalem. O
malam inuistamque iustitiam: Oportet iustum
esse & humanum. Optimè dixit Redemptor: Nisi
abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum &
Pharisæorum non intrabitis &c. Illi se ipsos iustos
esse arbitrabantur, at superbi erant, & in peccato-
res acriter commouebantur. Falsa est hæc iusti-
tia: Falsa iustitia indignationem habet, vera iusti-
tia compassionem habet. (inquit D. Gregor.) Nam
qui sincere iustus est, propriam attendit mise-
ricordiam, consideratque quod ex eodem sit cum
altero, iusto compositus, atque fragilis, nec memo-
ribus circumdatus miseris, Diuine tribuendum
censet pietatis, quod non in grauioribus, quam al-
ter corruerit ipse calamitatis.

Hoc igitur modo in spiritu lenitatis, & com-
passionis conuenit, fratrem corripias, sic enim est
Dei Spiritus. Ob quam causam (vt aduertit D.
Augustinus) Spiritus hic in columbae specie super
Christum apparuit in Iordane. Habet namque
columba rostrum, sed fel non habet: ita & Spi-
ritus Dei mordet, reprehendit, corrigit, sed iua-
nit, nullo feroc in pectore felle amaritudinis.
Prudentem imiteris Abimelech, qui vt Hiete-
miam puteo demersum extraheret quosdam illi
funes adiecit quos brachiorum axillis suppone-
ret, quia verò nouerat, quod si mudas illis con-
stringeret carnes, forsitan illas persecarent, vete-
res pariter illi pannos subministrat, quibus fun-
num dunties temperassetur, vt & inter illos,
carnesque compositi, minori carnem afficerent
cruciatu, Pone veteres pannos: Prosequitur hanc

historiam congrue proposito nostro D. Gregor. Lib. 1.
cuique facile erit illam intelligere, illaque vt mor. 1. 8.
ne adieceris peccatori in puteum peccato demer-
so nudos reprehensionis funes, illum etenim
irritabis, sed adde verba, & rationes, quæ dolo-
rem minuunt quem rudis adferre correptione po-
tuit: sanctorum exempla profert antiquo-
rum, nostram perpende infirmitatem, tum, quo
erga eius salutem ferues, explica desiderem:
Hinc finem imponamus argumento breui res-
olutione, ex eodem D. Gregorio desumpta, cu- D. Grego-
rius verba, loquens de eo qui fratrem corripit, Hom. 1.
vobis propono: Pensare debet quid loquatur, cui in Ezech,
loquatur, qualiter loquatur, & quantum loquatur.
Si enim tantum horum defuerit, locutio apta non e-
rit. Scriptum quippe est, si recte offeras, recte au-
tem non diuidas, peccasti. Hæc verba Dominus
locutus est Caino iuxta lectionem Septuaginta,
quam SS. Patres communiter sequuntur: Recte Gen. 4. 7.
offerimus tibi bono studio bonum opus agimus: sed
non recte adiuuimus, si habere discretionem in bo-
no opere postponamus. Considerare enim debemus
quid loquamur, vt iuxta Pauli vocem, Sermo no-
ster semper in gratias sole sit conditus. Pensandum
vero nobis est, etiam loquamur: quia saepe increpa-
tionis verbum, quod hæc admittit persona, aliena
non admittit, & saepe ipsa eadem persona, secundum
factum sit altera &c. Pensandum quoque est, quan-
do loqui debeamus: quia saepe & si differatur incre-
patio, postmodum benigne recipitur: & nunquam
languescit, si hoc quod ante presertim debuit, tempus
amiserit. Nam & sapientis mulier Nabal ebrius
videns &c. Pensandum quoque nobis est, qualiter 1. Reg. 25.
loquamur nam saepe verba, quæ hunc ad salutem
reueant, alium vulnerant. Vnde Paulus quoque
Apostolus, qui Titum admonet, dicens: Argue cum
Ad Tit. omni imperio, Timotheum exhortatur dicens: Ar. c. 1.
gno, obiecta, increpa, cum omni patientia & doctri-
na &c. Curandum quoque quantum loquamur, 2. Tim. 4.
ne si est qui multa ferre non valet, per verbum vel
exhortationis, vel increpationis longius trahimus,
a iudicem nostrum ad subsidium, perducamus. Vn-
de idem Prædicator egregius Hebræis loquitur di-
cent: Obsecro vos fratres, vt scripsi vobis. Hoc tamen Hebr. c. 1.
infirmis præcipue congruit vt pauca quedam, &
quæ prævalent capere audiunt &c. Vnde & medi-
ci corporum pannos quos infirmantibus stomachis
ponunt apto quidem medicamento, sed subtiliter li-
nunt, ne si repleti multo medicamento fuerint, in-
firmitatem stomachi non roborantes adiuuent, sed
opprimentes grauent &c.

§. 22. *Lucratus eris. Tale à Deo premium obtinebis, qui lucratus illi fueris animam, quale à Rege, qui regnum illi lucratur.*

Sic te audierit, lucratus eris fratrem tuum. O quam vilem lucratus eius operis mercedem & quam felicem adeptus sortem si te frater tuus audierit, seque contexerit. Nouit Dominus ita proprio hominem dedum lucro, sicut mercenarium: sicut mercenarium dicit eius. *Lob 6. 7. 1.* Qui nec hyeme semel terram quidem percuciat nisi sub spe mercedis: ea namque de causa vinee operarijs primum proponit de danda mercede compactum: modo vero, ad tanti operis difficultatem assignat spondere premium. *Lucratus eris fratrem tuum.* Hoccine Domine ergo manet me premium? quantum video ad ipsum spectat commodum, sicut spectabas & damnum, nisi illum lucratus fuisset, & perire fuisset: Illo nihilominus termino Salua oritur, quo unico verbo premium declarat tibi à Deo dandi magnitudinem. Nihil plurius facit Deus, nec est pro quo premium tribuat eminentius, quam si unicam ei animam lucratus fueris.

I.
Animæ dignitas expenditur.
Tit. 6. 2.

D. CHR.
Vom. 3. in 1. ad Cor. Tom. 5.

2. 2. Reg. 5.
Tom. 1. de

Primò: quia constitit illi caro, & in eius dedit quidquid habebat, redemptionem, ut nec cordis sui parceret sanguini, non vitæ non animæ, non sibi ipsi temperaret: *Dedit semetipsum pro nobis.* Lapis est pretiosus, ad cuius inquisitionem descendit de cælis, & ut eum sibi compararet uniuersa distribuit, ut ipse in ea declararet, quam de hoc proposuit argumento parabolâ. Secundò: ex illo quod altero die diximus: nihil tantum animas esse Dei regnum, nec tanti à Rege regnum æstimari totius coronæ ditissimum, quanti à Deo hominis tenuissimæ conditionis animam: *Nihil est quod animam possit æquari* (testatur Chrysostr.) *nec uniuersus quidem mundus. Apud eum (idem ipse) visibilium nihil homini par, & cælum & terram & mare propter eum fecit, & in eo magis, quam in cælo delectatur, inhabitans.*

Quam mercedem tribueret illi rex, qui ei conquiritur & regnum lucraretur, quo nullum opulentiùs? suprema exercitus sui habenas moderandas concecit David Iob ob sibi conquistum partumque castrum Sion quo suum exterritor palatum. Diuitiæ omnium; maximæ, ac Deo propriæ animæ sunt (inquit D. Gregorius Nazianzenus.) *Deus nos pro diuitijs suis habet.*

Hereditas primatiã, qua Pater æternus unigeniti filij labores immensos crucemque contempnit, animæ fuisse mortaliũ: *Regula 4. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Tu ergo perpende, quali sit premium Deus remuneraturus eum, qui illi conseruit animam. Longè maiori, (testatur D. Chrysostr.) quam in manu liberali omnes tuas in pauperes distribueres facultates: *Si immensas pecunias pauperibus eroges, plus effeceris si unam conserueris animam.* Magnam sane, & inuicibilem est, miseris pariteris, sed magis si errantem ab errore reuocaueris. Illud autem attende toto decursu Evangelij, etenim antequam aliquid diceret, aut mandaret, eorum quæ audistis, mirabilij quædam doctum, & varijs similitudinibus supponit quo loco hominis reponas animam. Primò: quia cuique eorum Angelum deputat in custodem, hoc etiam veris illis (inquit D. Hier.) indicauit, quæ parulo ante dixerat: *Uidete ne contempnatis unum de his pusillis: dico enim uobis, quia Angeli eorum semper uident faciem patris mei.* Quanti se facere Rex iudicaret hominem parperculum: si in eius custodiam, & defensionem unum de suis assignaret magnatibus, qui solum istum intendere, curamque eius gereret indefessam? Domine, Rex conuenienter mittit magnatem principem, qui curam suscipiat status Mediolanensis, alium qui regni Neapolitani, alium qui Carolonæ &c. Porro hoc singulis agit Deus animabus: non enim plurius facit regnum Rex opulentum, quam Deus unicam animam.

Secundò: idem Dominus confirmat addens, quod ea de causa de cælis in terram descendit: *Filius hominis uenit animas querere & saluare.* Et ad hoc parabolam adducit pastoris, qui perditam ouem, per auiam, & inuia, per montes, per...

per sylvas quæ sunt, donec inuenisset. Et mulie-
 ris, quæ ceceno lumine, domoque euerfa, com-
 motis omnibus peractam inuestigat. Marzari-
 eam, & parabolas proposito accommodans non
 temerari: *Gaudium est in celo super uno peccatore*
 penitentiam agente. In qua propositione licet
 multat proposito nostro congrua sint attenden-
 da, illis tantummodo verbis inuisse. *Super uno*
 peccatore, quod illi correspondet, quod de Pastore
 & omnibus dixerat: *Si perdidit unam ex illis*. Et
 ex parte declarat exemplum de S. Carpo, quod
 D. Dionysius refert discipulus D. Pauli, litteris
 respondens sibi à discipulo suo Demophylo
 transmissis de benignitate quem Sanctus hic
 ostiarium ordinari, propriaque manu cucullo
 induerat monachali. Vidit hic die quodam e-
 normem peccatorem, hominem flagitiosum, qui
 criminum suorum penitens, se pedibus aduol-
 uebat confessorij tota mentis humilitate seclerū
 deprecans indulgentiam, quem benigne sacer-
 dos ad penitentiam non parua suscepit miseri-
 cordia. Zelo percitus indiscreto Demophylus,
 accessit penitentem, & pedibus protrulim eiecit
 de Ecclesia: quod Deum tam grauius offen-
 dit: nec non concumeliosus aggreditur verbis
 Sacerdotem, & reprobrando, quod reipsa ostende-
 ret, quàm flocci penderet Christum, cum tanta
 susciperet illos mansuetudine, Christo iniurio-
 sos adeo peccatores, & ipse ostiarij fretus officio
 reum de templo nitabatur eijcere. Hinc quasi
 de preclaro facinore gloriabatur, & de diuini
 nominis zelo feruentiore sibi blandiebatur, vi-
 de preceptori suo D. Dionysio misit Epistolam,
 rei narratam, cui ille respondit quod sibi Car-
 pus Episcopus narrauit vir non minimæ fan-
 ctitatis, quem tradunt de numero fuisse septua-
 ginta Christi discipulorum, de quo mentionem
 facit D. Paulus de quo idem testatur D. Diony-
 sius, virum tamquam fuisse perfectionis, vt ex ani-
 mæ puritate tantis meruerit delicijs frui cæle-
 stibus quod nunquam ad milla sacrificium ac-
 cesserit quin prius cælestis singulari recrearetur
 visitatione. Profectus D. Dionysius in Candiam,
 à D. Carpo suscipitur hospitio, seque ab eo nar-
 rat audiuisse quod sibi contigerat, nempe, quod
 die quodam graui dolore torqueretur quia Chri-
 stianum ab infideli fuisse seductum intellexe-
 rat, quocirca tantam in ambrosio concepit indig-
 nationem, ob illatam Christo Domino suo con-
 tumeliam, vt vehementer insisterit, vtrumque
 cælesti ferret igne, vel consumeret. Hoc igitur
 zelo feruens, quem iustum esse opinabatur, ec-
 ce noctis medio vidit domum quam incolebat

vehementi terra motu concuti, totamque à
 summo vsque deorsum diffindi, turrim attollit
 oculos, cælum videt apertum, Christum inuictum
 Angelorum multitudine constipatum. Iterum o-
 culos deorsum, delectit abyssum conspexit hor-
 ribilem, ambos vero peccatores in quos actus
 excauduerat ob iniuriam Saluatori irrogatam,
 ad os abissi consilientes, iam iam quasi in illam
 delapsuros, ex qua magnus prodilat serpentum
 numerus, qui corporum suorum motibus, den-
 tibus, oribus & linguis miseros illos in abyssum
 demurrere conabantur; nec non viros quosdam
 circumstâtes qui illos in præceps mergere mor-
 liebantur. Quos vt vidit D. Carpus gaudere cepit,
 quasi à Deo in precibus exauditus, qui sibi
 vellet immros tam horrendo muldare si ppli-
 cio; dolebat autem quod in abyssum non mer-
 geretur, quod à serpentebus in inè deuora-
 rentur, & quamlibet moram diurnam nimis
 accusabat, ex honoris Diuini zelo, reorumque
 supplicij desiderio. Hoc cælo commotus, cælum
 verus respexit oculos, viditque Christum
 his duobus flagrantibus compatiemem, de sede
 maiestatis suæ descendisse, qui deorsum descen-
 dens vbi miseri hærebant iam perituri, placido
 vultu, & benigna illis porrigit pietate dexterâ,
 quos Angeli, quatenus se periculo eriperet con-
 tinuo adiuuabant; & ad Carpum conuersus sic
 affatur: *Vulnetauit me Carpus, iam enim paratus*
sum & altera vice crucifigi, quo homines salutem
adipsam, & libenter mortem patiar, modo illi
non peccent amplius. Tu vero, qui te ostendis tam
zelosum, attende quid tibi conueniat, & num tibi
melius sit Dei clementissimi frui societate, & bono-
rumque Angelorum, quam in abyssum hanc terribi-
lem precipitari, draconibus serpentibusque scatu-
riemem. Sic autem hoc concludit exemplum D.
 Dionysius: *Hæc de Carpo suscepi, credoque esse ve-*
risima. Tu index esto, num petuerit ostendere
 Saluator euidentijs, quanti faciat animâ, quàm
 denno se paratum offerens, quantum ex se est,
 si necessitas id exigeret, isdem perferendis cru-
 ciatibus pro animæ redemptione. Pende, nū
 ex ratione dicere potueris: *Gaudium erit in celo*
super uno peccatore penitentiam agente. Ob vnius
 peccatoris iam perditæ recuperationem diem
 celestem cælum agit festiuissimum, & iucun-
 ditissimum. His non fuit Christus sed propositis
 his parabolis, quo loco habeat Pastor ouem
 vnicam, & mulier dragmam perditam, fufam
 consequenter instituit concionem, qua declarat
 omnes velle se vt cum iplo hanc operi manum
 adhibeamus atque hodiernum introducit Evan-

gellum; si tanti igitur Deus æstimet animam, quali te premio doabit si lucratus vel vnam illi fueris: Maius & eminentius nullam decreuit aliud: Apollolis tuis & discipulis cuiuscumque operis fuerum, quam huius, unde & illis ait: *Quis fecerit & docuerit hic magnus vocabitur in regno celorum.* Magnum esse in celo, haec, inquam, dignitatem discipulis assignavit copulatam, eruditioni; peccatorumque correptioni: quod verbo comprehendit quod de sermo proloquitur fideli, qui doctrina sua illi animas acquirit: *Amen dico vobis super omnia bona sua constituit eum.* Ex hoc, quantum Lepio potest illi declarari sententia, quam bis Salomon repetit: *De fructu oris sui unusquisque repletur bonis.* Quid ergo nunc Dei bona verbis obtinentur? An non opera eaque magna requiruntur? Vtique, porro declarat, quod inter illa, præcellat correptio, & medela peccatoris, verbis correptionis efficacibus, sanctæque exhortationis adhibita.

§. 23. *Seuere punit illum Dominus, qui vnicam animam perdidit, vt patet exemplo Samsonis & Amalechitarum.*

67 57 **H**oc ipsum adverte per argumentum quod Rhetores & Dialectici vocant a contrario Scrutare scripturas: nihil inuenies tam seuerè à Deo punitum, quam vnius animæ perditionem seu te esse occasionem quod alius peccet, & alia cornua: vt autem hoc significet, explicat per similitudinem viri, qui nihil fert grauius, nihil acerbius, quam sibi sponsam abripi, violari: *Zelus & furor viri non parcat in die vindictæ. Nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima.* Patienter quis sufferet, quod illi bona à ripias, mitescit, & tibi remittit iriam, licet illum cultro transoderis; at quod sponsa suæ honorem violaueris, cui se desponsauerat, hoc nullam inter homines meretur indulgentiam. Admirabilem plene narrat pagina de Samsonis historiam de medio præsertim quo Deus vsus est, vt eum contra Philistinos prouocaret. Intendit Deus vt in illos excaudescat tan-oque moueatur odio, vt de eorum interuentione cogat consilia, eo modo quo Theologi declarant, quod Deum non faciant auctorem peccati. In hunc finem disponit, vt Samsoni sponsam eripiant. Filiam admauerat Philistham, licet autem parentes in matrimonio non consentirent, fatebatur tamen

ille, se eius amore languescere. Fili mi, dicebant ei perpende, hæc in regione nostra puellas esse factas multas tibi nobisque conuenientes. Nullam præter illam aliam requiro, respondet Samson: nam deperibat ea non valde. Spiritus autem Sic de hoc testatur: *Pauentis autem eius asciebat quod res à Domino feret, & quæreret occasum nem contra Philisthim.* Illam Samson duxit in uxorem. Aliquamdiu absuit ab iis pater autem vxoris, Samsonem aliam sibi promittit maritum. Quam effebuit Samson! Accedit, factum reperit, vt leo fuit, rugit, infremiscit: locet Samsonem conatur placare rationibus, quod nimia eius mors concitatus hoc egerit aliam sibi esse filiam, que pari placeat pulchritudine. Nullam admittit ferrox rationem, iurat, quod & ipsum omnesque Philisthaeos igni us traderet exurendos: conatus est, & opere compleuit. Ita vt, quatenus in illos non reconciliabili ferueret Samson odio, permiserit Deus, vt sua illi sponsa auelleretur: etiam nihil nouimus, quod sic ad bilem, vindictamque prouocet hominem. Ad quid hoc? vt noueris quid sit, quod contra te Deum moueat acerbius. Quod hoc? suam illi auferre sponsam. Quæ est illa? Anima, quæ sibi in baptismo desponsauit: quid agis tu, qui puellam ad pudicitie sollicitas iacturam? Et tu, qui inuicem prouocas à mundo semotum vt vias sectetur illicitas: & tu, qui laqueus os illi, que firma constat & ad casum impellit? & tu, qui pacificum mireturque iritas ad vindictam. O quale supplicium!

Proh quale fuit illud quo multauit Amalechitas. Præcepit enim vt aliarum Moyses erigeret, & seper Aram ex Dei nomine solemni se iuramento obstringeret; quod perpetuo illos bello molesteret: eo quod Israeli in terram tenti deni promissionis se in via, ne progredieretur inuictis viribus fortiores opposuerant. Hanc mirabilis est historia, atque ceteris inter se loquimur mirabilior quam expendit Abb. Rupertus. Cum Dei populus Pharaonis soluens seruitute, diuina virtute & potentia liber in terram proficerecetur promissionis, ecce prodit illis obuiam cum omni populo suo Rex Amalec, viam obstruatur, hocque nequiter agebat, vt debiles lassosque, qui resederant, & posteriores in agmine sequebantur inuaderet & occideret. Iubet Dominus Moysi, vt prælio cum illo deceret, decertat & gloriola populus victoriæ de illo triumphat. Hic vocat Dominus Moysi, ac precipit, vt extruat altare, & in eo solemni se iuramento obstringat, quod

Matt. 5. 19
Blatt. 24
49
Pro. 1. 2. 14
Ez. 23. 2.

Pro. 6. 34.

memquam intermittere persequi. An alectitas con-
 tumque procurabit interitū, nec vniquam tanta
 memoria perdet iniurię, donec omnino de eta,
 & expuncta de hominū memoria sit. An alecti-
 tarū memoria, vt. vero hoc populi non elabatur
 memoria: *Scribe* (inquit) *hoc ob monumentū in li-*
bris, & trade auribus Iosue: del. bo enim memoriam
Amalec de sub celo. Nec. his Deus contentus, sed
sapienter tanta populo afflictionis memoriā refri-
cabat ne ynqua illam negligeret, sed semper ad
vindictam esset excitatus, quare hęc illis verba
mandauit: quę grauer expendit Rupert. Memē-
mento quę fecerit tibi Amalec in via, quādo egre-
disbari ex Egypto: quomodo occurrerit tibi & ex-
trimas agminis tui, quę lassū vesidebant, ceciderit.
 Quinimo ratio, ob quā regio Saulē eiecit, hęc
 fuit quod eum illi imminisset, vt manu copiosa
 bello laceraret Amalecitas, omnes gladio ex-
 cēte deceret, personas, domus facultates, amentu-
 ra, ne vlla superesset ex illis memoria, cūta ad
 anulum nō compleuit, sed eorū meliora refer-
 uauit. Quid hoc cęlorū Domine? nonne tu ipse
 nobis iniuriarū pręcepisti obliuionem? nō tibi
 ius vllū iā superest illū corripendi, qui memo-
 riā seruat iniuriarū, cū ipse perpetuam esse prę-
 ceperit earum quas tibi, tuque populo iroga-
 runt Amaleciti, quos inextincto persequeris
 timone vniuersaturus. Ne cortici literarū inhæ-
 reas, mouet Lipomannus, sed trāsē: dum ad id
 quod Spiritus S. his voluit indicare: nēpe quā
 impatiēter Deus eum toleret, qui pauperē cū
 mulieri, de peccato Egypti, atque satārica fer-
 uitate egredienti, cęlumque versus proferanti
 ponit offendicilū eamque quę pernitentiā se-
 datur seruentius, impiē seducit, qui iuuenem o-
 culorū palpebras aperire incipientē prouocat in
 ruinā a virtute diuertit, ad seclera peruertit. Lu-
 ber audire Lipomann: *Significat hęc si uirtute sua,*
quam graue peccatum, & quam horribili supplicio
punitur: ut si quis misera & afflicto in uisitatio-
ne Dei ambulanti, addat nouam miseriā, & af-
fectionem: nam Israelica paulo ante quāstam gra-
uissimam seruitutem, & nondum recuperauerant
uiri tam duro itinere exhaustas. Accesserat eadem
fames & sitis, quę paucis ante diebus torti fuerant,
unde factum est, vt multi debiles, & infirmi in se-
querentur exercitum eorum in ultimo agmine,
quos Amaleciti occidebant.
 Quam stomachabundus, quā uirtutis con-
 tra barbaras illas nationes Deus, sic vt lapides,
 ignisq; celo deplueret radios, solemque in
 cursu suo detineret immortū in illorū suppliciu:
 quia bellum in septe pręsumperant Gabaonitū

populo Dei consecratis! quomodo te plectet
 seuerus iudex, qui alectū, ne cęlū petat, impetis:
 tu quoque qui alterā, a frequentī confessione, &
 conuincione remoraris. Querit D. Chrylo. cur *Iosue. 10.*
 Deus seuerus Eua quam Adā punierat: attende *D. Chryl.*
 quanto grauior fuerit sententia quā in illā tulit: *Hom. de*
 etenim in morte patem marito reddidit, insuper lapsu pri-
 & hęc addidit: *Multiplicabo arummas tuas & mī hūmi-*
quare ergo Eua, quę infirmior est, grauius punita nis & Ep.
est: quia illa non solū peccauit, sed uinum ad pecca. 2. & 3.
tum induxit. Deinde disputat cur serpentē horn-
 bili illa sententia multaret: *Maledictus es inter Gen. 3. 16*
omnia animantia & bestias terra. Si culpa vaca-
 uerit: cū diabolus serpentē indigari? Responder Cur Eua.
 quod si serpentem, cum peccatum non habeat, seuerius
 nec possit committere, tam seuerē Deus castigat
 uir, eo quod diabolus lingua eius sibi prauale-
 rit, qua nostros in ruinam pelleret protoplastes, Adam,
 quā sibi timendum, qui tam es diabolicus, vt *Hom. ad*
 honestam ad inhonestā commoueas puellam. *Nephy-*
 piam a d impia prouoces coniugatam, pudicū *102.*
 ad oculos sollicitos impudicos mitem ad immi-
 tem incites uitionem? In huius confirmationem *Ser. quod*
 duo ex sacris literis expendit loca, Primum: *Vt regul. fac-*
ille, qui potum dat amico suo turbidum. Sic ipse
legit, quod nostra vulgata habet: Vt qui potū dat vris non co-
amico suo mittens sel suum, & inebrians. Secun-
dum, Et propinabitis Nazareis uinum. Erat autem
Halnauc. uinum Nazareis interdictum: q. d. Vt illi, qui
proximum ad illicita pellicit, quibus percat. Amos c. 2
 Quo plectetur supplicio Domine? Non expri-
 mit, responder D. Chryloto. nulla namque illi
 exprimerdo verba sufficiunt, unde propheta hoc
 describit illo verbo *Vt. Quod supremum omnū*
 est terribilimentum: fac igitur ex his conclu-
 sionem: Deo propitium est effuisse remunerari,
 magis quā seuerē castigare, si tali plectat sup-
 plicio illum qui trahit animam in damnatio-
 nem, vt verbis exprimi non possit, nisi vā illi
 imprecando, quo (precor) illum premio remu-
 nerabit, qui luertus sibi fuerit animam? Sermo
 non explicat, unde sufficit tibi dicatur: *Luertus*
eris fratrem tuum.
 Eia igitur Christiane, huic attende, & mente
 studiosus reuolue pręmium (inquit D. Chry-
 lostom.) quod proposuit, promittitque illi, qui
 in hoc Deo strenuus seruerit: *Super omnia bona*
sua constituet eum. Hanc considera promissionē,
si separaueris preciosum a vili, quasi os mēū eris.
 Quod est os Patris? Filius, per illū nobis loqui-
 tur: *Locutus est nobis in Filio:* per ipsum ofculum
 pacis humanę obtulit naturę q. d. Eris filio meo
 similis, cuius erat officium, animas saluare.
 Quocirca,

I I.
 Pręmiū
 p. omil-
 tum ijs
 qui ani-
 mā con-
 uerterint.
 Hier. 17. 1.

Orgetica, sicut illi in præmium retributum est, ut super omnia Domini nostri bona constitueretur: Super omnia opera manuum Dei; sic quoque de te dicitur: Super omnia sua constituet eum te: tunc illi Christi Domini nostri exornat: Quid huic D. Cyr. potest comparari? quærit D. Chrysolto. Non ego Lib. 2. de polliceor. sed Deus. Non ait eris D. Petro similis, Sacerdos. vel D. Paulo, sed: Quasi os meum eris. Quibus ieiunijs, operibus poenitentia, alijsque pietatis exercitijs tale retributum est præmium? Tale tibi præmium addat animos, illamque ram gratiam time maledictionem, quam pia propheta illa Debhora in suo Cantico filijs Ruben imprecabatur, eo quod in auxilium non venissent, cum Dei causa periclitaretur. ut populum de potestate liberarent inimicorum: Maledicite terra Merax dicit Angelus Domini, maledicite habitatoribus

eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortissimorum eius. Dei pariter merito maledictionem per Moysen inflictam, Maledictus omnis: Qui non aedificat domum fratris sui in Israel. Quis hoc capiat, quærit Manichæus? Nonne virgo, castusque in Evangelio benedicitur? bene dicitur; respondet D. Augustinus. Porro præcipit, ut in illo statu virginali & casto quisque studeat Deo generare: si filios per gratiam, aumalque conquirere. Meticer studeat maritum lucrari, filius patrem, frater fratrem, viciumque vicium: vacuus nambue apparebis, nisi tale contuleris luctum: quod si contuleris, o te felicem: omnibus Dei bonis diaberis gratia præsentis, futuræque glorie. Amen.

Matt. 24.
4.
D. Cyr.
Lib. 2. de polliceor.
Sacerdos.
Tom. 5.
Ho. 16. ad
pop. &
orat. 5. ad
Iudæos.

Iudæi. 5. 23

S V M M A R V I M

HOIMILIE VIGESIMÆ TERTIÆ SEQVENTIS.

REGATIONEM præsens exhibet Evangelium Phariseorum, Doctorumque Hierusalem ad generis humani Redemptorem, contra Christi discipulos exostulantium. Ad quinque redocitur puncta. Primum, eorum nobis describit qualitates. Prima: quod sint proditores, qui sub nomine corripiendi, obloquuntur. a. Secunda: quod sint inimici, odium etenim illis magnum ostendit esse peccatum, illud quod nullum esse conuincitur. b. Tertia: quod sint versipelles & astuti, nihilum ornando, ut esse quidquam appareat. c. Quarta: quod sint hypocritæ, solius exterioris solliciti. d. Quinta: quod viri sint peruersæ linguæ, proinde extra omnem spem salutis. e. Secundum autem punctum, nobis proponit, qualiter illis obfuscare nitentibus Christi gloriam, illustrior ea nihilominus euaserit, & qua ratione vnico illos eorumque rationes statu dissipat. f. Tertium, quomodo Christus Phariseorum traditionem declarat iniquitatem, cum ob illas præceptum de honorandis parentibus transgrediantur, quo mirandam proponit doctrinam, se illa non acceptare sacrificia, quæ cum iniuria proximi deferuntur: quantumque scelus sit, parentes inhonorare. g. Quartum exponit, quod Saluator doceat, hominum traditiones Dei legibus oppositas, esse reprobandas. h. Quintum explicat, illotis manducare manibus, non esse peccatum: non enim, quod per os ingreditur, coinquinat, bene equidem quod de ore foras procedit, i.

a §. 1. 2. 3.
b §. 4. 5.
c §. 6. 7.
d §. 8.
e §. 9. 10.
f §. 11. 12. 13.
g §. 14. 15. 16.
h §. 17. 18. 19.
i §. 20. 21. 22. 23.

§. 1. Deus ignis est ad eum accedentes illi, qui palea erant, exuruntur, ipse vero clarius illustratur.

dent illi, velut Cræstes, discipulos: discipulorum enim defectus ac filiorum, in Magistrum parentisque deuoluitur.

§. 2. Accesserunt ab Ierosolymis, Mor-

§. 3. Videntur illi apes esse sed vespe sunt: sa pi